

***Pasvalio Mariaus Katiliškio
viešosios bibliotekos***

2020 m. veiklos ataskaita

BENDROJI DALIS	3
I. BIBLIOTEKŲ PRIEINAMUMAS	6
Bibliotekų skaičius	6
Nestacionarinis aptarnavimas	7
Neįgaliųjų ir senyvo amžiaus gyventojų aptarnavimo organizavimas	7
II. FONDO BŪKLĖ IR ORGANIZAVIMAS	10
Dokumentų gautis	12
Dokumentų nurašymas	14
Fondo apsaugos klausimai. Mainų ir atsarginiai fondai	15
LIBIS PĮ diegimas	16
III. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS	16
Rajono gyventojų skaičius	16
Registruotų vartotojų skaičius	17
Apsilankymų skaičius ir lankomumas	18
Išduotis	18
Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius	20
Prieiga ir sąlygos	21
TBA	21
Renginiai	21
Mokamos paslaugos	24
Bibliotekos įvaizdžio formavimas	24
IV. DARBAS SU VAIKAIS	25
Vartotojų vaikų aptarnavimas	25
Renginiai vaikams	26
Renginiai Atvirame jaunimo centre ir „Mono arba Stereo“ erdvėje	28
V. KRAŠTOTYROS VEIKLA	30
Skaitmeninimas. E. biblioteka PASVALIA	31
Ryšiai su kraštiečiais	34
Kraštotyros projektai. Kraštotyros darbai. Kraštotyros informacijos sklaida	35
VI. INFORMACINĖ VEIKLA	40
Informacinis vartotojų aptarnavimas	40
Vartotojų mokymai	43
Elektroninės paslaugos	47
VII. METODINĖ VEIKLA	49
VIII. DALYVAVIMAS PROJEKTUOSE IR PROGRAMOSE	60
IX. PERSONALAS	61
X. MATERIALINĖ BAZĖ	62
XI. FINANSAVIMAS	64
XI. IŠVADOS	64

2020 m. bibliotekos veikla buvo vykdoma įgyvendinant Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos 2015–2020 metų strateginį planą, kuriame numatyta bibliotekos misija - būti atvira, skatinti žinių visuomenės raidą, formuoti visą gyvenimą trunkančio mokymosi aplinką, užtikrinti teisę į informaciją, raiškos laisvę ir suteikti galimybę visiems ir kiekvienam naudotis informaciniais ištekliais. Ataskaitiniais metais buvo įgyvendinami šie **tiksiai**:

- *Tapti moderniu ir patraukliu bendruomenės informacijos, mokymo, kultūros ir laisvalaikio centru.*
- *Formuoti teigiamą bibliotekos ir bibliotekininkų įvaizdį, skatinantį vartotojų pasitikėjimą bei pasirinkimą naudotis bibliotekos teikiamomis paslaugomis.*

2020 metai buvo ypatingi visiems savo iššūkiais dėl Covid-19 pandemijos ir jos pasekmių: karantinas, nuotolinis darbas. Pirmo (dalina) ir antro karantino metu rajono bibliotekos buvo uždarytos fiziniams lankytojams, teikiamos tik nuotolinės virtualios paslaugos ir knygų išdavimo paslauga (bekontakčiu būdu). Per karantiną biblioteka atvėrė lavinimosi, pramogų, poilsio galimybes skaitančiais ir besimokančiais bendruomenei. Rajono bibliotekos, turėdamos gerą techninę bazę, kvalifikuotus darbuotojus greitai persiorientavo ir sugebėjo savo vartotojams profesionaliai teikti jų poreikius atitinkančias įvairias paslaugas. Šiuo laikotarpiu bibliotekos darbuotojai ir skaitantys žmonės suvokė knygos svarbą gyvenime. Tęsdamos knygų išdavimą, tobulindamos įvairias iniciatyvas, edukacinę veiklą virtualioje erdvėje, bibliotekos prisidėjo prie emocinės sveikatos gerinimo. Jos analizavo vartotojų poreikius, atsižvelgė į juos ir formavo kokybišką, profesionalų veiklų turinį. Per antrą karantiną, turėdami patirties kaip dalytis skaitmeniniu turiniu, virtuali erdvė tapo neatsiejama bibliotekos darbo dalimi. Pasitelkus socialines medijas savo vartotojams pasiūlėme įvairių virtualių kultūrinių veiklų: renginių transliacijos, mokymai, konsultacijos, virtualios diskusijos, dalyvavimas edukaciniuose žaidimuose/užsiėmimuose, virtualios parodos, garsiniai skaitymai, konkursai, akcijos ir kt.

2020 m. baigus įgyvendinti projektą „Paslaugų ir asmenų kokybės gerinimas Pasvalio savivaldybėje 2019-2020“ Viešojoje bibliotekoje sukurta Vieno langelio paslauga, įdiegta savitarnos sistema.

2020 metais įgyvendintas projektas „Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos infrastruktūros modernizavimas“. Suremontuota dalis viešosios bibliotekos patalpų ir į naujas erdves persikėlė Administracija, Informacijos išteklių formavimo padalinys, rašytojo Mariaus Katiliškio atminimo kambarys, rašytojo Jono Mikelinso biblioteka, Skaityklos, Saugykla, Garso ir vaizdo įrašų studija, kūrybinės dirbtuvės, išsiplėtė Atviro jaunimo erdvės.

Buvo vykdoma kita projektinė veikla: įgyvendinti net 6 projektai, finansuoti Lietuvos kultūros tarybos (4) ir savivaldybės (2).

Įgyvendinant Lietuvos kultūros tarybos projektus – buvo įrengta „Krašto galerija“, ekspozicinė erdvė ir informacinis – edukacinis kompiuterinis terminalas; sukurta virtuali rašytojo Mariaus Katiliškio atminimo kambario ekspozicija.

Aktyviai dalyvauta projekto „Prisijungusi Lietuva: efektyvi saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ įgyvendinime.

Dalyvauta projekto „Tarptautinis bibliotekų tinklas patrauklios aplinkos sukūrimui ir pažeidžiamų grupių socialinės sanglaudos stiprinimui (Community HUB) finansuojamas iš 2014 – 2020 metų Europos kaimynystės priemonės Latvijos, Lietuvos ir Baltarusijos bendradarbiavimo per sieną programos paraiškos rengime.

Rajono bibliotekos aktyviai dalyvavo respublikiniame skaitymo iššūkyje *Vasara su knyga* ir pasiekė geriausius rezultatus Panevėžio apskrityje. Ataskaitiniais metais biblioteka įsijungė į projekto „Autizmo spektro ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims draugiškų bibliotekų tinklo diegimas“ veiklas, įsigijo priemonių rinkinius ir tapo *Biblioteka visiems*.

Viešoji biblioteka aktyviai įsijungė į nacionalinės bibliotekos inicijuotą akciją „Bibliotekų pagalba aprūpinant gydytojus apsaugos priemonėmis“ ir 3D spausdintuvais gamino veido apsauginius skydelius rajono medikams, socialiniams darbuotojams. Už pagalbą medikams ir aktyvų dalyvavimą akcijoje viešoji biblioteka apdovanota paskatinamuoju prizu.

Ataskaitiniais metais ypač sustiprėjo bendradarbiavimas, išryškėjo vieno kitų palaikymas su krašto švietimo ir kultūros įstaigomis, istorinės atminties institucijomis, verslo, socialinės sferos ir kitomis įstaigomis bei nevyriausybinėmis organizacijomis prisidedant prie socialinės atskirties mažinimo, užimtumo, turiningo ir kokybiško laisvalaikio leidimo.

2020 metais naujų dokumentų įsigijimui Kultūros ministerija skyrė papildomai lėšų (16952,00 eurų), kurie suteikė galimybę papildyti ir atnaujinti rajono bibliotekų fondus, atitinkančius bendruomenės poreikius.

2020-ieji metai buvo ypatingi tuo, kad siekiant įamžinti buvusio Pasvalio viešosios valstybinės bibliotekos vedėjo (1941–1944), žymaus rašytojo Mariaus Katiliškio atminimą, paskelbtas meninės raiškos konkursas Mariaus Katiliškio kūrybos tematika Bibliotekos premijai gauti. Taip pat organizuotas rašytojo Bernardo Brazdžionio kūrybos skaitymo konkursas „Po tėvynės dangum“, ruošiantis paminklo, skirto rašytojui Bernardui Brazdžioniui atidengimo ceremonijai.

Minint Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto 500-ąsias gimimo metines, parengta fotografijų ir dokumentų kopijų lauko paroda „Lietuvos ir Lenkijos valdovas Žygimantas Augustas“ ir pristatyta per iškilmingą minėjimo renginį prie paminklo kunigaikščiui.

Įvairiais renginiais paminėta: Sausio 13-oji, Baltijos kelio 30-metis, Tautodailės, Vaikų emocinės gerovės, Mokyklų bendruomenių, Eugenijos Šimkūnaitės metai, apdovanoti geriausi bibliotekos skaitytojai ir bičiuliai. Taip pat 2020 metais viešoji biblioteka ir jos padaliniai minėdami įžymias datas, sukaktis pagal galimybes rengė susitikimus su žymiais visuomenės veikėjais, rašytojais, aktorais, kraštiečiais literatais ir kitų sričių meno žmonėmis, organizavo stovyklas, konkursus, dokumentų bei meno parodas.

Savo veiklą toliau tęsė „Senjorų klubas“ viešojoje bibliotekoje, skaitytojų klubai Pajiešmenių ir Saločių kaimo bibliotekose, Mamyčių klubas Joniškėlio m. bibliotekoje. Labai aktyvus buvo Atviras jaunimo centras (AJC): organizuodamas stovyklas, neformalaus ugdymo veiklas, skirtas asmeniniam ir socialiniam jaunimo, ypač turinčio mažiau galimybių, augimui, verslumo ugdymui, darbo rinkai reikalingų kompetencijų ir įgūdžių įgijimui.

Toliau buvo skaitmeninama ir pildoma e.biblioteka *Pasvalia*.

2020 m. Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos Rankraštynas pasipildė 204 dokumentais laikinojo saugojimo vienetų, surašyti 7 dokumentų priėmimo aktai. Dokumentų chronologinės ribos 931–2020 metai. Viso Rankraštyne 13119 dokumentų.

Ir toliau buvo plėtojama partnerystė su Lietuvos ir užsienio bibliotekomis, Pasvalio Kraštiečių bendrija ir partneriais, padedančiais įgyvendinti projektus, kt. veiklas. Skatinama savanorystė, knygnešystė visose rajono bibliotekose aptarnaujant vartotojus, organizuojant renginius, mokymus ir įvairias veiklas. Palaikomi glaudūs ryšiai su seniūnijomis, vietos bendruomenėmis, įstaigomis ir organizacijomis. 21 metus Mobilioji biblioteka aptarnauja atokių kaimų gyventojus, teikia jiems Vieno langelio paslaugas, organizuoja renginius, edukacijas ir kitas veiklas, ypatingą dėmesį skiria knygnešystei.

Siekiant aukštos bibliotekos organizacinės kultūros, ugdant darbuotojų profesionalumą, įgyvendinti Kaizen, 5S, PDCA metodai bibliotekos veikloje.

Parengtas Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos 2021 – 2025 metų strateginis planas.

Vaškų V. Zaborskaitės bibliotekos vedėja Aldoną Oniūniene Lietuvos bibliotekinių bendruomenė išrinko **Geriausią metų bibliotekininkę**.

Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos organizuotame konkurse viešosios bibliotekos Vaikų erdvė pelnė nominaciją „**Biblioteka – vaikų ir jaunimo draugas**“ – už įdomią ir išskirtinę veiklą su vaikais ir jaunimu.

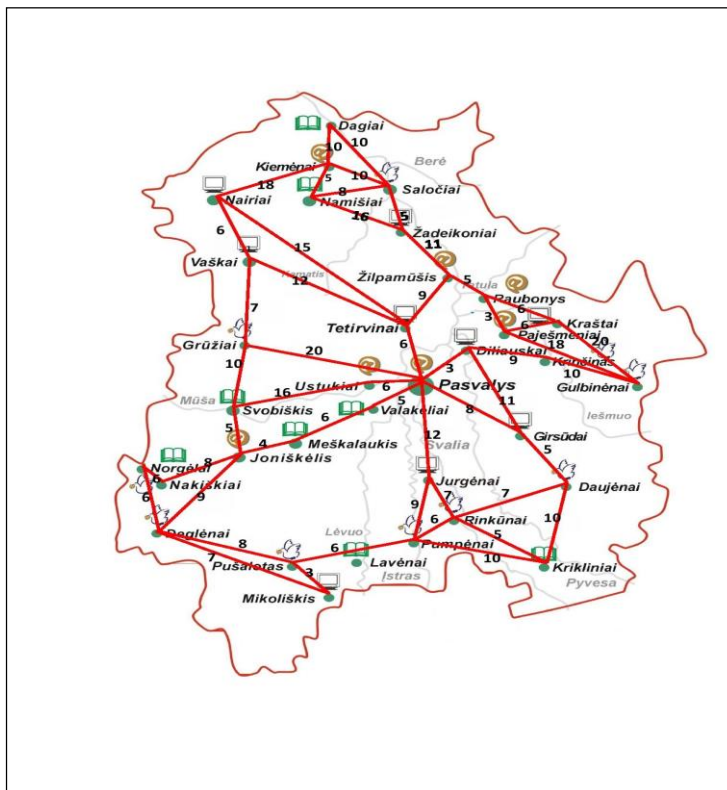
Bibliotekos lėlių teatras „Kaukutis“ dalyvavo XXIV Aukštaitijos regiono lėlių teatrų festivalyje „Kai atgyja lėlės“.

I. BIBLIOTEKŲ PRIEINAMUMAS

Bibliotekų skaičius

2020 m. bibliotekų tinklo struktūra nekito. Pasvalio rajone veikė 33 bibliotekos: Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka, Joniškėlio miesto, 31 kaimo biblioteka. 8 kaimo bibliotekos yra mokyklų ir ikimokyklinio ugdymo pastatuose (iš jų 4 – tose pačiose patalpose kartu su mokyklos biblioteka: Daujėnų, Krinčino, Pumpėnų ir Saločių); 10 kaimo bibliotekų įsikūrusios tuose pačiuose pastatuose su daugiafunkciais centrais, 19 – tuose pačiuose pastatuose su Kultūros centrais ir aptarnauja mikrorajono ir mokyklų bendruomenes. Kaimo bibliotekos išsidėsčiusios viena nuo kitos vidutiniškai 8,5 km. atstumu.

Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos struktūrą sudaro Administracija, Inovacijų, metodikos ir informacijos išteklių centras (IMIIC): Metodikos ir viešųjų ryšių grupė; Informacijos išteklių formavimo padalinys; Vartotojų aptarnavimo centras (VAC): Suaugusiųjų ir vaikų aptarnavimo skyrius; Informacijos, mokymo ir dokumentavimo skyrius; M. Katiliškio atminimo kambarys; J. Mikelinso biblioteka; Mokymų klasė; Atviras jaunimo centras (AJC); Ūkio skyrius ir Mobili biblioteka;

Rajono bibliotekų išsidėstymo schema ir atstumai kilometrais

Nestacionarinis aptarnavimas

Mobilios bibliotekos aptarnaujamas mikrorajonas – 20 kaimų, kuriuose gyvena 2030 gyventojų. Nuo 2015 metų Mobili biblioteka aptarnavo 21 kaimo gyventojus. Per tuos metus sparčiai mažėjo aptarnaujamų kaimų gyventojų skaičius, tačiau 2020 stabilizavosi: 2015 m. – 2685 gyventojai, o 2018 m. – 2031 (654 gyventojais mažiau), o 2019 m. – 1951 (80 gyv. mažiau), 2020 m. – 2030 (79 gyv. daugiau). Mobilios bibliotekos fondas – 2599 fiz. vnt. įvairių dokumentų. Ataskaitiniais metais fondas papildė 176 fiz. vnt. Mobili biblioteka turi fonoteką ir žaisloteką. Čia prenumeruojami 5 pavadinimų periodiniai leidiniai.

2020 metais mobili biblioteka aptarnavo skaitytojus kiekvieną mėnesį nuo 1 iki 15 dienos (2 savaites). Bibliobusas važiavo po kaimus ir skaitytojus aptarnavo tik 32 darbo dienas (2019 m. – 64; 2018 m. – 69; 2017 m. – 43; 2016 m. – 86) dienas. Dėl bibliobuso remonto (bibliobuso gamybos metai – 1995), karantino ir darbuotojo ligos mobili biblioteka nevažiavo 63 dienas (2019 m. – 46; 2018 m. – 47; 2017 m. – 64; 2016 m. – 20), todėl nebuvo pilnai išnaudotos mobilios bibliotekos galimybės dirbti efektyviai. Mobilios bibliotekos darbuotojai skolina ir pristato į namus knygas, periodinius leidinius, žaidimus neįgaliesiems, pradėjo teikti *Vieno langelio* paslaugą. Mobilios bibliotekos paslaugos ypač populiarios ir aktualios Lavėnų socialinės globos namų gyventojams.

Mobilios bibliotekos paslaugomis 2020 metais naudojosi 146 vartotojai, lankytojų – 788, jiems išduota 1363 egz. dokumentų. Žr. *lentelę palyginimui*:

	2020	2019	2018	2017	2016
Vartotojai	146	148	204	156	196
Lankytojai	788	1282	1601	1146	1725
Išduotis	1363	2557	2441	1544	3405

Kitų nestacionarių bibliotekų rajone nėra.

Neįgaliųjų ir senyvo amžiaus gyventojų aptarnavimo organizavimas

Daugiausia neįgalių žmonių gyvena mobilios bibliotekos aptarnaujamoje teritorijoje, kur veikia Lavėnų socialinės globos namai (aptarnauja Mobili biblioteka). Viešojoje bibliotekoje yra Lietuvos Aklųjų bibliotekos Panevėžio padalinio, Pasvalio išdavimo skyrius, kuriame kartą į ketvirtį keičiamas, atnaujinamas garsinių knygų fondas. 2020 metais šiomis paslaugomis naudojosi 12 rajono skaitytojų, turinčių regėjimo negalią. Jie per metus bibliotekoje apsilankė 25 kartus. Jiems buvo išduota 143 egz. garsinių knygų. Vartotojų, lankytojų ir išduoties rodikliai sumažėjo dėl karantino ir bibliotekoje vykstančių renovacijos darbų. Manome, kad situacija pasikeis po bibliotekos renovacijos, naujose erdvėse silpnaregiams galėsime pasiūlyti daugiau paslaugų: paketą akliesiems ir silpnaregiams – Brailio rašto spausdintuvus, taktinės grafikos spausdintuvus, balso sintezatoriaus programinę įrangą ir kt.

Biblioteka bendradarbiauja su įstaigomis, užsiimančiomis negalią turinčių žmonių ugdymu. Bibliotekos darbuotojai lankosi Lietuvos silpnaregių draugijos Pasvalio skyriuje, dalyvauja jų renginiuose ir tuo pačiu pristato bibliotekos naujienas, supažindina silpnaregius su naujai gautais leidiniais, paketu Akliesiems ir silpnaregiams. Jau daug metų bendraujama su Pasvalio rajono neįgaliųjų užimtumo centru „Viltis“, Pasvalio paslaugų ir užimtumo centru pagyvenusiems ir neįgaliesiems, Pasvalio „Riešuto“ mokykla, Grūžių vaikų globos namais ir kitomis įstaigomis, dirbančiomis su neįgaliaisiais, socialinės atskirties žmonėmis, specialių poreikių vaikais ir našlaičiais.

2020 m. metais biblioteka toliau didino savo paslaugų prieinamumą įvairių negalią turintiems žmonėms, skatino visuomenės informuotumą ir ugdė toleranciją dalyvaudama projekte „Autizmo spektro ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims draugiškų bibliotekų tinklo diegimas“. Bibliotekoje vieningai taikomi infrastruktūriniai sprendimai, tobulinamos darbuotojų kompetencijos, kuriamos naujos paslaugos Autizmo spektro (ASS) ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems lankytojams. Konsultuojantis su specialistais, kūrybinių industrijų atstovais, tėvais, auginančiais ASS ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turinčius vaikus, Lietuvos viešosioms bibliotekoms buvo parengtos ir įdiegtos priemonės, palengvinančios šių žmonių lankymąsi bibliotekose. Pasvalio Mariaus Katiliškio viešojoje bibliotekoje lankytojams paruošta socialinė istorija, padedanti prieš atvykstant į biblioteką, susipažinti su jos erdvėmis, taisyklėmis, darbuotojais, bei socialinis plakatas, kuriame pateiktos darbuotojų nuotraukos ir prisistatymai. Parengtas pažintinis vaizdo filmas ir sensorinis gesintuvas – nusiramavimo priemonių rinkinys, jeigu ASS sutrikimų turinčius vaikus, neįprastoje jiems erdvėje, ištikty sensorinis ar panikos priepuolis. Autizmui draugiškų bibliotekų projektas buvo pristatytas Pasvalio rajono savivaldybės Švietimo pagalbos tarnybos nuotoliniame seminare „Autistiško vaiko pažinimas ir pagalba jam. IV modulis „Nuo teorijos iki praktikos. Savirefleksija“.

Neįgalieji ir socialiai pažeidžiami asmenys kviečiami į bibliotekoje organizuojamus renginius, taip pat organizuojami bendri renginiai ir įvairios veiklos. Jie noriai dalyvauja įvairiuose renginiuose: edukaciniuose užsiėmimuose, garsiniuose skaitymuose, meninių ir dokumentinių bei animacinių filmų peržiūrose. Biblioteka glaudžiai bendradarbiauja su Pasvalio „Riešuto“ mokyklos auklėtiniais. Pasvalio „Riešuto“ mokykloje buvo pristatomos edukacinės programos su interaktyviomis grindimis „Atradimai – tau po kojomis!“. Edukaciją „Žaidimas su šešėliu“ pamėgo ir neįgaliųjų užimtumo centro „Vilties“ ir „Riešuto“ lankytojai. Bibliotekoje buvo demonstruojamos parodos: Pasvalio „Riešuto“ mokyklos karpinių paroda „Metų tėkmė“, skirta vasario 16 d. ir kovo 11 d. paminėti. Užimtumo centras „Viltis“ pristatė darbėlių parodą „Laisvalaikio užsiėmimai“. Šių institucijų mokiniams ir lankytojams buvo surengtos ekskursijos po biblioteką, kurių metu jie susipažino su įvairiais žaidimais, naujomis veiklomis.

Pasvalio M. Katiliškio viešojoje bibliotekoje organizuojama kasmetinė Jungtinė darbų paroda, kurios autoriai ir rengėjai – lankytojai ir darbuotojai iš Pasvalio rajone veikiančių ugdymo, užimtumo įstaigų, organizacijų, draugijų, dirbančių su specialiujų poreikių vaikais, suaugusiais bei neįgaliaisiais – persikėlė į virtualią erdvę. Parodos „Kūryba, rankdarbiai, piešimas likus namuose“ dalyviai pristatė ką nupiešė, nulipdė, sumeistravo ar sukonstravo per karantiną namuose. Prieiga per internetą: <http://vaikai.psvb.lt/aplanky/virtualios-parodos/2095>. Dalyvavo Pasvalio „Riešuto“ mokykla, Pasvalio „Riešuto“ mokyklos Socialinis globos padalinys, Pasvalio lopšelis-darželis „Žilvitis“, lopšelis-darželis „Eglutė“, Pasvalio rajono sutrikusio intelekto žmonių užimtumo centras „Viltis“, Pasvalio rajono Grūžių vaikų globos namai, Pasvalio rajono paslaugų ir užimtumo centras pagyvenusiems ir neįgaliesiems, „Gelbėkit vaikus“ Pasvalio vaikų dienos centras „Visada kartu“, Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo parapijos vaikų dienos centras, Pasvalio muzikos mokykla.

Paminint Pasaulinę ligonių dieną, buvo suorganizuota žaidimų popietė Pasvalio ligoninės vaikų skyriuje.

Labai gaila, kad 2020 metais netekome aktyvaus Saločių kaimo bibliotekos savanorio, garsaus virtuvės šefo, „dešinėsios Gordono Ramsay rankos“ Ruslano Puskepanio, kuris aktyviai dalyvaudavo Saločių kaimo bibliotekos ir organizacijos „Gelbėkime vaikus“ veiklose: ataskaitiniais metais Ruslanas, dalyvaudamas akcijoje kovojant su Corona viruso pandemija ir remdamas vargingai gyvenančias šeimas – skaitė S. Nordqvist pasaką „Petsono tortas“: <https://www.youtube.com/watch?v=iEeMevbpMbk>.

Knygnešystės paslaugos. Bibliotekinės paslaugos už bibliotekos ribų buvo teikiamos socialiai pažeidžiamoms grupėms ir neįgaliesiems. 2020 m. aktyvinome, populiarinome knygnešystės paslaugą, pristatant knygas į namus. Ji buvo teikiama 434 negalintiems lankyti bibliotekose asmenims. Jiems nunešta 11346 vnt. spaudinių. Knygas į namus nešė 338 knygnešiai – bibliotekininkai, šeimos nariai, kaimynai, socialiniai darbuotojai.

Žr. lentelę:

	2020	2019	2018	2017
Knygnešių sk.	338 (t.sk.padaliniuose-235)	291 (t.sk. padaliniuose-231)	357 (t.sk. padaliniuose 285)	206
Aptarnautų vartotojų skaičius	434 (t.sk.padaliniuose-361)	358 (t. sk. padaliniuose-333)	331 (t. sk. padaliniuose 291)	272
Išduotis	11346 (t.sk.padaliniuose-9967)	11165 (t.sk. padaliniuose-10523)	8880 (t.sk. padaliniuose 7774)	9199

Daugiausiai knygnešių turi Saločių kaimo biblioteka – 26, Raubonių, Švobiškio – 18, Grūžių ir Raubonių – 15, Pušaloto – 12 knygnešių. Šios bibliotekos turi senas knygnešystės tradicijas. Kaimo bibliotekininkės didelį dėmesį skyrė neįgaliesiems, senyvo amžiaus, toli nuo bibliotekos gyvenantiems žmonėms ir knygas pristatė į namus. Knygnešystė labiau populiari kaimo bibliotekose. Knygnešių ir jų aptarnaujamų vartotojų rodikliai išlieka stabilūs, bet išduoties rodikliai svyruoja. Pačios kaimo bibliotekininkės teikia knygnešystės paslaugą. Ataskaitiniais metais kaimo bibliotekininkės, bendradarbiaudamos su seniūnijomis, pasitelkus socialinius darbuotojus – pristatė knygas į namus. Vienai kaimo bibliotekai vidutiniškai teko 7 knygnešiai, vienas knygnešys vidutiniškai aptarnavo 1,5 skaitytojo, vidutiniškai jiems išdavė po 28 dokumentus.

II. FONDO BŪKLĖ IR ORGANIZAVIMAS

Rajono bibliotekose yra sukauptas 260051 fiz. vnt. dokumentų fondas, lyginant su 2019 m. jis sumažėjo – 143 fiz. vnt. Pavadinimų skaičius mažėjo tik Viešojoje bibliotekoje, nes 2020 m. buvo nurašyta daug išliekamosios vertės neturinčių, nepaklausių, dubletinių ir susidėvėjusių dokumentų. Pakankamai ženkliai didėjo egzempliorių ir pavadinimų skaičius kaimo ir Joniškėlio m. bibliotekose. Tai lėmė 2020 m. liepos mėn. gautas papildomas finansavimas bibliotekų fondų papildymui.

	Iš viso rajone	Viešojoje bibliotekoje	Kaimo bibliotekose	Joniškėlio miesto biblioteka
Gauta egz.	10923	2702	7269	952
Nurašyta egz.	11066	4685	5656	725
Fondo dydis	260051	91351	153941	14788

Bibliotekos fondo judėjimas 2020 m.

	2020 m.		2019 m.		Fondo augimas/mažėjimas	
	Fiz. vnt.	Pav.	Fiz. vnt.	Pav.	Fiz. vnt.	Pav.
Viešojoje bibliotekoje	91322	52646	93334	52835	-2012	-189
Joniškėlio miesto bibliotekoje	14788	13633	14561	13462	+227	+171
Kaimo bibliotekose	153941	23049	152299	22375	+1642	+674
Iš viso VB Sistemoje	260051	61463	260194	60643	-143	+820

Fondo sudėtis:

	Fondo dydis		Grožinė literatūra		Šakinė literatūra (be periodikos)		Periodiniai leidiniai	
	Fiz. vnt.	Pavad. sk.	Fiz. vnt.	%	Fiz. vnt.	%	Fiz. vnt.	%
Viešojoje b-koje	91322	52646	32231	35,3	42366	46,4	16725	18,3
Joniškėlio miesto bibliotekoje	14788	13633	8371	56,6	5195	35,1	1222	8,3
Kaimo bibliotekose	153941	23049	104887	68,1	38514	25,0	10540	6,9
Iš viso VB sistemoje	260051	61463	145489	55,9	86075	33,1	28487	11,0

Fondo sudėtis fiz. vnt. ir proc.

Mobilios bibliotekos fonde yra **2599 fiz.vnt.** dokumentų. Iš jų:

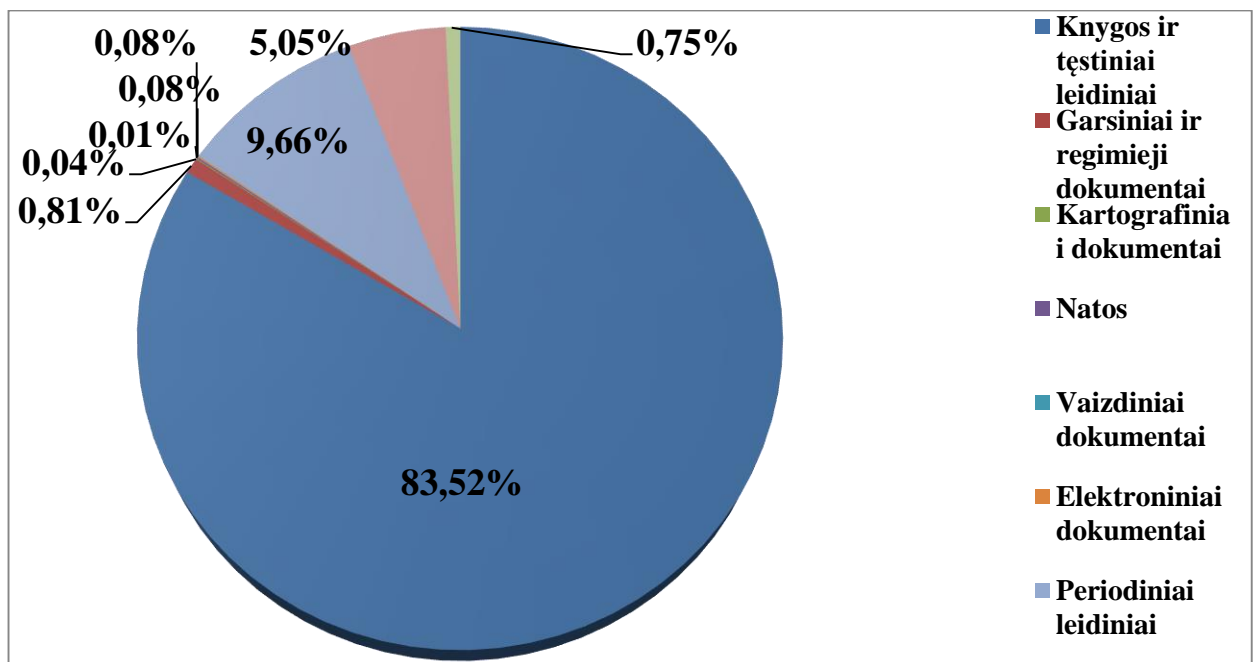
- 📖 grožinė literatūra – 1747 fiz.vnt. (67,2%)
- 📖 šakinė literatūra (be periodinių leidinių) – 503 fiz.vnt. (19,4%)
- 📖 periodinių leidinių – 349 fiz.vnt. (13,4%).

Iš viso sistemoje yra informacinės literatūros – **7427 fiz.vnt.** (arba 2,9% viso fondo).

Iš jų:

- 📖 Viešojoje bibliotekoje – 5103 fiz.vnt.
- 📖 Joniškėlio m. bibliotekoje – 468 fiz.vnt.
- 📖 Kaimo bibliotekose – 1856 fiz.vnt.

Palyginus su 2020 metais, VB sistemos fonde knygų ir tęstinių leidinių sumažėjo 1,4%, kartografinių dokumentų – 2%, tačiau spausdintinių natų skaičius didėjo 22,8 %, rankraščių – 1,6 %, periodinių leidinių – 11,8 %. Nepakito garsinių ir regimųjų, vaizdinių, elektroninių ir kitų dokumentų skaičius.

Aprūpinimas dokumentais:

Vienam gyventojui tenka dokumentų – 11,6 fiz. vnt.

📖 Viešojoje bibliotekoje – 14,6 fiz. vnt.

📖 Joniškėlio miesto bibliotekoje – 14,6 fiz. vnt.

📖 kaimo bibliotekose – 10,2 fiz. vnt.

Vienam vartotojui tenka dokumentų – 40,7 fiz. vnt.

📖 Viešojoje bibliotekoje – fiz. 52,4 fiz. vnt.

📖 Joniškėlio miesto bibliotekoje – 24,1 fiz. vnt.

📖 kaimo bibliotekose – 38,1 fiz. vnt.

Vienam vartotojui tenka garsinių ir regimųjų dokumentų – 0,3 fiz. vnt.

📖 Viešojoje bibliotekoje – 0,3 fiz. vnt.

📖 Joniškėlio miesto bibliotekoje – 0,2 fiz. vnt.

📖 kaimo bibliotekose – 0,09 fiz. vnt.

Vienam vartotojui tenka elektroninių dokumentų – 0,03 fiz. vnt.

📖 Viešojoje bibliotekoje – 0,08 fiz. vnt.

📖 Joniškėlio miesto bibliotekoje – 0,02 fiz. vnt.

📖 kaimo bibliotekose – 0,01 fiz. vnt.

Dokumentų gautis

2020 metai, lyginant su 2019 metais, bibliotekos fondų komplektavimui buvo gerokai palankesni – Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija 2020 metams fondų komplektavimui skyrė 22994,00 eurus (2690,00 eurų daugiau nei 2019 metais). Iš jų 22850,34 eurų buvo panaudota spaudinių, o 143,66 eurų – garso, vaizdo ir elektroninių dokumentų įsigijimui.

Be to, 2020 metų gegužės mėn. Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija skyrė papildomą 16952,00 eurų valstybės vardu pasiskolintų lėšų finansavimą naujų knygų ir kitų dokumentų įsigijimui viešosiose bibliotekose.

Periodinių leidinių prenumeratai Pasvalio rajono savivaldybė skyrė 11000,00 eurų (1000,00 eurų mažiau nei 2019 metais).

Per metus gauta 10923 fiz. vnt. dokumentų (1849 naujų pavadinimų) už 60585,61 eurų. Iš jų inventorinamų dokumentų įsigyta 6657 fiz. vnt. (1642 naujų pavadinimų) už 46687,56 eurų.

Pagal finansavimo šaltinius gauta:

- 📖 iš valstybės lėšų – 4457 fiz. vnt. už 40460,91 eurų (iš Kultūros ministerijos lėšų įsigyta 2617 fiz. vnt. dokumentų už 22994,00 eurus, iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų – 1793 fiz. vnt. dokumentų už 16952,00 eurus);
- 📖 iš savivaldybės lėšų – 4016 fiz. vnt. dokumentų už 14149,76 eurų;
- 📖 gauta paramos – 630 fiz. vnt. už 646,80 eurų;
- 📖 gauta iš kitų šaltinių (Lietuvos Respublikos kultūros tarybos remti leidiniai, dovanos, pamestų ir trūkstančių knygų dengimai ir kt.) – 1447 fiz. vnt. inventorinamų dokumentų už 4830,22 eurų.

	Gauta iš viso		Grožinės literatūros		Šakinės literatūros (be periodikos)		Periodinių leidinių	
	Fiz. vnt.	Pavad. sk.	Fiz. vnt.	Pavad. sk.	Fiz. vnt.	Pavad. sk.	Fiz. vnt.	Pavad. sk. / iš jų naujų
Viešojoje bibliotekoje	2702	1641	1016	810	892	822	794	107 / 9
Joniškėlio miesto bibliotekoje	952	680	497	472	204	199	251	32 / 9
Kaimo bibliotekose	7269	854	3397	613	771	232	3101	31 / 9
Iš viso VB sistemoje	10923	1849	4910	943	1867	896	4145	109 / 10

Lyginant dokumentų gautį su 2019 metais, 2020 metais dokumentų gauta 2157 fiz. vnt. daugiau. Joniškėlio miesto biblioteka ir kaimo bibliotekos 2020 m. gavo beveik 1,4 karto daugiau dokumentų. Tai lėmė 2020 m. gegužės mėn. Kultūros ministerijos papildomai skirta 16952,00 eurų dotacija naujų knygų ir kitų dokumentų įsigijimui.

Vienam gyventojui dokumentams įsigyti teko lėšų – 2,71 euro. Iš jų:

- 📖 Kultūros ministerijos lėšos – 1,03 euro;
- 📖 Kultūros ministerijos lėšos (su papildomai skirtomis lėšomis) – 1,79 euro;
- 📖 Savivaldybės skirtos lėšos periodinių leidinių prenumeratai ir nemokamai perduoti dokumentai – 0,63 euro;
- 📖 Kiti šaltiniai – 0,25 euro.

Vidutinė pirktos naujo inventorinamo dokumento kaina 2020 metais – 9,05 euro (2019 metais – 8,08 euro, 2018 metais – 7,39 euro). Pastebima knygų kainų augimo tendencija, tačiau tendencijų dėl konkrečių leidinių brangimo nepastebėta. Knygos pastaruoju metu tiesiog leidžiamos mažesniais tiražais, dažniausiai apie 1300 vienos knygos egzempliorių. Taigi, kuo mažesnis tiražas, tuo didesnė savikaina, o kuo didesnė savikaina, tuo brangiau kainuoja knyga.

Didžiausią dalį pildant fondą 2020 metais sudarė iš Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos skirtų lėšų pirktos knygos (4410 fiz. vnt.). Iš šių lėšų buvo nupirkta 66,2 proc. inventorinamų dokumentų. Ankstesniais metais šis skaičius vos perkopdavo 40 proc., o 2020 metų išaugusį skaičių lėmė liepos mėn. gautas papildomas finansavimas bibliotekų fondų papildymui.

Taip pat nemaža dalimi fondas pasipildė dovanotomis knygomis ir parama. Kaip ir kasmet, didelę paramą skyrė labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“ (630 fiz. vnt.). „Knygų Kalėdų“ akcijos metu viešajai bibliotekai ir kaimo bibliotekoms 2020 metų pradžioje padovanota 518 fiz. vnt. knygų (2019 m. – 538 fiz. vnt.).

Fondai papildyti ir Lietuvos kultūros tarybos remtomis knygomis (117 fiz. vnt.). Bibliotekų fondai dažnai papildomi ir fizinių asmenų dovanotomis, nebūtinai naujomis knygomis. Tokių knygų 2020 m. gauta 635 fiz. vnt. Nuolatinį rėmėją turi Pušaloto kaimo biblioteka, jai per 2020 m. padovanota virš 100 fiz. vnt. knygų.

Pasvalio rajono savivaldybė sumažino 2020 metų lėšas periodinių leidinių prenumeratai, taigi labiau patenkinti skaitytojų poreikių nepavyko, tačiau buvo išlaikyta dauguma prenumeruojamų leidinių. Situaciją šiek tiek sušvelnina Spaudos, radijo ir televizijos fondo bibliotekai užprenumeruoti 45 pavadinimų periodiniai leidiniai, tačiau gyventojų tarpe jie yra mažiau populiarūs, daugiausiai orientuoti į specifinių sričių aktualijas.

Vienam gyventojui tenka naujai gautų dokumentų – 0,49 fiz. vnt.

📖 Viešojoje bibliotekoje – 0,43 fiz. vnt.

📖 Joniškėlio miesto bibliotekoje – 0,94 fiz. vnt.

📖 kaimo bibliotekose – 0,48 fiz. vnt.

Vienam vartotojui tenka naujai gautų dokumentų – 1,71 fiz. vnt.

📖 Viešojoje bibliotekoje – 1,55 fiz. vnt.

📖 Joniškėlio miesto bibliotekoje – 1,55 fiz. vnt.

📖 kaimo bibliotekose – 1,80 fiz. vnt.

SVB naujai gautų dokumentų proc. dokumentų fonde – 4,20

📖 Viešojoje bibliotekoje – 2,96

📖 Joniškėlio miesto bibliotekoje – 6,44

📖 kaimo bibliotekose – 4,72

Dokumentų nurašymas

Iš viso nurašyta 11066 fiz. vnt., 1028 pavad. dokumentų (inventorinamų – 9651 fiz. vnt., periodinių leidinių – 1415 fiz. vnt., grupuojamųjų dokumentų – 0 fiz. vnt.). Iš jų:

📖 viešojoje bibliotekoje – 4685 fiz. vnt., 1830 pavad.

📖 Joniškėlio miesto bibliotekoje – 725 fiz. vnt., 509 pavad.

📖 kaimo bibliotekose – 5656 fiz. vnt., 180 pavad.

Dokumentų nurašymo priežastys įvairios:

📖 susidėvėję dokumentai – 9238 fiz. vnt. (83,5 %)

📖 vartotojų prarasti dokumentai – 64 fiz. vnt. (0,6 %)

📖 perduoti į mainų fondą – 280 fiz. vnt. (2,5 %)

📖 dėl kitų priežasčių (trūksta patikrinus fondus ir kt.) – 50 fiz. vnt. (0,5 %)

📖 periodiniai leidiniai, pasibaigus saugojimo laikui – 1434 fiz. vnt. (12,9 %)

Remiantis visuminės apskaitos rodikliais, nurašyta 143 fiz. vnt. dokumentų daugiau negu gauta. Tai rodo, kad siekiant pagerinti fondų kokybę buvo nurašyta daug senų, dar sovietiniais metais sukauptų, neturinčių jokios išliekamosios vertės bei daugelį metų neskaitomų leidinių.

Fondo naudojimas

Bendras fondo apyvartos rodiklis 0,66:

📖 viešojame bibliotekoje – 0,51

📖 Joniškėlio miesto bibliotekoje – 1,22

📖 kaimo bibliotekose – 0,70

Fondo apsaugos klausimai

Metų eigoje fondai patikrinti Meškalaukio, Valakėlių, Dagių, Grūžių ir Gulbinėnų kaimo bibliotekose, VB Inovacijų metodikos ir informacijos išteklių centro Metodikos ir viešųjų ryšių grupės Metodikos fonde. Iš viso nustatytas 50 fiz. vnt. trūkumas.

VB Vartotojų aptarnavimo centro Suaugusiųjų ir vaikų aptarnavimo skyriaus Periodikos ir meno skaityklos fondo patikrinimas dėl patalpų remonto (dokumentai sandėliuojami) negalėjo būti įvykdytas.

Nairių kaimo bibliotekos fondas nebuvo patikrintas dėl bibliotekininkės ligos.

Neatlikti patikrinimai įtraukti į bibliotekos direktorės 2021 m. įsakymu patvirtintą dokumentų fondų tikrinimo planą ir numatyti atlikti 2021 metais.

Mainų fondas

Mainų fonde yra 570 fiz. vnt. dokumentų.

71,6 % mainų fondo dokumentų sudaro grožinė literatūra.

Metų eigoje mainų fondas papildytas – 280 fiz. vnt.

Metų eigoje iš mainų fondo 248 fiz. vnt. 2019 metų pabaigoje atrinktos dubletinės vaikų literatūros perduota Pasvalio rajono švietimo įstaigoms: Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gimnazijai, Pasvalio Riešuto mokyklai, Pasvalio Lėvens pagrindinei mokyklai, Pasvalio rajono

Krinčino Antano Vienažindžio pagrindinei mokyklai, Pasvalio lopšeliui-darželiui „Žilvitis“ ir Pasvalio lopšeliui-darželiui „Eglutė“.

Dar 211 fiz. vnt. grožinės literatūros perduota Pasvalio socialinių paslaugų centrui ir Pasvalio rajono sutrikusio intelekto žmonių užimtumo centrui „Viltis“.

Atsarginis fondas

Atsarginiame fonde yra 516 fiz. vnt. dokumentų

Metų eigoje atsarginiame fonde gautų ir nurašytų dokumentų nebuvo.

LIBIS PĮ diegimas

Iš viso LIBIS kompiuteriniame kataloge yra 184458 įrašai. Iš jų: 75317 dokumentų, 109141 analizikos. Per metus LIBIS kompiuterinis katalogas papildytas 6858 įrašais. Iš jų: 1821 naujai gautų dokumentų, 5037 analizikos. Reaguojant į nuolat tobulinamą Universaliąją dešimtainę klasifikaciją (UDK), bibliotekos kataloge esančių dokumentų senieji indeksai keičiami naujais.

2020 metais LIBIS skaitytojų aptarnavimo posistemis numatytose Dagių, Diliauskų ir Žilpamūšio kaimo bibliotekose nebuvo įdiegtas dėl šalyje paskelbtos pandemijos ribojimų. Nuotoliniu būdu įdiegti sistemos nebuvo įmanoma.

Iš viso LIBIS skaitytojų aptarnavimo posistemis yra neįdiegtas penkiose kaimo bibliotekose – Dagių, Diliauskų, Žilpamūšio, Kraštų ir Valakėlių.

Jeigu neįvyks pakeitimai rajono bibliotekų tinkle (bibliotekų tinklo optimizavimas), per artimiausius metus planuojame baigti LIBIS SAP diegimą.

III. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS

Rajono gyventojų skaičius

Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2020 m. Pasvalio rajone gyveno 22.829 nuolatinių gyventojų, t. sk. miesto gyventojų – 7394; Pagal rajono seniūnijų pateiktus duomenis rajone – **23654**, iš jų kaime – **15891**; Pasvalio m. – 6372, Joniškėlio m. – 1391 gyventojai. *Kaimo bibliotekų darbuotojai pateikia seniūnų pasirašytas pažymas su seniūnijose gyvenančių žmonių skaičiais, kurie skiriasi nuo Statistikos departamento, todėl bibliotekinio gyventojų aptarnavimo rodikliai skaičiuojami vadovaujantis seniūnijų pateiktais duomenimis ir aptarnaujamo mikrorajono gyventojų skaičiumi.*

Vidutinis gyventojų skaičius rajone, tenkantis vienai bibliotekai 717, kaime – 513.

Rajono gyventojų sutelkimo į vartotojus procentas

	2020	2019
Rajone	27,0	29,0
Pasvalio mieste	27,4	29,4
Joniškėlio m. bibliotekoje	33,0	33,3
Kaimo bibliotekose	25,4	28,0

Lyginant su 2019 m. gyventojų sutelkimo į bibliotekas procentas nežymiai mažėjo, tai įtakojo karantinas, bekontaktė knygų išduotis, darbas nuotoliniu būdu. Didelis dėmesys buvo skiriamas kygnešystės paslaugai, ypač kaimo vietovėse. Didžiausias gyventojų sutelkimo į bibliotekas procentas yra Norgėlų (47%), Žadeikonių (43%), Kiemėnų (40 %) kaimo bibliotekose. Mažiausias – Namišių (12%), Mikoliškio (15%), Žilpamūšio (17%), Tetirvinų (19 %) kaimo bibliotekose. Namišių, Žilpamūšio kaimo bibliotekos dirba 0,25 etato arba 10 valandų per savaitę.

Registruotų vartotojų skaičius

	Registruoti vartotojai			Perregistruoti			Naujai užregistruoti		
	2020	2019	Skirtumas	2020	2019	Skirtumas	2020	2019	Skirtumas
VB	1744	2026	-282	1569	1759	-190	175	267	-95
Joniškėlio m. bibliotekoje	613	631	-18	554	528	+26	59	103	-44
Kaimo bibliotekose	4038	4278	-240	3582	3709	-127	456	569	-113
Rajono SVB	6395	6935	-540	5705	5996	-291	690	939	-240

Analizuojant rodiklius ir lyginant su 2019 m. registruotų vartotojų skaičius sumažėjo net 540. Ženkliai sumažėjo viešojoje bibliotekoje (-282) ir kaimo bibliotekose (-240). 2019 metais rajone mažėjo tik 57. Vartotojų skaičiaus mažėjimą kasmet įtakoja prastėjanti demografinė situacija: Pasvalio rajone pastebimas neigiamas natūralus gyventojų prieaugis; Pasvalio r. savivaldybė – kaimiško tipo savivaldybė, kurioje virš 68 proc. gyventojų gyvena kaime. Vertinant demografinę situaciją, reikia atsižvelgti ir į senėjimo reiškinį. Vis labiau senstantys gyventojai signalizuoja, jog keičiasi visuomenės struktūra: mažėja vaikų ir darbingo amžiaus gyventojų skaičius, daugėja pensinio amžiaus žmonių. Tačiau pagrindinė mažėjimo priežastis buvo Karantino paskelbimas ir nuotolinis darbas.

Nors dirbant ypatingomis sąlygomis – 2020 m. rodiklių mažėjimą įtakojo ir renovacija Viešojoje bibliotekoje, kelis mėnesius nedirbo (dėl remonto) Girsūdų kaimo biblioteka, pusmetį – Nairių kaimo biblioteka ir 3 mėn. nedirbo Švobiškio, Ustukių ir Diliauskų kaimo bibliotekos (dėl darbuotojų ligos); į Valakėlių kaimo biblioteką nebuvo priimtas darbuotojas. Dėl techninių ir kitų problemų Mobilioji biblioteka važiavo tik 32 darbo dienas.

Ataskaitiniais metais ženkliai sumažėjo ir apsilankymų (fizinių) skaičius bibliotekose, tačiau, pasikeitus darbo pobūdžiui ir bibliotekų veikloms persikėlus į virtualią erdvę – išaugo virtualių apsilankymų skaičius iki 74968 (2019 m. – 25919).

Ženkliai mažėjo ir dokumentų išduoties rodikliai, kurie rajone nuo 2016 m. kasmet augo. Įvertinus visas aplinkybes ir išanalizavus priežastis – Joniškėlio m. ir kaimo bibliotekose išduotis mažėjo vidutiniškai daugiau nei 1 tūkst. egz., ypač sumažėjo dokumentų išduotis viešojoje bibliotekoje – virš 100 tūkst. egz.

Apsilankymų skaičius ir lankomumas

	Rajone	Viešojoje bibliotekoje	Joniškėlio miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose	Vidutinis lankomumas
2020 metai	146935	30556	14011	102368	23,0
2019 metai	231712	65610	18920	147182	33,4
2018 metai	220047	63639	15306	141102	31,5
2017 metai	216038	63281	16195	136562	30,4
2016 metai	218899	66296	16716	135887	29,9
2015 metai	206953	62934	15557	128462	27,8
Skirtumas	- 84777	- 35054	- 4909	- 44814	- 10,4

Vidutinis lankomumas:

Viešojoje bibliotekoje 18,0 (2019 m. – 32,4; 2018 m. – 31,4; 2017 m. – 31,8; 2016 m. – 31,2; 2015 m. – 28,4).

Miesto bibliotekoje 23,0 (2019 m. – 30,0; 2018 m. – 24,7; 2017 m. – 26,5; 2016 m. – 24,9; 2015 m. – 23,0).

Kaimo bibliotekose 25,4 (2019 m. – 34,4; 2018 m. – 32,5; 2017 m. – 30,3; 2016 m. – 30,1; 2015 m. – 28,4).

Išduotis

	Rajone	Viešojoje bibliotekoje	Joniškėlio miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2020 metai	172960	46823	18100	108037
2019 metai	305736	148452	19165	138119
2018 metai	301874	147737	23345	130792
2017 metai	298286	147785	24011	126490
2016 metai	296334	146395	24243	125696
2015 metai	282676	141274	22045	119357
Skirtumas	-132776	- 101629	-1065	- 30082

Išduota dokumentų į namus (fiz. vnt.):

	Rajone	Viešojoje bibliotekoje	Joniškėlio miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2020 metai	124284	30029	14291	79964
2019 metai	150009	45141	14850	90018
2018 metai	149513	42864	15535	91114
2017 metai	142166	41718	15322	85126
2016 metai	152515	44519	16573	91423
2015 metai	141013	39727	16273	85013
Skirtumas	-25725	-15112	-559	-10054

Išduota dokumentų vietoje (bibliotekoje) (fiz.vnt):

	Rajone	Viešojoje bibliotekoje	Joniškėlio miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2020 metai	48676	16794	3809	28073
2019 metai	155727	103311	4315	48101
2018 metai	152361	104873	7810	39678
2017 metai	156120	106067	8689	41364
2016 metai	143819	101876	7670	34273
2015 metai	141663	101547	5772	34344
Skirtumas	-107051	-86517	-506	-20028

Į namus išduota 72,0 (2019 m. – 49,1 proc.; 2018 m. – 49,5 proc.; 2017 m. – 48 proc.; 2016 m. – 51,4 proc.; 2015 m. – 49,9 proc.) nuo bendros išduoties.

Vietoje 51 proc. (2018 m. – 50,5 proc.; 2017 m. – 52 proc.; 2016 m. – 48,5 proc.; 2015 m. – 50,1 proc.).

Viešojoje bibliotekoje į namus išduota 64,1 (2019 m. – 30,4 proc.; 2018 m. – 29,0 proc.; 2017 m. – 28,2 proc.; 2016 m. – 30,4 proc.; 2015 m. – 28,1 proc.; 2014 m. – 27,4 proc., 2013 m. – 28,0), **vietoje** 69,6 proc. (2018 m. – 71,0 proc.; 2017 m. – 72 proc.; 2016 m. – 69,5 proc.; 2015 m. – 71,8 proc.).

Joniškėlio miesto bibliotekoje į namus išduota 79,0 (2019 m. – 77,5 proc.; 2018 m. – 66,5 proc.; 2017 m. – 64 proc.; 2016 m. – 68,3 proc.; 2015 m. – 73,8 proc.; 2014 m. – 73,0 proc., 2013 m. – 70,2 proc.), **vietoje** 23,0 proc. (2018 m. – 33,5 proc. (2017 m. – 36 proc.; 2016 m. – 31,6 proc.; 2015 m. – 26,2 proc.).

Kaimo bibliotekose į namus išduota 74,0 (2019 m. – 65,2 proc.; 2018 m. – 69,7 proc.; 2017 m. – 67 proc.; 2016 m. – 72,7 proc.; 2015 m. – 71,2proc., 2014 m. – 73,0 proc., 2013 m. – 73,0), **vietoje** 35,0 proc. (2018 m. – 30,3; 2017 m. – 33 proc.; 2016 m. – 27,2 proc.; 2015 m. – 28,8 proc.).

Grožinės, šakinės literatūros ir periodinių leidinių išduotis

(vnt. ir proc. nuo bendros išduoties)

	Grožinė	Proc.	Šakinė *	Proc.	Periodika	Proc.
VB	21451	46,0	13816	30,0	11556	25,0
Joniškėlio m. b-koje	9855	54,4	1965	11,0	6280	35,0
Kaimo bibliotekose	52443	49,0	4980	4,6	50614	47,0
Rajono SVB	83749	48,4	20761	12,0	68450	40,0

*Šakinės literatūros išduoties rodikliai be periodinių leidinių, bet su stalo žaidimais

Vidutinis skaitomumas

bendras rajone – 27,0 (2019 m. – 44 proc.; 2018 m. – 43,2 proc.; 2017 m. – 42 proc.; 2016 m. – 40,6; 2015 m. – 38,1)

viešojoje bibliotekoje – 27,0 (2019 m. – 73 proc.; 2018 m. – 72,8 proc.; 2017 m. – 74 proc.; 2016 m. – 68,9; 2015 m. – 63,7)

Joniškėlio miesto bibliotekoje 30,0 (2019 m. – 30,4 proc.; 2018 m. – 37,7 proc. (2017 m. – 39 proc.; 2016 m. – 36,1; 2015 m. – 32,6)

kaimo bibliotekose – 27,0 (2019 m. – 32,3; 2018 m. – 30,1 proc.; 2017 m. – 28 proc.; 2016 m. – 27,9 ; 2015 m. – 26,4)

Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius

Iš viso rajone **480**. Iš jų: viešojoje bibliotekoje 132; Joniškėlio miesto bibliotekoje - 22; kaimo bibliotekose 326.

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius rajono bibliotekose

Visos rajono bibliotekos, įskaitant ir mobiliąją, kompiuterizuotos. 2020 metais bibliotekose buvo kompiuterių **254** (2019 m. – 249; 2018 m. – 226; 2017 m. – 219; 2016 m. – 223; 2015 m. – 218).

	Vartotojams		Darbuotojams	
	2020	2019	2020	2019
Viešojoje bibliotekoje	51	51	36	36
Joniškėlio miesto bibliotekoje	11	10	2	2
Kaimo bibliotekose	120	116	34	34
Rajone	182	177	72	72

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius

Prieiga ir sąlygos

Visą parą vartotojai gali naudotis prie viešosios bibliotekos įrengtu knygų grąžinimo įrenginiu, VB – savitarnos įrenginiu, Vieno langelio paslauga. Visą parą prieinamos bibliotekos elektroninės paslaugos.

Per praėjusius metus viešoji ir Joniškėlio miesto bibliotekos skaitytojus aptarnavo pirmadieniais – penktadieniais nuo 10 iki 18 val., šeštadieniais nuo 9 iki 16 val. Paskutinis mėnesio penktadienis – Švaros diena. Vasaros mėn. (birželis, liepa, rugpjūtis) biblioteka šeštadieniais nedirba. Tačiau taikantis prie COVID-19 pandemijos sukeltų apribojimų, bibliotekos vartotojams – nuo kovo 16 d. iki birželio, Lietuvoje paskelbus karantiną – buvo teikiamos tik nuotolinės paslaugos, kuriomis galima naudotis visą parą; nuo spalio 26 d. iki metų pabaigos vartotojams teikiamos tik knygų išdavimo paslaugos (bekontakčiu būdu). 173 darbo dienas vartotojams buvo teikiamos visos paslaugos, 78 darbo dienas – tik knygų išdavimo paslaugos, 35 darbo dienas biblioteka buvo visiškai uždaryta.

Darbo valandų skaičius savaitėje, kai vartotojams visos paslaugos prieinamos padaliniuose (kaimo bibliotekose) buvo skirtingas, priklausomai nuo etato dydžio.

40 val. per savaitę dirbo 4 kaimo bibliotekos

30 val. per savaitę – 11 kaimo bibliotekų,

20 val. per savaitę – 12 kaimo bibliotekų,

10 val. per savaitę – 3 kaimo bibliotekos.

TBA

Ataskaitiniais metais rajono bibliotekų vartotojai TBA paslaugomis nesinaudojo. Kadangi paslaugos yra mokamos: visas dokumento siuntimo išlaidas turi susimokėti skaitytojas, taip pat ir papildomus kai kurių bibliotekų mokestinius reikalavimus. Paslauga yra brangi ir bibliotekos skaitytojams yra nepatraukli. Skaitytojams yra pigiau nuvykti į reikiamą biblioteką ir pasinaudoti jos paslaugomis.

Renginiai

	Iš viso		Kompleksi niai		Žodiniai		Vaizdiniai		Lankytojų skaičius	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
VB	480	625	85	116	312	387	83	122	13724	21002
Joniškėlio miesto bibliotekoje	53	57	3	6	18	28	32	23	2421	5789
Kaimo bibliotekose	719	1008	79	168	274	422	366	418	18669	30860
Rajone	1252	1690	167	290	604	837	481	563	34814	57651

Iš viso renginiuose dalyvavo 34814 lankytojas, t. y. 24 proc. visų apsilankiusių bibliotekose (2019 m. – 25 proc.; 2018 m. – 22,7 proc.; 2017 m. – 21,5 proc., 2016 m. – 20 proc., 2015 m. – 18,3 proc.). Renginių lankytojų skaičius kasmet augo ir didėjimą lėmė naujos, suremontuotų bibliotekų erdvės, naujos paslaugos, mokymai ir kt. edukacinės veiklos. Tačiau karantinas pakoregavo ir, sumažėjus renginių skaičiui – sumažėjo lankytojų skaičius.

2020 metais Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka paminėjo iš Pasvalio krašto kilusius rašytoją Marių Katiliškį ir poetą Bernardą Brazdžionį – organizuodama Mariaus Katiliškio ir Bernardo Brazdžionio konkursus – skaitymus.

2020 metų Mariaus Katiliškio skaitymai buvo ypatingi tuo, kad juose apdovanoti Bibliotekos premijos konkurso laureatai. Bibliotekos premija įsteigta 1995 m. siekiant įamžinti rašytojo Mariaus Katiliškio atminimą, Premija skiriama už rašto darbus, skirtus Mariaus Katiliškio kūrybai nagrinėti, atspindinčius Lietuvos kaimo dvasią, jo gamtą, darbo prasingumą, už originaliąją kūrybą (proza, esė, drama, poeziją), tautosakos darbus ir kitus kūrinius. Bibliotekos premija teikiama kas treji metai. Ateinantis konkursas Bibliotekos premijai gauti bus skelbiamas 2023 m.

Per paminklo Bernadui Brazdžioniui atidengimą – apdovanoti skelbto konkurso „Po tėvynės dangum“ nugalėtojai – geriausi rašytojo kūrybos skaitovai. Parengta ir pristatyta lauko paroda „Bernardo Brazdžionio sugrįžimai“.

Minint Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto gimimo 500-ąsias metines parengta fotografijų ir dokumentų kopijų lauko paroda „Lietuvos ir Lenkijos valdovas Žygimantas Augustas“ ir pristatyta per iškilmingą minėjimo renginį prie paminklo kunigaikščiui.

Taip pat 2020 metais viešoji biblioteka ir jos padaliniai minėdami įžymias datas, sukaktis pagal galimybes rengė susitikimus su žymiais visuomenės veikėjais, rašytojais, dailininkais, aktorais, kraštiečiais literatais ir kitų sričių meno žmonėmis, organizavo stovyklas, konkursus, dokumentų bei meno parodas.

Įvairiais renginiais paminėta: Sausio 13-oji, Baltijos kelio 30-metis, apdovanoti geriausi bibliotekos skaitytojai ir bičiuliai, organizuotas susitikimas su aktore Olita Dautartaite „Esu Jūsų maža šakele“, skirtas menininkui Jonui Mekui; paminint Pasaulinę ligonių dieną suorganizuota žaidimų popietė Pasvalio ligoninės vaikų skyriuje. Savo veiklą tęsė „Senjorų klubas“ viešojoje bibliotekoje, skaitytojų klubai Pajiešmenų ir Saločių kaimo bibliotekose, Mamyčių klubas Joniškėlio m. bibliotekoje. Labai aktyvus buvo Atviras jaunimo centras (AJC): organizuodamas stovyklas, neformalaus ugdymo veiklas, skirtas asmeniniam ir socialiniam jaunimo, ypač turinčio mažiau galimybių, augimui, verslumo ugdymui, darbo rinkai reikalingų kompetencijų ir įgūdžių įgijimui, siekiant sėkmingų rezultatų.

Atvirame jaunimo centre diskusijoms, pokalbiams, susitikimams rinkosi VŠĮ Veiklių mamų klubas, Užimtumo tarnyba, VŠĮ Socialinė iniciatyva, Pasvalio Interact klubas, Pasvalio Jaunųjų konservatorių lyga, Vaikų ir jaunimo stovykla „Pažinkime vieni kitus“ ir kt. socialiniai partneriai – sprendė klausimus jaunimo užimtumui gerinti, dalijosi gerąja patirtimi, idėjomis, bendradarbiavimo galimybėmis, kartu planavo ir organizavo įvairias veiklas. AJC jaunuoliams organizavo „Šeimadienius bibliotekoje“, atvirų durų dienas, įvairias kūrybines edukacijas, protmūšius, susitikimus, ypač didelį dėmesį skirdamas savanorystei.

Aktyviai dalyvauta veiklose, skirtose 2020-iesiems – Vaikų emocinės gerovės, Mokyklų bendruomenių metams paminėti. Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos Vaikų erdvėje, Šeimos kambaryje ir žaislotekoje, Kūrybos ir edukacijos erdvėje, Individualių užsiėmimų erdvėje įgyvendinamos įvairios veiklos, skirtos įvairaus amžiaus vaikų, šeimų laisvalaikiui, bendrauti, pramogauti. Gausu žaislų ir stalo žaidimų – galimybė išmėginti įvairius konstruojamuosius, loginius, sensorinius, funkcinius, didaktinius, simuliacinius, interaktyvius žaidimus, skirtus tobulėti, bendradarbiauti, kurti. Atsivėrė didelės mokymosi, interaktyvių užduočių atlikimo galimybės. Inovatyviomis ir kūrybingomis priemonėmis skatinome vaikus judėti, mąstyti, atlikti individualias užduotis ir/ar dirbti komandoje, skaityti. Lankytojai turėjo galimybę eksperimentuoti, kurti ir išbandyti save. Žaidimai buvo pristatomi ir netradicinėse erdvėse – lauke, prie bibliotekos, prie Antanėlio skulptūros, parke.

Nežiūrint iškilusių sunkumų, įgyvendinant projektą „Kaukučio kelionės ir draugai“, sukurta virtuali pjesė vaikams „Skudurinukų viešnagė pas Kaukutį“.

Respublikiniame konkurse laimėta nominacija „Biblioteka – vaikų ir jaunimo draugas“, už įdomią ir išskirtinę veiklą su vaikais ir jaunimu. Sudalyvauta XXIV Aukštaitijos regiono lėlių teatrų festivalyje „Kai atgyja lėlės“.

Organizavus kaimo bibliotekininkams konkursą „Vasara bibliotekoje“ – kaimo bibliotekos labai įdomiai, kūrybingai išnaudojo tą trumpą „nekarantininį“ laikotarpį – ieškodamos įvairesnių, netradicinių darbo formų, organizuodamos renginius bendradarbiaujant su savo ir kitų rajonų bibliotekomis, bendruomenėmis.

Viešojo ir kaimo bibliotekos rašydamos projektus papildomam finansavimui gauti, užmegzdamos naujus ryšius – organizavo renginius, plėtojo tradicines ir kūrė naujas virtualias ir interaktyvias paslaugas, siekė gerinti bibliotekos paslaugų įvairovę, kokybę, didinti prieinamumą, pasiekiamumą. Organizuojant renginius talkino ir daug padėjo bibliotekos savanoriai, partneriai, rėmėjai, globėjai.

Plačiau apie renginius:

Prieduose: Nr. 1, „Renginiai“; Nr. 2, „Renginiai vaikams“; Nr. 3, „Edukacinė veikla“; Nr. 4, „Renginiai AJC“

Meno parodos

2020 metais viešojoje bibliotekoje eksponuotos meno parodos:

Viešojoje bibliotekoje:

- Kraštiečio fotomenininko Vydmanto Bručo „Parkas“
- Irenos Šildiajevės (Vilnius) kinų tapybos paroda „Žydėjimas“
- Pasvalio muzikos mokyklos Dailės skyriaus mokinių grafikos darbų ir Baigiamųjų darbų parodos
- Dailininkės Tanios Rex knygų iliustracijų paroda

Vaškų V. Zaborskaitės bibliotekoje: Tarptautinio XXX Žiemgalos plenero dalyvių darbų paroda.

Mokamos paslaugos

Biblioteka teikia tokias mokamas paslaugas: LIBIS skaitytojo pažymėjimo išdavimas bei pakeitimas, dokumentų kopijavimas bei skenavimas, bibliografinio sąrašo ar rodyklės sudarymas, leidinių maketavimas, dokumentų įrišimas, laminavimas, 3D spausdintuvo paslaugos, foto juostų negatyvų skenavimas ir vaizdo pervertimas skaitmeniniu JPG arba TIF/BPM formatu, projektoriaus su ekranu, palapinės, generatoriaus, konferencijų salės, kompiuterių klasės nuoma, edukacinių užsiėmimų parengimas ir vedimas (Kultūros pasas).

Per praėjusius metus už mokamas paslaugas buvo surinkta 1280 eurų (2019 m. – 1497 €; 2018 m. – 1844,00 €; 2017 m. – 1505,00 €; 2015 m.–1046,81 €).

Bibliotekos įvaizdžio formavimas

Informacija apie bibliotekas buvo viešinama įprastais ir elektoriniais informavimo kanalais: žiniasklaidoje (laikraščiuose „Darbas“, „Panevėžio kraštas“, Valstiečių laikraštis, Kaimo laikraštis, „XXI amžius“, žurnaluose „Tarp knygų“, „Šiaurietiški atsivėrimai“), bibliotekos interneto svetainėse (www.psvb.lt, www.pasvalia.lt, www.edukacija.psvb.lt, Facebook, Instagram paskyrose), rajono savivaldybės svetainėje, internetiniuose portaluose: *Regionų naujienos, Panevėžio apskrities bibliotekos (PAVB) Regiono bibliotekų naujienos, Mano kraštas; LRT naujienų tarnyba.*

2020 m. apie bibliotekas ir jų veiklą buvo išspausdinti 743 straipsniai ir žinutės: 213 vietinėje spaudoje, 30 – respublikinėje, 500 – virtualioje erdvėje.

Per 1800 žinučių paskelbta socialiniuose tinkluose.

Apie elektroninę biblioteką „Pasvalia“ publikuota 5 straipsniai Pasvalio rajono laikraštyje „Darbas“ ir Pasvalio krašto istorijos ir kultūros žurnale „Šiaurietiški atsivėrimai“. Bibliotekos elektroniniuose šaltiniuose (bibliotekos interneto svetainėje, bibliotekos „Facebook“ paskyroje) parengta 46 informaciniai pranešimai. Bibliotekos įvaizdis buvo formuojamas ir aktyvioje atstovavimo veikloje:

Lietuvos Seime, Kultūros ministerijoje, Lietuvos savivaldybių asociacijos švietimo ir kultūros komitete, savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijoje, Lietuvos bibliotekų taryboje. Bibliotekos įvaizdį gerino ir laimėti individualūs bei kolektyviniai apdovanojimai: Vaškų V. Zaborskaitės bibliotekos vedėja Aldoną Oniūnienė išrinkta **Geriausia Lietuvos kaimo bibliotekos bibliotekininke**, Respublikiniame konkurse Viešosios bibliotekos laimėta nominacija „Biblioteka – vaikų ir jaunimo draugas“ už įdomią ir išskirtinę veiklą su vaikais ir jaunimu.

Bibliotekos darbuotojai dalyvauja leidžiant Pasvalio krašto istorijos ir kultūros žurnalą „Šiaurietiški atsivėrimai“.

Kaimo bibliotekininkai yra savo kaimo bendruomenių tarybų nariai, 1 – bendruomenių pirmininkė, 2 – dirba ir daugiafunkciame centre, 1 – kultūros centre.

Rajono bibliotekininkus vienija Lietuvos bibliotekininkų draugijos Pasvalio skyrius. Jo nariais yra 37 bibliotekininkai. Ataskaitiniais metais į draugiją įstojo 3 nauji nariai.

IV. DARBAS SU VAIKAIS

Gyventojų vaikų iki 14 metų skaičius

Pasvalio rajone (remiantis Statistikos departamento duomenimis) 2020 metais gyveno **3178** (2019 m. – 3227; 2018 m. – 3331; 2017 m. – 3338; 2016 m. – 3488; 2015 m. – 3617) vaikai iki 14 metų amžiaus, iš jų 846 Pasvalio mieste. Vaikų skaičius rajone sumažėjo 49. Rajono bibliotekose lankosi ir skaito 2102 (2019 m. – 2298; 2018 m. – 2542; 2017 m. – 2512; 2016 m. – 2498 m.; 2015 m. – 2694) vartotojai vaikai.

Vartotojų vaikų aptarnavimas

Vartotojų vaikų skaičius

	Vartotojų vaikų skaičius			Vaikų proc. nuo bendro vartotojų skaičiaus	
	2020	2019	Skirtumas	2020	2019
VB	561	684	-123	32,2	34,0
Joniškėlio m.	178	168	+10	29,0	27,0
Kaimo bibliotekose	1363	1446	- 83	34,0	34,0
Rajone	2102	2298	-196	33,0	33,1

Vaikų apsilankymų skaičius ir lankomumo rodiklis

	Apsilankymų skaičius			Lankomumas	
	2020	2019	Skirtumas	2020	2019
VB	5937	17516	- 11597	11,0	25,6
Joniškėlio m.	7049	7662	- 613	40,0	45,6
Kaimo bibliotekose	47216	72314	-25098	35,0	50,0
Rajone	60202	97492	-37290	29,0	42,2

Išduotis vaikams fiz. vnt. ir skaitomumo rodiklis

	Išduotis			Skaitomumas	
	2020	2019	Skirtumas	2020	2019

VB	9046	16645	-7599	16,1	24,3
Joniškėlio m.	5820	6406	-586	32,7	38,1
Kaimo bibliotekose	32746	44125	-11379	24,0	30,5
Rajone	47612	67176	-19564	23,0	29,2

Renginiai vaikams

Ataskaitiniais metais didelis dėmesys buvo skiriamas darbo su vaikais tobulinimui, vaikų ir moksleivių laisvalaikio užimtumo, skaitymo skatinimo, žinių įgijimo ir informacinių gebėjimų ugdymo srityse. Buvo ieškoma naujų darbo formų, siekiant įtraukti į bibliotekos paslaugų vartotojų gretas daugiau naujų lankytojų. Pritraukti naujų skaitytojų pavyko tik Joniškėlio m. bibliotekai, kuri vasaros laikotarpį kūrybiškai, įdomiomis edukacinėmis veiklomis išnaudojo vartotojų telkimui. Rajono kaimo bibliotekos labai aktyviai dalyvavo akcijoje Skaitymo iššūkis, viešosios bibliotekos skelbtame konkurse „Vasara bibliotekoje“ – organizavo įvairias veiklas: stovyklas, žygius dviračiais, edukacijas, garsinius skaitymus netradicinėse erdvėse, žaidimų popietes ir kt. veiklas, skirdamos 2020-iesiems – Vaikų emocinės gerovės, Mokyklų bendruomenių metams paminėti.

Rajono bibliotekos, įsijungdamos į Skaitymo iššūkį, skatindamos vaikus ir jaunimą skaityti, turiningai leisti laisvalaikį – Panevėžio apskrities bibliotekų tarpe buvo aktyviausios ir daugiausia perskaitę knygų įveikė jį. Tuo pačiu prisidėjo ir prie knygnešystės paslaugos populiarinimo. Geriausi Skaitymo iššūkyje buvo Gulbinėnų, Grūžių, Jurgėnų, Krinčino, Meškalaukio Pušaloto, Saločių, Švobiškio Vaškų, Žilpamūšio bibliotekų skaitytojai.

Viešosios bibliotekos Vaikų erdvėje vyko įvairūs renginiai: knygų pristatymai ir aptarimai, garsiniai skaitymai, susitikimai su rašytojais, poetais, knygų iliustratoriais, leidėjais, edukaciniai-kūrybiniai užsiėmimai, pažintinės ekskursijos, literatūrinės, piešinių ir darbėlių parodos, konkursai, viktorinos ir protų mūšiai, žaidimų popietės, filmų peržiūros, muzikinės valandėlės. Ataskaitiniais metais suorganizuota renginių daugiau negu praeitais metais, nes paskelbus karantiną, įvairios veiklos buvo vykdomos virtualiai. Apsilankymų (fizinių) renginiuose, bibliotekos patalpose, skaičius sumažėjo dėl karantino ribojimų, bet prisidėjo daug virtualių apsilankymų. Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos patalpose: Vaikų erdvėje, Šeimos kambaryje ir žaislotekoje, Kūrybos ir edukacijos erdvėje, Individualių užsiėmimų erdvėje buvo įgyvendinamos įvairios veiklos, skirtos įvairaus amžiaus vaikų, šeimų laisvalaikiui, bendrauti, pramogauti. Žaislotekoje – galimybė išmėginti įvairius konstruojamuosius, loginius, sensorinius, funkcinus, didaktinius, simuliacinius, interaktyvius žaidimus, skirtus tobulėti, bendradarbiauti, kurti. Inovatyviomis ir kūrybingomis priemonėmis skatinome vaikus judėti, mąstyti, atlikti individualias užduotis ir/ar dirbti komandoje, skaityti. Lankytojai turėjo galimybę eksperimentuoti, kurti ir

išbandyti save. Žaidimų pagalba padėjome vaikams pažinti save ir pasaulį. Žaidimai buvo pristatomi ir netradicinėse erdvėse – aikštėje prie bibliotekos, parkuose, stovyklose.

Įgyvendinant projektą „Kaukučio kelionės ir draugai“ sukurta virtuali pjesė vaikams „Skudurinukų viešnagė pas Kaukutį“ ir parengta virtuali nuotraukų paroda „Kaukučio repeticijų akimirkos“.

Bendradarbiauta projekte „Autizmo spektro ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims draugiškų bibliotekų tinklo diegimas“, įgyvendintos šio projekto veiklos ir pristatytas visuomenei pranešimas „Autizmas ir biblioteka – misija įmanoma“. Kuriamos naujos paslaugos autizmo spektro sutrikimų (ASS) turintiems lankytojams.

Bibliotekos dalyvavo Metų knygų rinkimų akcijoje, užsiėmimuose „Rudnosiuko skaitymai“, LNB organizuojuose skaitymo skatinimo protmūšiuose, buvo vykdomi teatralizuoti garsiniai skaitymai panaudojant teatrines lėles „Naujas knygas pristato skudurinė Onutė ir jos draugai“. Viešoji biblioteka suorganizavo dailiaraščių konkursą „O rašto tas grožis!“, bibliotekoje pristatyta konkursinių darbų paroda ir apdovanoti geriausių darbų autoriai.

2020 m. daug veiklų persikėlė į virtualią erdvę, vyko virtualūs renginiai, viktorinos, konkursai, akcijos, eksperimentai. Buvo organizuojamos virtualios rubrikos, parodos. Interneto vartotojai aktyviai dalyvavo viktorinose „Berniukas iš Odensės“ ir „Pasvalys iš aukštai“, piešinių ir darbų konkursuose „Mano miestas žiemą“, „Kūryba, rankdarbiai, piešimas likus namuose“, eksperimente „Vitaminų lysvė“. Internautų pamėgtos rubrikos: „Vaikai skaito savo augintiniams“ ir „Naujas knygas pristato skudurinė Onutė ir jos draugai“, akcijos: „Iš kokios mes pasakos“, „Knygų draugas“, „Tėčiai skaito vaikams“. Buvo sukurtas virtualus nuotraukų kaleidoskopas „Vaikų erdvė seniau ir dabar“, nuotraukų parodos „Kaukučio repeticijų akimirkos“ ir „Tas spalvotas rudenėlis“. Suorganizuota dailininkės Marijos Smirnovaitės virtuali iliustracijų paroda, virtuali fotosesija „Karantininės Kalėdos bibliotekoje“. Sukurta virtuali pjesė vaikams „Skudurinukų viešnagė pas Kaukutį“, demonstruotas Vaikų erdvės skaitytojo Hario Luzanovo parengtas video „Laisvalaikis karantino metu“. Buvo vykdomos akcijos „Metų knygų rinkimai 2020“, virtualios naujų bei populiarių knygų apžvalgos ir sveikinimai rašytojams-jubiliatams.

Viešosios bibliotekos Vaikų erdvė respublikiniame konkurse, kurį organizuoja Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacija - pelnė nominaciją „Biblioteka – vaikų ir jaunimo draugas“, už įdomią ir išskirtinę veiklą su vaikais ir jaunimu.

Kaimo bibliotekos bendradarbiaudamos su mokyklomis, bendruomenėmis, daugiafunkciais ir kultūros centrais organizavo renginius vaikams. Krinčino kaimo biblioteka – renginių ciklą „Vasarėlės išskleisti sparnai“, 2 žygius dviračiais; Grūžių – Vasaros skaitymus, skirtus Žiulio Verno kn. „20000 mylių po vandeniu“ jubiliejui; Pušaloto – skaitymų ciklą „Skaitymas mus jungia“.

kuriuose dalyvavo ir Panevėžio lėlių vežimo teatras; Jurgėnų – ekskursiją „Svajok, surask, pažink“ į Jonavos r. Lokio pėdą ir dalyvavo edukacijoje apie Pepę ilgakojinę; vaikų vasaros stovyklas: Saločių kaimo biblioteka – „...pas tetą Daivą ir Andrėją...“; Kiemėnų – antrus metus iš eilės „Pašėlusi vasara“; Namišių – „Kūrėjo įkvėpti“; Meškalaukio – vasaros šventę „Atgal į vaikystę“; Žilpamūšio ir Kiemėnų bibliotekos – rytmetinius pasikalbėjimus ir skaitymų popietes, Vaškų V. Zaborskaitės biblioteka – renginį Lietuvių kalbos dieniai ir ekskursijas, supažindinančias su ekspozicija V. Zaborskaitei ir kt.

Ataskaitiniais metais daugiausia renginių buvo organizuojama vasaros laikotarpiu: vyko susitikimai, vedamos įvairios edukacijos ir užsiėmimai. Kaimo bibliotekininkės organizavo kaimo vaikams išvykas į Pasvalio M. Katiliškio viešąją biblioteką – Vaikų ir edukacijų erdves, kuriose jie galėjo išbandyti savo kūrybinius gebėjimus, dalyvauti robotikos užsiėmimuose, konstruoti, žaisti.

Organizuojant renginius ir kitas veiklas įvairiomis priemonėmis buvo vykdomas teikiamų paslaugų viešinimas, bendradarbiauta su kitomis institucijomis ir įstaigomis, teikiančiomis vaikų ugdymo, mokymo, socialinės globos, neformalaus laisvalaikio užimtumo paslaugas.

Ataskaitiniais metais rajone vaikams buvo suorganizuoti 707 (2020 m. – 678; 2018 m. – 535; 2017 m. – 466; 2016 m. – 461; 2015 m. – 381) renginiai: 310 kaimo bibliotekose, 23 – Joniškėlio m. bibliotekoje ir 374 – viešojoje bibliotekoje. Renginiuose apsilankė 29655 lankytojai: 18669 kaimo bibliotekose; 2421 – Joniškėlio m. bibliotekoje ir 8565 – viešojoje bibliotekoje.

Plačiau apie renginius *prieduose Nr. 2 „Renginiai vaikams“; Nr.3 „Edukacinė veikla“.*

Veiklos Atvirame jaunimo centre

2020 metais, vykstant bibliotekos renovacijai, visos veiklos, skirtos jaunimui, buvo organizuojamos Atvirame jaunimo centre, į kurią persikėlė jaunimo erdvė „Mono arba Stereo“. Atviras jaunimo centras dirbo bibliotekos darbo valandomis. 2020 m. 14–29 metų amžiaus jaunuolių apsilankymų – 2580 (2019 m. – 4947). Ataskaitiniais metais unikalių lankytojų skaičius – 350 (2019 m. – 949; 2018 m. – 508). Sutelkta nemotyvuoto jaunimo – 15 (2019 m. – 60).

Atvirame jaunimo centre (AJC) saugiai laisvalaikį leisti ir save realizuoti gali jaunimas nuo 14–29 metų amžiaus. AJC įsipareigojo: 1. Suteikti jaunimui draugišką ir saugią erdvę pasibūti, pasibendrauti ir socializuotis. Sudaryti jiems palankias sąlygas jų saviraiškai bei prasmingam laisvalaikio praleidimui. 2. Organizuoti neformalaus ugdymo veiklas, skirtas asmeniniam ir socialiniam jaunimo, ypač turinčio mažiau galimybių, augimui, verslumo ugdymui, darbo rinkai reikalingų kompetencijų ir įgūdžių įgijimui, siekiant sėkmingų rezultatų. 3. Sudaryti sąlygas jaunimui prisidėti prie visuomeninės veiklos, ugdyti pilietiškumą, lavinti kritinį mąstymą ir sugebėti orientuotis visuomenėje. 4. Skatinti bendradarbiavimą su kitomis jaunimo organizacijomis, formuoti tinkamą AJC įvaizdį, viešinti jos veiklą bei gerinti AJC darbo su jaunimu kokybę.

2020 metais AJC siekė užsibrėžtų tikslų, organizavo įvairias veiklas, užtikrinančias kokybiškesnę ir įdomesnę laisvalaikio praleidimą, įtraukė į AJC ir bibliotekos gretas kuo daugiau lankytojų, paslaugų vartotojų, taip pat buvo stengiamasi įtraukti jaunas šeimas. Dalį renginių teko perkelti į nuotolines erdves, dėl visus kaustančios pandemijos. Dėl to nukentėjo ir lankytojų skaičius.

Atvirame jaunimo centre diskusijoms, pokalbiams, susitikimams renkasi VŠĮ Veiklių mamų klubas, Užimtumo tarnyba, VŠĮ Socialinė iniciatyva, Pasvalio Interact klubas, Pasvalio Jaunųjų konservatorių lyga, Vaikų ir jaunimo stovykla „Pažinkime vieni kitus“ ir kt. socialiniai partneriai – sprendžiami klausimai jaunimo užimtumui gerinti, dalijamasi gerąja patirtimi, idėjomis, bendradarbiavimo galimybėmis, kartu planuojamos ir organizuojamos įvairios veiklos. AJC jaunuoliams organizuojami „Šeimadieniai bibliotekoje“, atvirų durų dienos, įvairios kūrybinės edukacijos, protmūšiai, susitikimai, didelis dėmesys skiriamas savanorystei. Ataskaitiniais metais AJC organizavo 96 renginius, iš jų 41 nuotoliniu būdu; 55 erdvėse: edukacijos, kūrybinės dirbtuvės AJC, išvykos su kūrybine laboratorija. Organizuotos 2 vaikų ir jaunimo socializacijos stovyklos: „Kūrybinė stovykla: aplink Pasvalį per 4 dienas“ ir „Prisijunk, Pajudėk ir Keiskis“. Taip pat vyko susitikimai ir bendri renginiai su „Veiklių mamų“ klubu, stovyklos „Pažinkime vieni kitus“ dalyviais. Savanoris Jurė Baliūnas vedė Gitaros pamokas, mokė jaunuolius groti. AJC erdvėje eksponuotos 2 parodos: Dailės skyriaus moksleivių darbai (mokyt. A. Pleirys) ir Grūžių vaikų globos namų auklėtinių darbų paroda „Išlaisvink mintis gamtoje“. Nuotolinės veiklos AJC fb: edukacija „Margučių marginimas“; Akcijos: „Kaukių mados“, „Pozityvių žodžių taupyklė“, „Įkelk Helovyno moliūgą“, „Mano Kalėdų eglutė“, protmūšiai, dėlionės, diskusijos: „Kaip leidi niūrias rudens dienas karantine?“, „Mano įsimintiniausia skaityta knyga“, „Ko trūksta Pasvalio jaunimui?“, kuri sukėlė didžiules diskusijas, į kurias įsitraukė rajono valdžios atstovai.

Nuolat plėtojami ir palaikomi ryšiai su savo veiklos teritorijoje veikiančiomis su jaunimu dirbančiomis institucijomis – mokyklomis, kaimo bendruomenėmis, Pasvalio visuomenės sveikatos biuru, Užimtumo tarnyba. Jaunimo erdvėje renkasi ir savo užsiėmimus organizuoja Pasvalio jaunųjų konservatorių lyga ir INTERACT klubas.

Didelis dėmesys buvo skiriamas mažiau galimybių turinčiam jaunimui ir savanorystės plėtrai – savanoriai prisidėjo prie įvairių veiklų organizavimo. 2020 m. AJC savanoriavo 6 jaunuoliai.

Renginiai, įvairios edukacijos, pažintiniai užsiėmimai – orientuoti į jaunimą, glaudesnę bendravimą su jais, vykdomos veiklos atsižvelgiant į jaunuolių norus bei galimybes.

Ataskaitiniais metais AJC toliau bendradarbiavo, palaikė ryšius su Karate Koykušin klubu „Kamuido“, kuris organizuoja stovyklas vaikams ir jaunimui Pasvalio r. Raubonių kaimo sodyboje „Tatulos vingiai“. Stovykla – vaikams ir jaunimui nuo 7 iki 18 metų. Jos tikslai: socialinių ryšių tarp vaikų ir jaunimo stiprinimas; patyčių, savižudybių, nusilakstamumo prevencija; socialinių įgūdžių,

padėsiančių atsispirti svaigalams, formavimas. Stovykloje vaikai ir jaunimas mokomi sveikos gyvensenos, supažindinami su įvairiausių profesijų atstovais, joje vyksta edukaciniai užsiėmimai, skatinantys domėtis krašto istorija, ugdantys pilietiškumą, tautiškumą ir toleranciją. Čia jaunuoliai užsiima sportine, kūrybine veikla. Stovyklos vadovai Gintaras Kazilionis ir Laura Misiukonienė sudarę sutartį su Atviru jaunimo centru ir kartu organizuoja įvairias veiklas. Vasario ir rugpjūčio mėn. laikotarpiu mūsų AJC darbuotojai vyko į stovyklą kaime ir vedė edukacinius užsiėmimus, o birželio mėn. stovyklos vadovas Gintaras Kazilionis sukvietė miestelėnus į aikštę prie bibliotekos ir mokė „Taisyklingos mankštos pagrindų ir savigynos pradmenų“.

Lapkričio mėn. turėjo būti organizuojama stovykla „Prisijunk, Pajudėk ir Keiskis“, skirta socialinės rizikos jaunuolėms iš Pasvalio rajono Grūžių vaikų globos namų padalinio – Šeimos krizių centro, tačiau dėl karantino veiklos vyko nuotoliniu būdu. Sudėtingas pandemijos laikotarpis įpareigojo ieškoti naujų darbo formų, metodų ir būdų. Kitos stovyklos veiklos bus vykdomos pasibaigus karantinui: projekto lėšomis nupirkta knygų, bei stalo žaidimų. 2021 metais Šeimos krizių centre bus pristatytos knygos, organizuojami stalo žaidimų turnyrai, suteikiama galimybė užsiimti prasminga veikla ir saugiai leisti laisvalaikį. Skatinsime ir padėsime merginoms pačioms imtis ir įgyvendinti savo idėjas, ugdyti bendravimo, veikimo komandoje įgūdžius, psichologinį atsparumą. Stengsimės sudominti ir skatinsime skaityti knygas, aptarti, vertinti.

Jaunimo erdvės veiklos pagerino Pasvalio rajono savivaldybės jaunimo gyvenimo kokybę, padidino jaunimo aktyvumą ir motyvaciją, užimtumą, sustiprino jaunuolių bendruomeniškumo jausmą.

Plačiau apie renginius:

priede Nr. 4 „Renginiai AJC“.

V. KRAŠTOTYROS VEIKLA

Publikacijų apie Pasvalio kraštą duomenų bazės kūrimas

Vienas iš pagrindinių darbų – publikacijų apie Pasvalio kraštą duomenų bazės kūrimas. Nuo 2001 m. kuriama elektroninė kraštotyros duomenų bazė Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) Analizinės bibliografijos posistemyje – kortelinės kraštotyros kartotekos (joje 119943 įrašai), tęsinys. Iš viso publikacijų apie Pasvalio kraštą duomenų bazėje 2020 m. gruodžio 31 d. buvo 229084 įrašai, automatizuotai parengtų įrašų skaičius 109141.

Duomenų bazėje kaupiami:

- rajono laikraščio „Darbas“ ir žurnalo „Šiaurietiški atsivėrimai“ straipsnių bibliografiniai įrašai;

- kraštotyros straipsnių iš bibliotekoje gaunamos respublikinės spaudos bibliografiniai įrašai;
- monografijų bei serialinių leidinių sudėtinių dalių bibliografiniai įrašai;
- retrospektyvinės bibliografijos bibliografiniai įrašai;
- kopijuoti kraštotyros straipsnių bibliografiniai įrašai iš Nacionalinės bibliografijos duomenų banko (NBDB) bei LIBIS suvestinio katalogo.

2020 m. sukurti 5037 analiziniai bibliografiniai įrašai (2019 m. – 6035; 2018 m. – 4805, 2017 m. – 3595), iš jų – 2418 (2019 m. – 2093; 2018 m. – 1817, 2017 m. – 1978) rajono laikraščio „Darbas“ ir žurnalo „Šiaurietiški atsivėrimai“ straipsnių, 2619 (2019 m. – 3942; 2018 m. – 2988, 2017 m. – 1617) – visų kitų leidinių sudėtinių dalių analiziniai bibliografiniai įrašai. Rajono spaudos bibliografiniai įrašai 2020 m. sudarė 48 proc. (2019 m – 35 proc.; 2018 m. – 32 proc.), visi kiti įrašai sudarė – 52 proc. (2019 m. – 65 proc.; 2018 m. – 68,2 proc.) visų sukurtų įrašų.

Nuo 2003 m. kartu su kitomis Lietuvos bibliotekomis dalyvaujama kuriant Nacionalinės bibliografijos duomenų banką (NBDB). Į NBDB pateikiami pačių reikšmingiausių, turinčių išliekamąją vertę rajono laikraščio „Darbas“ ir žurnalo „Šiaurietiški atsivėrimai“ straipsnių bibliografiniai analiziniai įrašai. 2020 m. į Nacionalinės bibliografijos duomenų banką išsiųsti 404 įrašai, 8 proc. visų įrašų skaičiaus (2019 m. – 589 įrašai, 9 proc.; 2018 m. – 544, 11 proc.).

Bibliografiniai įrašai nuolat redaguojami – įrašai peržiūrimi, ar nėra klaidų, įrašomi tikslesni ar papildomi reikšminiai žodžiai.

Sukurtų analizinių bibliografinių įrašų skaičius per 2019 metus buvo padidėjęs net 1230 įrašų, 2020 metais vėl grįžo į ankstesnę poziciją – sumažėjo 998 įrašais. Nors vienas iš įrašus rengusių darbuotojų dirbo kitus skyriaus prioritetinių projektų darbus, taip pat sumažėjo ir kitų darbuotojų įrašų kūrimui skirtas laikas. Tačiau jie rengiami kokybiškai, atidžiau tikrinami ir redaguojami, kuriami ne tik einamosios, bet ir retrospektyvinės bibliografijos įrašai.

Skaitmeninimo veikla, bibliotekos skaitmeninės kolekcijos formavimas, elektroninės bibliotekos „Pasvalia“ kūrimas

Per 2020 metus suskaitmenintų krašto kultūros paveldo objektų vaizdų skaičius – 842 (2019 m. – 3831). Iš šių objektų į e. biblioteką „Pasvalia“ įkelta 387 (2019 m. – 1793) vaizdai (iš bibliotekos fondų, Pasvalio rajono institucijų ir privačių pateikėjų archyvų). Likę 455 objektų vaizdai (L. Stravinskienės senosios smulkiosios katalikiškos spaudos ir kalėdiniai atvirukai, Ž. Ramašauskienės padovanotos fotografijos, kuriose užfiksuota Katiliškių šeima, Pušaloto Romos katalikų parapijos bažnyčios 1931–1940 metų mirties metrikų knyga) suskaitmeninti, bet neįkelti,

nes nebuvo leista nuotoliniu būdu jungtis prie „Pasvalios“ darbinės bazės „OMEKA“, kai kuriems vaizdams taikomi Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) reikalavimai.

Per 2020 metus suskaitmenintų nekilnojamojo krašto kultūros paveldo objektų vaizdų skaičius – 1452. Iš šių objektų į e. biblioteką „Pasvalia“ įkelta 1452 vaizdai (iš bibliotekos fondų, Pasvalio rajono institucijų ir privačių pateikėjų archyvų).

Autorinės-licencinės sutartys. Sudarytos su: dailės mokytoja, dailininke Leonora Stravinskiene, JAV gyvenančia bibliotekos bičiule Živile Ramašauskiene, E. Avižonytės giminaite, pervalkiete Viktorija Avižoniene, prieškarinio Pasvalio ugniagesių komandos viršininko Kazio Balčiūno (1905–1992) dukterimi Regina Samuoliene, rašytojo Mariaus Katiliškio sūnėno Vytauto Vaitkaus žmona Romualda Vaitkiene.

Vartotojų statistika. Per 2020 metus e. bibliotekoje „Pasvalia“ apsilankė 19411 vartotojų (2019 m. – 12341; 2018 m. – 9407). Jie peržiūrėjo 27161 puslapių rodinių (2019 m. – 18142; 2018 m. – 14454). Naudotojai – iš 76 pasaulio šalių.

Pristatymai. Edukacinės programos „PASVALIA arčiau žmogaus: e. bibliotekos PASVALIA pristatymas“ pristatymai vartotojams: Svalios progimnazijos pradinių klasių moksleiviams, Pasvalio Senjorų klubo nariams, Vaiku ir jaunimo stovyklos „Pažinkime vieni kitus“ dalyviams ir kt.

Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis. 2020 m. balandžio 14 d. biblioteka pasirašė Bendradarbiavimo sutartį su panevėžiečiu kraštotyrininku, G. Petkevičaitės-Bitės medaliu „Tarnaukime Lietuvai“ laureatu, žygeiviu Algimantu Stalilioniu. Sutarties šalys sutarė bendradarbiauti bendroje veikloje kuriant Pušaloto valsčiaus 1918–1920 m. Lietuvos savanorių duomenų bazę.

Elektroninės paslaugos vartotojams. E. bibliotekoje „Pasvalia“ 2020 m. sukurtos 4 virtualios parodos apie žymius Pasvalio krašto rašytojus, kūrėjus ir visuomenininkus:

1. „Rašytojas Marius Katiliškis. 40 metų nuo iškeliavimo Anapilin...“.
2. „Poeto Bernardo Brazdžionio laiškas pedagogui, karo metais buvusiam Pasvalio gimnazijos direktoriui Juozui Poviloniui“.
3. „Kunigas, teologas, poetas, Biblijos vertėjas Česlovas Kavaliauskas“.
4. „Poeto Eugenijaus Matuzevičiaus gyvenimo ir kūrybos kelias“.

2020 m. buvo atnaujintas vartotojų itin mėgstamas „Įdomybių testas apie Pasvalio kraštą, jo istoriją ir gyventojus“. Testą sudaro 20 klausimų.

Viešinimas. Apie elektroninę biblioteką „Pasvalia“ publikuota 5 straipsniai Pasvalio rajono laikraštyje „Darbas“ ir Pasvalio krašto istorijos ir kultūros žurnale „Šiaurietiški atsivėrimai“.

Bibliotekos elektroniniuose šaltiniuose (bibliotekos interneto svetainėje, bibliotekos „Facebook“ paskyroje) parengta 46 informaciniai pranešimai.

Nuotolinės akcijos. 2020 m. kovo 16 d. – birželio 16 d. bibliotekos „Facebook“ paskyroje e. biblioteka „Pasvalia“ rengė AKCIJĄ „Keliauk virtualiai po Pasvalio kraštą ir pažink nekilnojamojo kultūros paveldo objektus“. Akcijos dalyvių fotografijos viešintos bibliotekos II aukšto fojė televizoriuje.

2020 m. spalio 19 d. – gruodžio 30 d. bibliotekos „Facebook“ paskyroje e. biblioteka „Pasvalia“ rengė AKCIJĄ „Keliauk po Pasvalio miestą virtualiai“.

Rankraštynas

2020 m. į Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos Rankraštyną priimta 204 dokumentų laikinojo saugojimo vienetų, buvo surašyti 7 dokumentų priėmimo aktai. Dokumentų chronologinės ribos 1931–2020 metai.

Pasvalietis Sigitas Pranskūnas padovanojo DVD diską, kuriame užfiksuota 77-ųjų Lietuvos kariuomenės metinių proga vykusios Šv. Mišios ir karių savanorių priesaika Pasvalio bažnyčioje, savanorių kapų lankymas senosiose Pasvalio kapinėse, 1995 metais Pasvalio M. Katiliškio viešojoje bibliotekoje vykęs renginys.

Tęsiasi ilgametė draugystė su kraštiečiu, Ohajo (JAV) universiteto profesoriumi Algiu Mickūnu. 2020 metais profesorius atsiuntė 2 laikinojo saugojimo vienetus dokumentų straipsnių kopijų lietuvių kalba, knygų. Šie dokumentai papildys didžiulį Algio Mickūno fondą F 104.

Rankraštynei buvusi Pasvalio bibliotekos direktorė Vida Žilinskienė padovanojo šiuos dokumentus: literatūrinių kompozicijų „Kilkime ir aukime“, „Širdis negali gyventi duona“ scenarijai, Talačkonių, Rinkūnų, Krinčino, Kriklinių bibliotekų istorijos, pasakojimas apie idėją pavadinti Pasvalio rajono centrinę biblioteką Mariaus Katiliškio vardu ir jos įgyvendinimą. Viso 10 laikinojo saugojimo vienetų.

JAV gyvenanti kraštiečių Živilė Ramašauskienė padovanojo, skaitmenines fotografijas 6 laikinojo saugojimo vienetus, kuriose užfiksuota Mariaus Katiliškio dukters Agnės Katiliškytės-Berner šermenys 2003 m., Žilvinas Ramašauskas prie rašytojo Mariaus Katiliškio asmeninių daiktų, parengtų gabenti į Lietuvą 2005 m., Živilė Ramašauskienė prie rašytojo Mariaus Katiliškio asmeninių daiktų, parengtų gabenti į Lietuvą. Lemontas (JAV), 2005 m., Živilė Ramašauskienė ir netpažintas asmuo prie piešto ant drobės rašytojo Mariaus Katiliškio portreto.

Pasvalio rajono Pervalkų kaimo gyventoja Viktorija Avižonienė e. bibliotekai „Pasvalia“ padovanojo 4 skaitmenines nuotraukas. Jose užfiksuoti V. Avižonienės giminaičiai, vyro Antano Avižonio sesuo, rašytojo Mariaus Katiliškio pirmoji žmona, pedagogė Elizabeta Avižonytė-Vaitkienė.

Pasvalietė Regina Samuolienė Pasvalio Mariaus Katiliškio bibliotekai padovanojo didelę dalį savo tėvo, prieškarinio metų Pasvalio ugniagesių komandos viršininko Kazio Balčiūno (1905–1992) ir savo dokumentų bei fotografijų rinkinį, kuris sudaro 165 laikino saugojimo vienetus.

Informacijos, mokymo ir dokumentavimo skyriaus darbuotojai buvo išvykę į kraštotyrinę išvyką į Katiliškes, Žagarę, Gruzdžius. Žagarėje gyvenanti rašytojo Mariaus Katiliškio sūnėno Vytauto Vaitkaus žmona Romualda Vaitkienė Pasvalio Mariaus Katiliškio bibliotekai padovanojo 16 laikinojo saugojimo vienetų vertingų dokumentų: fotografijas, kuriose užfiksuota Vaitkų šeima 1924 m., Albino Vaitkaus fotografijos su autografu 1933 m., Marius Katiliškis Jungtinėse Amerikos Valstijose 6-8 dešimtmetyje, Agnės Katiliškytės nuotrauka 1966 m., Mariaus Katiliškio laišakai iš Lemonto rašyti sūnėnui Vytautui Vaitkui, M. Katiliškio pirmųjų rankraštinė eilėraščių sąsiuviniai 1931–1933 m. Šie dokumentai papildys rašytojo Mariaus Katiliškio atminimo kambario ekspoziciją.

Ryšiai su kraštiečiais

2020 metais ryšiai su kraštiečiais daugiausia buvo palaikomi asmeniškai bendraujant internetinėmis vaizdo ir garso programomis, telefonu. Karantino apribojimai neleido organizuoti susitikimų bibliotekoje. Teko atidėti planuotą susitikimą su 60-metį minėjusiu iš Pasvalio kilusiu istoriku, geopolitiku prof. Egidijumi Motieka. Su mokslininku buvo bendraujama per „Zoom“ programą ir pokalbis išspausdintas dviejuose rajono laikraščio „Darbas“ numeriuose. Prof. E. Motieka pažadėjo atvykti į biblioteką birželio mėnesį, jei neliks karantino apribojimų.

Mezgėsi šiltas, nuoširdus bendravimas su 90-ies metų jubiliejų atšventusia bibliografe Paule Mikelinskaite. Rugsėjo mėnesį lankytasi jos namuose ir po ilgo pokalbio parašytas straipsnis, kuris taip pat buvo publikuotas „Darbo“ laikraštyje. Telefoninio pokalbio metu su P. Mikelinskaite sutarta toliau palaikyti ryšius. Kitų susitikimų metu bus užrašyti jos prisiminimai iš Limparų pradžios mokyklos, taip pat prisiminimai apie brolių, rašytoją Joną Mikelinską ir kt.

Bene intensyviausi virtualūs ryšiai praėjusiais metais buvo palaikomi su JAV Atėnų mieste gyvenančiu prof. Algiu Mickūnu. Žymus kraštiečių atsiuntė keletą knygų, filosofinių straipsnių. Iš jų, deja, tik keli pasirodė „Darbo“ laikraštyje. Problema yra ta, kad daug „amerikoniškų“ išsireiškimų prisodrintą šnekamąją profesoriaus kalbą labai sunku išversti į žurnalistinę, nenukrypstant nuo mokslininko minčių. Tad gana sudėtingi, filosofinio pobūdžio prof. A. Mickūno straipsniai, manau, labiau tiktų specializuotiems leidiniams. Profesorius labai nori atvykti į Lietuvą, Pasvalį, Kriklinius. Belieka tikėtis, kad šiemet ši svajonė išsipildys.

Labai produktyvus bendradarbiavimas vyksta su iš Pumpėnų kilusiu, Panevėžio r. Pajstrio seniūnijoje gyvenančiu kraštotyrininku, žygeiviu Algimantu Stalilioniu. Redaguojama jo atsiųsta medžiaga apie iš Pušaloto valsčiaus kilusius savanorius, partizanus – 1918–1920 m.

Nepriklausomybės kovų dalyvius. Praėjusiais metais „Darbo“ laikraštyje, rubrikoje „Krašto istorija“, pasirodė per dešimt publikacijų. Bendradarbiavimas su kraštotyrininku tęsis ir toliau.

Praėjusiais metais telefonu bendrauta su 80 metų jubiliejumi atšventusiu iš Pabuojo kaimo kilusiu poetu Petru Palilioniu, rugsėjo mėnesį dalyvauta jubilato pagerbimo iškilmėse Pušalote. Taip pat telefonu bendrauta su Vilniuje gyvenančiais kraštiečiais istoriku, prof. Jonu Aničiu ir edukologe, prof. Loreta Žadeikaite.

Kraštotyros projektai

Ataskaitiniais metais parašyti projektai ir gautas finansavimas: „Krašto galerija Lietuvai ir pasauliui“. Projekto esmė – atnaujinus bibliotekoje esančią „Krašto galerijos“ ekspoziciją bei įrengus įvairių amžių ir socialinių grupių vartotojams patrauklią mini edukacinę erdvę, atskleisti ir kūrybiškai populiarinti Pasvalio krašto praeities ir dabarties įvykius, žymių krašto žmonių gyvenimą ir kūrybą, populiarinti ir viešinti sukaupią kultūrinį, istorinį ir lituanistinį dokumentinį paveldą. Kuriamas interaktyvus Pasvalio rajono žemėlapis, kuriame pažymėti lankytini istoriniai objektai, žymių kraštiečių tėviškės. Žemėlapio interaktyvumas pagrįstas QR kodų naudojimu: nuskaičius šalia objekto esantį QR kodą į mobilųjį įrenginį atsiunčiama informacija apie objektą iš e. bibliotekos „Pasvalia“.

„Virtualus rašytojo Mariaus Katiliškio atminimo kambarys“. Projekto idėja – bibliotekoje esantį atminimo kambarį perkelti į skaitmeninę erdvę ir pristatyti jame sukaupią informaciją nuotoliniu būdu, moderniomis formomis, derinantis prie šiuolaikinės visuomenės poreikių bei išplečiant paslaugos gavėjų ratą. Pasvalio krašto bendruomenės nariai. E. bibliotekoje „Pasvalia“ kuriamas atskiras modulis (interaktyvus interneto tinklalapis) – Virtualus atminimo kambarys, sudarytas iš kelių dalių ir kūrybiškai, patraukliai bei paveikiai pristatantis rašytojo gyvenimą, kūrybą, atminimo įamžinimą Pasvalio M. Katiliškio viešojoje bibliotekoje bei Lietuvoje.

„Per kraštiečių raštą pažink savo kraštą“. Projekto idėja – „Krašto galerijoje“ įrengti informacinį-edukacinį kompiuterinį terminalą ir per jame įdiegtas elektronines paslaugas inovatyviai bei interaktyviai pateikti visuomenei bibliotekoje sukaupią vertingą kraštotyrinę medžiagą, skatinti pastaruoju metu mažėjantį (ypač jaunimo) knygų skaitomumą, domėjimąsi savo kraštu, kraštiečiais, kūrybiškai ir inovatyviai populiarinti gimtojo krašto istorijos išteklius, iškilų kraštiečių asmenybes.

Plačiau apie projektus: *Priedas Nr. 5 „Projektinė veikla“*

Edukacinė veikla ir prof. Vandos Zaborskaitės ekspozicija Vaškų kaimo bibliotekoje:

Kovo mėn. vyko renginys, skirtas **Lietuvių kalbos dienoms**. Renginyje dalyvavo Vaškų gimnazijos 6 klasių mokiniai ir jų lietuvių kalbos mokytoja Kristina Prakopienė. Bibliotekoje buvo parengta dokumentų paroda, atskleidžianti lietuvių kalbos unikalumą ir grožį. Susirinkę mokiniai

žiūrėjo trumpą vaidybinį filmą (lietuvių kalbos tema), susipažino su dokumentų paroda, pasiskirstę komandomis dalyvavo viktorinoje „Kalba gimtoji lūposna įdėta“. Taip pat renginio metu mokiniai susipažino su bibliotekoje esančia nuolatine paroda „Vanda Zaborskaitė – gyvenimo puslapiai“. Mokiniai išbandė jėgas edukacinėse programose, kurios yra terminale.

Spalio mėn. svečiavosi Pasvalio Maironiečių draugijos moksleiviai, susipažino su ekspozicija. Profesorė Vanda Zaborskaitė įnešė didžiausią indėlį tyrinėjant, Maironio kūrybą ir gyvenimą. Jos monografija „Maironis“ visuotinai pripažinta geriausia knyga apie poetą. Maironiečių apsilankymas buvo džiugus ir malonus įvykis Vaškų bibliotekai. Svečiai buvo sutikti prie bibliotekos ir pirmiausia palydėti prie profesorės gimtojo namo. Vaškų Vandos Zaborskaitės bibliotekos vyriausioji bibliotekininkė Aldona Oniūnienė papasakojo šio namo istoriją, kaip ir kokiomis aplinkybėmis čia gimė kraštietė profesorė. Toliau viešnagė tęsėsi Vandos Zaborskaitės vardo bibliotekoje. Svečius pasitiko jaunieji Vaškų kultūros centro saviveiklininkai. Po muzikinės įžangos, svečiai buvo pakviesti susipažinti su paroda „Vanda Zaborskaitė-gyvenimo puslapiai“, su profesorės dovanota namų biblioteka. Pažintį su paroda papildė bibliotekininkės pasakojimas, terminale patalpinta vaizdinė medžiaga apie profesorę. Maironiečiai išbandė ir edukacines programas.

Liepos mėn. vyko Vaškų miestelio Vasaros šventė. Joje dalyvavo projekto „Prisijungusi Lietuva“ komanda, kurios nariai aplankė ir susipažino su bibliotekoje įkurta interaktyvia paroda „Vanda Zaborskaitė-gyvenimo puslapiai“, nusifotografavo, paliko įrašus svečių knygoje. Šventės metu bibliotekoje lankėsi ir su ekspozicija susipažino šventės dalyviai.

Rugsėji-spalį bibliotekoje apsilankė Vaškų gimnazijos 7-11 kl. mokiniai su mokytoja. Mokinių apsilankymo tikslas buvo susipažinti su bibliotekoje įkurta nuolatine ekspozicija „Vanda Zaborskaitė-gyvenimo puslapiai“. Susipažino su parodos stendais, su edukaciniame terminale esančiomis nuotraukomis, vaizdine medžiaga, edukacinėmis programomis. Mokiniai išbandė edukacines programas.

Ataskaitiniais metais bibliotekoje lankėsi ir su ekspozicija susipažino Pakruojo rajono Mikoliškio kaimo bibliotekos skaitytojų grupė, Grūžių krašto bendruomenės atstovai.

Prie Grūžių kaimo bibliotekos, bibliotekininkės iniciatyva įkurtame (2019 m.) **J. Lindės – Dobilo kampelyje** (kuriame yra asmeniniai daiktai, baldai, knygos) ataskaitiniais metais lankėsi Joniškėlio gimnazijos ir Kalnelišio žygeiviai, Grūžių krizių centro gyventojai, Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centro darbuotojai. Susipažino su J. Lindės-Dobilo ekspozicija, senais dokumentais, vadovėliais, nuotraukomis. Žygeiviai atvežė ir padovanojo eksponatų.

Kraštotyros darbų rengimas ir leidyba

Vartotojų aptarnavimo centro Informacijos, mokymo ir dokumentavimo vyriausieji bibliografai Bronislava Lapinskaitė, Sigitas Kanišauskas ir Alma Balčiūnienė dalyvavo Pasvalio krašto istorijos ir kultūros žurnalo „Šiaurietiški atsivėrimai“ visuomeninės redakcijos veikloje, žurnalo leidyboje.

Buvo rengiami elektroniniai leidiniai:

- bibliotekos svetainėje www.psvb.lt publikuotas bibliografinis sąrašas „Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka spaudoje 2020 metais“ (parengtas A. Balčiūnienės);
- elektroninė Pasvalio krašto istorijos ir kultūros žurnalo „Šiaurietiški atsivėrimai“ versija buvo pildoma ir atnaujinama nauja informacija.

Kaimo bibliotekininkės parengė kraštotyros darbus:

„Išnykusios Grūžių krašto gyventojų pavardės“ – Grūžių kaimo biblioteka,

„Kulinaras, tapęs skulptoriumi. Tautodailininkas Vytautas Bakūnas“ – Joniškėlio m. biblioteka,

„Kiemėnų kaimo metraštis“ – Kiemėnų kaimo biblioteka,

„Genių šeimos kronika“ (Istoriko J. Genio veikla ir pasiekimai) – Kraštų kaimo biblioteka,

„Kraštietė poetė Anastazija Kanoverskytė-Sučylienė“ – Norgėlų kaimo biblioteka,

„Žilpamūšio krašto dvarai“ (apie Sokų, Žilpamūšio, Geltonpamūšės dvarus) – Žilpamūšio kaimo biblioteka.

Kraštotyros informacijos kaupimas ir sklaida

Kraštotyros informacija kaupiama kraštotyros informacijos fonde (rajono laikraščio „Darbas“ komplektai, iki 2015 m. buvo tvarkomi teminiai kraštotyros aplankai, nuo 2015 m. kaupiama kraštotyros skaitmeninė kolekcija (atrenkami kraštotyros pobūdžio straipsniai iš respublikinės periodinės spaudos, jie aprašyti ir skaitmeninės kopijos saugomos visatekstėje kompiuterinėje duomenų bazėje).

Pildomas kraštiečių sąvadas, kuriame saugoma ir tvarkoma informaciją apie žymius Pasvalio krašto žmones.

Bibliografinė informacija kaupiama bibliotekos elektroniniame kataloge, kraštotyros, personalijų kartotekose. Nuo 2001 metų, bibliotekai įsijungus į LIBIS sistemą, korteliniai katalogai bei kartotekos toliau nebepildomi.

Vykdoma kraštotyros informacijos sklaida:

- informacija apie Pasvalio kraštiečius skelbiama bibliotekos interneto svetainėje, bibliotekos facebooko puslapyje;

- organizuojamos ir vedamos ekskursijos, edukaciniai užsiėmimai Mariaus Katiliškio atminimo kambaryje; Deja, 2020 m. dėl karantino ir dėl bibliotekos renovacijos (atminimo kambarys perkeltas į kitas patalpas ir atnaujinta ekspozicija) – edukacinės veiklos nebuvo vykdomos.
- atsakoma į vartotojų užklausas apie Pasvalio krašto istoriją, visuomenės ir kultūros raidą, bendruomenės gyvenimą, žymius kraštiečius. 2020m. gautos ir atsakytos 2866 (2019 m. – 3948; 2018 m. – 2372) kraštotyros užklausos.
- organizuojami kraštotyros žodiniai renginiai bei dokumentų parodos.

Kraštotyros renginiai

Viešojoje bibliotekoje:

Literatūriniai skaitymai „Laisvės gynėjų diena“ (Sausio 13-ajai) – organizuoti pasvaliečių gimnazistų Viešojoje bibliotekoje.

Bernardo Brazdžionio kūrybos skaitymų-konkurso „Po tėvynės dangum“ Šeimų skaitymai „Prie senojo tilto Pasvalyje“

Lauko paroda „Bernardo Brazdžionio sugrįžimai“,

Mariaus Katiliškio skaitymai, kuriuose apdovanoti Bibliotekos premijos konkurso laureatai,

Kraštiečio fotomenininko Vydmanto Bručo parodos „Parkas“ atidarymas,

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 30-mečio proga parengta Kovo 11-osios Akto Signatarui mūsų kraštiečiui Romualdai Ozolui – nuotraukų ir dokumentų paroda „Nuo šiol laisva ir nepriklausoma“,

Fotografijų ir dokumentų kopijų lauko paroda „Lietuvos ir Lenkijos valdovas Žygimantas Augustas“, skirta 500-osioms Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto gimimo metinėms.

Išskirtiniai kraštotyros renginiai kaimo bibliotekose:

Daujėnų kaimo biblioteka, Sekminių antrą dieną, Daujėnų klotimo teatre organizavo dokumentinio filmo „Daujėnų Sekminės“ pristatymą. Bibliotekoje veikė spaudinių paroda „**Daujėnai po Lietuvą Sekminėmis garsingi**“.

Joniškėlio m. biblioteka, minėdama Mindaugo karūnavimo dieną, su bibliotekos savanoriu Faustu Vaičiuliu sugalvojo surengti **11 km. žygį po Joniškėlio apylinkes**. 11 kilometrų todėl, kad Tautiška giesmė giedama jau 11 kartą. Užsiregistravo ir dalyvavo virš 30 žygeivių. Žygis prasidėjo miesto centre, prie G. Petkevičaitės-Bitės paminklo. Žygeiviai sustodavo prie įsimintinų vietų, žygio vadas Faustas Vaičiulis trumpai papasakodavo apie įsimintiną įvykį, vietą. Žygeiviai aplankė Stapulionio paminklą, prie Girelės miško partizanų kapus, Karpių dvarą ir kt. Žygeivių prie

Angelo skulptūros, Mažupės slėnyje laukė susirinkę miestelėnai. 21 val. visi susikibę rankomis, giedojo Tautišką giesmę.

Joniškėlio m. biblioteka organizavo virtualias viktorinas „**Joniškėlio takais**“ ir „**Pažinkime savo gimtąjį kraštą. Joniškėlis**“.

Jurgėnų kaimo biblioteka kartu su bendruomene, kultūros skyriumi organizavo „**Tradicinę kraštiečių ir duonos šventę – Onines**“ – gavus finansavimą iš Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos. Šventės metu tradiciškai vyko krepšinio ir tinklinio varžybos tarp kaimyninių bendruomenių. Mažieji šventės dalyviai turėjo galimybę pajodinėti žirgais, smagiai pašėlti „Putų ŠOU“, dalyvauti edukacijose. Oninių šventėje antri metai iš eilės dalyvavo projekto „Prisijungusi Lietuva“ komanda. Žmonių susidomėjimas buvo didžiulis – nuo pačių mažiausių iki senjorų. Visi išsprendę po užduotį buvo apdovanoti prizais, daugiau sužinojo apie šį vykdomą projektą, bibliotekoje organizuojamus mokymus. Smagu, kai kraštiečiai, grįžę iš užsienio, ne tik dalyvauja tradicinėje šventėje, bet ir būna rėmėjai. Kraštietis Marius Mažeika padovanojo šventės dalyviams Šakočio kepimo edukaciją. Edukacija pravesta teatralizuotai, visi norintys galėjo pabandyti kepti šakotį. Meninės programos metu tradiciškai buvo pagerbta duona, pasveikinti geriausi skaitytojai, vyko tradicinė kaimo ir aplinkinių bendruomenių amatininkų mugė.

Taip pat Jurgėnų kaimo biblioteka parengė spaudinių parodą „**Kunigas Alfonsas Lipniūnas: lietuviško žodžio ir katalikiškos meilės galia**“, skirta kraštiečio kunigo, vertėjo, visuomenės veikėjo Alfonso Lipniūno 115-osioms gimimo metinėms.

Kiemėnų kaimo biblioteka kartu su kaimo bendruomene organizavo šventinę popietę visuomenininkui, buvusiam Kiemėnų bendruomenės pirmininkui, Namišių kaimo bibliotekos bibliotekininkui – Stasio Butkaus 80-mečiui paminėti „**Prisiminimų taku**“.

Mikoliškio kaimo biblioteka – poezijos šventę „**Poezija - mano sielos muzika**“, skirtą poetui B. Brazdžioniui ir parodą „**Austos juostas**“, skirtą Tautodailės metams. Juostas audė kraštietė Virginija Paužuolytė-Trybienė, anksčiau dirbusi Mikoliškio kaimo kultūros namuose meno vadove. Audimo meno mokėsi pas mikoliškietę audėją Aldoną Morkevičienę, o stakles šiems audiniams pagamino jos vyras. Ji yra išaudusi juostas Baltijos kelio 30-mečiui: regionais (aukštaičių, žemaičių, dzūkų ir suvalkiečių). Audžia juostas Pasvalio raj. miesteliai ir kaimai.

Pušaloto kaimo biblioteka – „**Vėl vakarai beprotiškai žvaigždėti**“ - skirtą kraštiečio poeto Petro Palilionio 80 m.

Raubonių kaimo biblioteka kartu su bendruomene prisidėjo organizuojant tradicinį, penktąjį amatų ir muzikos festivalį „**Vilnonės dienos**“, kuris vyko Raubonių vandens malūne.

Pumpėnų kaimo biblioteka kartu su kultūros centru – viktoriną „**Tradicijas buva y i bos**“. Įgyvendinant projektą „Savanoriškumu paremtas tradicijų perdavimas iš kartos į kartą“. Tema:

meilė tradicijoms, savam kraštui, žmogui, poezijai ir muzikai. Viktorinoje dalyvavo 6 komandos iš Daujėnų, Saločių, Deglėnų, Jurgėnų, Pušaloto bei Manikūnų. Biblioteka, dalyvaudama poeto B. Brazdžionio skaitymuose-konkurse, Stebeikėlių kaime organizavo poeto Bernardo Brazdžionio kūrybos skaitymus „**Tėviškėje po Stebeikėlių ažuolu**“.

Krinčino kaimo biblioteka kartu su bendruomene organizavo **2 Dviračių žygius**: Gedulo ir vilties dienos paminėti – maršrutu Krinčinas – Žadeikių partizanų bunkeris – Krinčinas. Įveikta 40 km. aplankant tremtinio, tautodailininko Vilhelmino Janiselio sodyboje Žadeikiuose įkurtą muziejų.

Ir liepos 6-ąją minėjo – sukviesdami į dviračių žygį po Krinčino seniūnijos dvarus kartu su asociacija „Aktyvus Pasvalys“. Beveik 70 dviratininkų kolona aplankė dvarus maršrutu: Krinčinas – Pajiešmeniai – Kraštai – Gulbinėnai – Barklainiai – Krinčinas. Po žygio, vakare, visi susirinkę Krinčino miestelio centre giedojo Lietuvos Respublikos himną.

Kriklinių kaimo biblioteka organizavo **akciją kraštiečiams**, išsibarsčiusiems po visą pasaulį su prašymu: save įsiamžinti su knyga ir trumpai parašyti – kokį vaidmenį vaidina knyga jų gyvenime. Per socialinius tinklus parašytos asmeninės žinutės. Gauti rezultatai maloniai nustebino. Šių žmonių siūstos nuotraukos, prasmingos mintys praturtino ne tik gražiais vaizdais iš viso pasaulio, bet ir mintimis, verčiančiomis giliau susimastyti apie knygos naudą. Ateityje biblioteka žada savilaidos būdu išleisti leidinuką.

Plačiau apie renginius prieduose Nr. 1, „Renginiai“; Nr. 2, „Renginiai vaikams“

VI. INFORMACINĖ VEIKLA

Informacinis vartotojų aptarnavimas

Informacinės užklauskos

	2020		2019	
	Gauta	Įvykdyta	Gauta	Įvykdyta
Viešojoje bibliotekoje	27124	27124	27687	27687
Joniškėlio miesto bibliotekoje	1803	1803	2180	2180
Kaimo bibliotekose	8919	8912	11662	11384
Iš viso SVB	37846	37839	41529	41251

Ataskaitiniais metais rajono bibliotekose gauta 37846 užklauskos: 3,6 tūkst. Mažiau nei 2019 metais. Įvykdyta 37839; iš jų elektroninėmis priemonėmis gauta 4236 (VB – 2866; kaimo padaliniuose – 1026 ir Joniškėlio m. bibliotekoje – 344). Padaugėjo užklauskų, gaunamų elektroninėmis priemonėmis kaimo padaliniuose: 2020 m. gauta elektroninėmis priemonėmis gautos 1026 užklauskos, o 2019 m. – 255.

Atsakant į vartotojų informacines bei bibliografines užklausas buvo naudojamos bibliotekos elektroniniu katalogu, Nacionalinės bibliografijos duomenų banku, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Suvestiniu katalogu, Lietuvos periodinės spaudos bibliografinės straipsnių bazės 1994–2002 m. archyvu, Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktų duomenų bazėmis, prenumeruojamomis Infolex, EBSCO Publishing, Naxos Music Library duomenų bazėmis, internetu, bibliotekos fondu, skyriaus darbuotojų nuo 2015 m. kuriama visateksčių kraštotyros dokumentų base.

Interneto prieiga

Šiuo metu rajono bibliotekose yra 254 (2019 m. – 249; 2018 m. – 226) **kompiuterizuotos darbo vietos bibliotekose** 182 (2019 m. – 177; 2018 m. – 155) skirtos vartotojams ir 72 (2019 m. – 72; 2018 m. – 71) darbuotojams. Vienai vartotojui skirtai kompiuterizuotai darbo vietai su prieiga prie interneto tenka 35 (2019 m. – 39; 2018 m. – 45) vartotojai.

2020 metais įgyvendinant projektą „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ rajono bibliotekose atnaujinta įranga: gauti 64 PC kompiuteriai, 16 bevielio ryšio prieigos įrenginių, 7 projektoriai, 16 daugiafunkčių įrenginių, 9 ekranai (TV), specializuoti įrangos paketai.

Viešosios bibliotekos Interneto skaitykloje vartotojams yra skirtos 5 kompiuterizuotos darbo vietos ir kūrybinis paketas, Vaikų erdvėje – 7 ir viena Edukacijų erdvėje. Iki kovo 16 d., pirmo karantino ir bibliotekos patalpų remonto pradžios, Atviroje jaunimo erdvėje „Mono arba Stereo“ veikė 5 kompiuterizuotos darbo vietos, vienas kompiuteris – bibliotekos II a. fojė, skirtas paieškai bibliotekos elektroniniame kataloge. Mokymų klasėje įrengta 10 kompiuterizuotų darbo vietų, yra 16 planšečių. Mokymų klasės kompiuteriai naudojami net tik mokymams Viešojoje bibliotekoje, jie taip pat skolinami kaimo padaliniais, kuriuose organizuojami kompiuterinio raštingumo mokymai. Visuose kompiuteriuose įdiegta Windows 10 operacinė sistema.

Viešosios interneto prieigos vartotojai registruojami Vartotojų registracijos ir statistikos sistemoje (VRSS). Tačiau interneto vartotojų apskaita nėra tiksli, nes nemažai vartotojų interneto paslaugomis naudojasi WiFi bevieliu ryšiu savo išmaniuosiuose mobiliuosiuose prietaisuose – šie vartotojai kol kas neapskaitomi. 2019 metais apskaitė tik Pušaloto ir Krinčino kaimų bibliotekose, o 2020 metais apskaita vedama 23 rajono bibliotekose, 10 kaimo bibliotekų dar neapskaitoma: Dagių, Daujėnų, Girsūdų, Jurgėnų, Kriklinių, Kraštų, Mikoliškio, Nairių, Tetirvių, Žadeikonų.

Rajono bibliotekose kompiuteriais ir bevieliu interneto prieiga dažniausiai naudojami bedarbiai, neįgalieji, pensinio amžiaus asmenys, kurie čia leidžia laiką. Darbingo amžiaus asmenys, studentai truputį rečiau užsuka į Interneto skaityklą, nes dauguma kompiuteriais ir internetu naudojami darbe, mokymo įstaigoje ar namuose. Šie asmenys bibliotekos teikiama interneto prieiga naudojami sūgedus

kompiuteriui ar prireikus skubiai pasinaudoti internetu, atsispausdinti dokumentus, skenuotą dokumentą išsiųsti el. paštu ir pan. Aktyvūs interneto vartotojai yra vaikai ir moksleiviai, po pamokų atbėgantys ne tik pažaisti kompiuterinių žaidimų, bet ir pasiruošti pamokoms. Dar viena grupė asmenų, besinaudojančių interneto prieiga bibliotekoje – neturintys pakankamai darbo kompiuteriu įgūdžių ir norintys, kad bibliotekininkas padėtų susitvarkyti reikalus, pakonsultuotų bei pamokyti.

Kai kurios kaimo bibliotekos sudarė sąlygas sunkiai besiverčiančių šeimų vaikams pasinaudoti bibliotekos kompiuteriais ir mokytis.

Viso seansų skaičius rajono bibliotekose – 46492 (2019 m. – 37002; 2018 m. – 33507; 2017 m. – 42294; 2016 m. – 50516); Viešojoje bibliotekoje – 6300 (2019 m. – 6264; 2018 m. – 4481; 2017 m. – 6325); padaliniuose – 40192 (2019 m. – 30738; 2018 m. – 29026; 2017 m. – 35969). Seansų skaičius vėl išaugo. Pagrindinės vartotojų apsilankymų (seansų) didėjimo priežastys – atnaujinta kompiuterinė technika ir programos, didžiulis susidomėjimas pagal projektą „Prisijungusi Lietuva: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ organizuojamais nemokamais skaitmeninio raštingumo mokymais. O padidėjimą kaimo bibliotekose lėmė tai, kad VRSS skaičiavo WiFi bevielio ryšio prisijungimus išmaniuosiuose mobiliuosiuose prietaisuose.

Mokamos paslaugos

Rajono bibliotekose 2020 m. padaryta 10918, iš jų 10420 fotokopijų popieriuje (2019 m. – 16435, iš jų – 15707 fotokopijų popieriuje). Kaimo bibliotekose (2019 m. – 6829, iš jų fotokopijų popieriuje – 6404).

Viešojoje bibliotekoje vartotojams padarytos 5193 (2019 m. – 9606; 2018 m. – 12619; 2017 m. – 6981, 2016 m. – 8457) dokumentų kopijos:

- fotokopijų popieriuje 5009 (2019 m. – 2753; 2018 m. – 5307; 2017 m. – 881, 2016 m. – 2019);
- išsaugota informacijos kompiuterinėse laikmenose 178 (2019 m. – 307; 2018 m. – 625; 2017 m. – 740, 2016 m. – 1037);
- išspausdinta dokumentų 3845 (2019 m. – 6550; 2018 m. – 6250; 2017 m. – 4909, 2016 m. – 4897);
- skenuota dokumentų 184 (2019 m. – 303; 2018 m. – 437; 2017 m. – 451, 2016 m. – 501).
- teksto rinkimas – 5 tekstai, 1152 spaudos ženklai (2019 m. – 10 tekstų, 1861 spaudos ženklas; 2018 m. – 12 tekstų, 5495 spaudos ženklai; 2017 m. pradėta teikti paslauga, kuria pasinaudojo vienas lankytojas, rinkti 79 spaudos ženklai).
- edukacinio užsiėmimo parengimas (1) ir pravedimas (2) (Kultūros pasas).

2020 m. paslaugų skaičius ženkliai sumažėjo, nes karantino metu jos nebuvo teikiamos.

Vartotojų supažindinimas ir mokymas

2020 m. bibliotekos vartotojai tradiciškai buvo mokomi skaitmeninio raštingumo: savarankiškai orientuotis bibliotekoje bei jos informacijos paieškos sistemoje, atlikti paiešką elektroninės informacijos šaltiniuose, įvairiuose interneto ištekliuose, naudotis elektroninėmis paslaugomis, gebėti taikyti darbe ir buitėje kompiuterinę techniką ir programinę įrangą, dirbti kompiuteriu, naudotis Microsoft Office taikomosiomis programomis, interneto naršyklėmis, elektroniniu paštu, interneto ištekliais.

Projekto „Prisijungusi Lietuva: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ dėka bibliotekininkai, tapę ne tik „skaitmeniniais lyderiais“ ir konsultantais, bet ir lektoriais, skatino gyventojus išmaniai naudotis internetu, siūlė mokytis ne tik skaitmeninio raštingumo pradmenų, bet ir gilinti jau turimas žinias bei įgūdžius ir vykdė mokymus.

Vartotojai individualiai buvo konsultuojami, kaip naudotis išmaniuoju telefonu, dirbti kompiuteriu, naudotis Microsoft Office taikomosiomis programomis, interneto naršyklėmis, elektroniniu paštu, interneto ištekliais, atsispausdinti dokumentą, skenuoti, išsaugoti kitoje elektroninėje laikmenoje ir pan.. Vartotojams suteiktos 6182 konsultacijos.

Vartotojai buvo individualiai mokomi ieškoti informacijos bibliotekos elektroniniame kataloge, Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) Suvestiniame kataloge, Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB) ir užsisakyti dokumentus bibliotekos elektroniniame kataloge, naudotis kitomis elektroninėmis paslaugomis (pvz.: užsiregistruoti pas gydytoją, apsipirkti elektroninėje parduotuvėje ar susimokėti mokesčius už elektrą, įsigyti bilietą ir kt.). Individualiai 2020 m. buvo mokyti 66 vartotojai.

Apibendrinant, individualiai mokyta šių temų:

- naudojimosi kompiuteriu;
- darbo Word programa;
- darbo PowerPoint programa;
- darbo Excel programa;
- naudojimosi interneto naršykle;
- naudojimosi elektroniniu paštu;
- naudojimosi socialiniais tinklais;
- paieškos internete;
- paieškos bibliotekų kataloguose;
- paieškos duomenų bazėse;
- naudojimosi e. valdžios paslaugomis;

- naudojimasis išmaniuoju telefonu;
- darbo paieškos internete;
- naudojimosi bankininkystės paslaugomis;
- pajamų deklaravimo ir mokesčių mokėjimo;
- slaptažodžių kūrimo bei naudojimo.

Vartotojų grupių mokymai buvo vykdomi viešosios bibliotekos Mokymų klasėje, kurioje yra 10 kompiuterizuotų darbo vietų. Karantino metu buvo vykdomi nuotoliniai vartotojų mokymai. 2020 m. buvo surengti 73 vartotojų grupių kompiuterinio raštingumo mokymai, kuriuose dalyvavo 617 vartotojų: bibliotekininkų, Užimtumo tarnybos klientų bei kitų Pasvalio rajono gyventojų.

Mokymai buvo vykdomi pagal projekto „Prisijungusi Lietuva: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ programos „Skaitmeninės technologijos TAU: ateik, sužinok, išmok“ pradedantiesiems ir pažengusiems.

Mokyta šių temų:

- naudotis kompiuteriu, planšete ar telefonu;
- būti saugiems internete;
- ieškoti informacijos ir dalytis ja;
- susikurti e. paštą ir išsiųsti laišką;
- internetu bendrauti su artimaisiais ir draugais;
- sužinoti ir skaityti aktualiausias naujienas portaluose;
- naudotis laisvalaikio paslaugomis;
- veiksmingai planuoti laiką, pasitelkiant interneto kalendorius;
- taisyti nuotraukas, kurti koliažus ir vaizdo įrašus;
- rengti tekstinius dokumentus
- sumokėti mokesčius neišeinant iš namų;
- užsiregistruoti pas gydytoją internetu;
- saugiai pirkti ir parduoti internetu;
- naudotis bibliotekos elektroninėmis paslaugomis

Mokymų pagal projektą „Prisijungusi Lietuva“: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ metu, nagrinėjant temas apie internetą, elektronines paslaugas, praktiškai, kaip pavyzdys, buvo išsamiai nagrinėjama bibliotekos interneto svetainė, teikiamos paslaugos: paieška svetainėje, el. kataloge, duomenų bazėse, knygų užsakymo ir rezervavimo, „Klausk bibliotekininko“ paslauga, saugus užsiregistravimas i.bibliotekoje ir naudojimasis ja.

Mokymų pagal projektą „Prisijungusi Lietuva“: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ metu, nagrinėjant temas apie internetą, elektronines paslaugas, praktiškai, kaip pavyzdys, buvo išsamiai nagrinėjama bibliotekos interneto svetainė, teikiamos paslaugos: paieška svetainėje, el. kataloge, duomenų bazėse, knygų užsakymo ir rezervavimo, „Klausk bibliotekininko“ paslauga, saugus užsiregistravimas i.bibliotekoje ir naudojimas ja.

Per einamuosius metus Pasvalio rajone iš viso pagal projekto „Prisijungusi Lietuva“ mokymo programas apmokyti 406 asmenys: pagal pradedančiųjų mokymo programą apmokyta 160 dalyvių, pagal pažengusiųjų kompiuterinio raštingumo mokymo programas apmokyti 246 dalyviai.

Per dvejus (2019–2020) projekto „Prisijungusi Lietuva“ įgyvendinimo metus pasiekti tokie vartotojų grupių mokymo rezultatai: pradedančiųjų planuota 18 grupių, apmokyta 34 (189 proc.), pažengusiųjų planuota 72 grupės, apmokyta 61 (85 proc.). Nuotoliniu būdu buvo mokytos 7 grupės, 107 dalyviai.

Planuoti rodikliai nepasiekti, nes mokymai vyko tik 3 mėnesius. Tiesioginiai mokymai dėl objektyvių priežasčių vyko tik du mėnesius iki pirmojo karantino paskelbimo, o nuotoliniai 1 mėn. Deja, ne visi gyventojai gali mokytis nuotoliniu būdu, vieni neturi tinkamos įrangos, kiti nepasitiki savo jėgomis prisijungti prie mokymų, kiti nori dalyvauti tik tiesioginiuose mokymuose.

Aktyviausios organizuojant mokymus buvo Gulbinėnų, Kiemėnų, Krinčino, Pajiešmenių, Saločių, Vaškų, Jurgėnų kaimo ir Joniškėlio m. bibliotekos. Šios bibliotekos yra sutelkusios po kelis e.skautus. Aktyviausi mokymų lektoriai-bibliotekininkai: R. Bedulytė, V. Atkočiūnienė, D. Vareika, V. Samulėnienė, R. Baltrukienė.

Jurgėnų kaimo bibliotekos vyresnioji bibliotekininkė A. Salučkienė pelnė nominaciją „Šauniasias apskrities skaitmeninis konsultantas 2019“.

Kovo mėnesį, dėl COVID infekcijos prevencijos paskelbus Lietuvoje karantiną, nuotoliniu būdu buvo organizuotos Skaitmeninės savaitės („All digital Week“) veiklos. Buvo pasiūlyti mokymai temomis:

- Bendravimas nuotoliniu būdu
- Valdžios paslaugos internetu.
- Naudojimas socialiniais tinklais.
- Išmanus ir saugus elektroninio pašto naudojimas.

Nuotoliniai mokymai buvo tęsiami ir per antrąjį karantiną, paskelbtą spalio–gruodžio mėnesiais.

Per 2020 m. apmokyta ir konsultuota 10721 gyventojas: 1483 dalyvavo skaitmeninio raštingumo renginiuose ir 3055 kituose mokomuosiuose renginiuose, skaitmeninio raštingumo užklausų pateikė 6183 gyventojai.

Mokymų klasėje ir nuotoliniu būdu visus metus vyko nemokami anglų kalbos mokymai.

Įvyko net 67 mokomieji renginiai, kuriuos vedė bibliotekos darbuotoja, savanorė Juratė Genytė.

Ekskursijos

2020 m. viešojoje bibliotekoje vyko 49 ekskursijos, (2019 m. – 104 ekskursijų, daugiau kaip 1000 dalyvių).

2020 m. ekskursijos buvo vestos Pasvalio lopšelių-darželių „Žilvitis“, „Eglutė“ ir „Liepaitė“, Narteikių mokyklos-darželio „Linelis“ vaikams, Pasvalio „Veiklių mamų“ klubo lankytojams, Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazijos, Pasvalio „Svalios“ progimnazijos, Vaškų gimnazijos, Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gimnazijos, Pasvalio „Lėvens“, Pajiešmenių, Ustukių, Saločių Antano Poškos pagrindinių mokyklų mokiniams, Pasvalio Lėvens pagrindinės mokyklos Valakėlių skyriaus, Pasvalio „Riešuto“ mokyklos mokiniams, Pumpėnų, Vaškų, Joniškėlio, Pasvalio rajono sutrikusio intelekto žmonių užimtumo centro „Viltis“ lankytojams, Grūžių globos namų auklėtiniams, Grūžių šeimos krizių centro, Saločių daugiafunkcio centro lankytojams.

Bibliotekos teatro studija „Kaukutis“ vyko į XXIV-ąjį Aukštaitijos regiono lėlių teatrų festivalį „Kai atgyja lėlės“ ir suvaidino spektaklį „Raudonkepuraitė iš Pasvalio“.

Vaškų V. Zaborskaitės bibliotekoje viešėjo ir su ekspozicija susipažino projekto „Prisijungusi Lietuva“ komanda, Vaškų gimnazijos moksleiviai, Pakruojo rajono Mikoliškio kaimo bibliotekos skaitytojų grupė, Grūžių krašto bendruomenės atstovai.

Nairių ir Vaškų bibliotekų skaitytojai – Grūžių kaimo bibliotekoje ir susipažino su J. Lindės-Dobilo kampeliu, įkurtu prie bibliotekos.

Edukacinės programos.

2020 metais rajono bibliotekose buvo 50 veikiančių edukacinių programų: VB – 21; padaliniuose – 29. Pravesta edukacinių užsiėmimų – 152, iš jų VB – 63; padaliniuose – 89. Viso dalyvavusių edukacinėse programose – 3578; iš jų VB – 2226 ir 1352 padaliniuose. 2020 metais buvo pateiktos 3 paraiškos priemonei Kultūros pasas. Patvirtinta 1 paraiška – „Po žvaigždėtą dangų“. Ataskaitiniais metais Viešojoje bibliotekoje naujai sukurtos 7 edukacijos: „Paliesk abėcėlę rankomis“, „Knygos kelias“, „3D spausdintuvo galimybės“, „Po žvaigždėtą dangų“, „Seku ir piešiu pasaką“, „Ryto pasakėlės“, „Skudurinukų viešnagė pas Kaukutį“.

Plačiau priede Nr. 3, „Edukacinė veikla“ ir <http://edukacija.psvb.lt/>

ELEKTRONINĖS PASLAUGOS

Elektroninės paslaugos vartotojams teikiamos bibliotekos interneto svetainėje, kuri buvo atnaujinta 2020 m. rugsėjo mėn. ir kitose bibliotekos kuriamose interneto svetainėse: www.pasvaliodirva.lt, <http://verslui.pasvalys.lt>, <http://educacija.psvb.lt>, <http://siaurietiskiatsiverimai.psvb.lt>, forume „Pasvalys Library Goes English“, skirtame anglų kalbą besimokantiems vartotojams, „Facebook“ socialinio tinklo bibliotekos puslapiuose. 2020 m. rugsėjo mėn. buvo priimtas sprendimas bibliotekos kuriamas interneto svetaines www.pasvaliodirva.lt ir <http://verslui.pasvalys.lt> suarchyvuoti, o paslaugas verslininkas toliau teikti svetainėje psvb.lt.

Per 2020 m. visose bibliotekos interneto svetainėse apsilankė 39441 lankytojas.

Vartotojams buvo suteikta galimybė naudotis laisvai prieinamomis bei prenumeruojamomis duomenų bazėmis.

Duomenų bazės. Interneto skaitykloje vartotojai turėjo galimybę naudotis laisvai prieinamomis ir prenumeruojamomis duomenų bazėmis.

Nemokamos lietuviškos duomenų bazės:

- Bibliotekos elektroninis katalogas.
- Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) suvestinis katalogas.
- Nacionalinės bibliotekos elektroninis katalogas.
- Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas.
- Lietuvos periodinės spaudos bibliografinė straipsnių bazė 1994–2002m. (archyvas)

CD.

- Bibliografinė Europos Sąjungos oficialiųjų dokumentų bazė.
- Lietuvos Respublikos Seimo Teisės aktų ir Seime įregistruotų teisės aktų projektų

paieška.

Prenumeruojamos duomenų bazės:

- „EBSCO Publishing“ duomenų bazių paketas;
- „Naxos Music Library“ duomenų bazė;
- Lietuviška teisinė duomenų bazė INFOLEX;
- „Vyturio“ skaitmeninių knygų vaikams ir jaunimui biblioteka.

Daugiausiai naudotasi „EBSCO Publishing“ duomenų baze – jungtasi 673 kartus (2019 m. – 866), vykdytos 2568 paieškos (2019 m. – 1999), atsisiųsti 77 visateksčiai dokumentai (2019 m. – 96).

Infoplex duomenų bazėje buvo atliktos 325 operacijos (2019 m. – 299). Nemažą dalį paieškų sudarė dokumentų, susijusių su COVID pandemijos prevencijos priemonėmis, paieška, ieškota naujai išrinktos Vyriausybės sprendimų ir t.t.

„Vyturio“ skaitmeninių knygų vaikams ir jaunimui bibliotekos knygų skaičius ribotas, tačiau bibliotekos lentynos sparčiai pildomos įdomiais lietuviškais skaitiniais. Kiekviena knyga kruopščiai parengta patogiam skaitymui. Skaitinių statistika tokia: iš viso vartotojų – 1000, iš jų, gruodžio 31 d. duomenimis, 22 – aktyvūs. Pagal leidyklos siūlomą knygų išduočių fiksavimo metodą, vienas skaitytojas vidutiniškai atsiverčia keturias knygas.

Naxos Music Library bibliotekos duomenų baze domėjosi pedagogai, ieškantys papildomos mokomosios medžiagos. Nors medžiaga sukaupta pagal Australijos, Airijos, Korėjos, Šiaurės Amerikos ir Jungtinės Karalystės švietimo sistemą ir pateikiama anglų kalba, tačiau yra pritaikoma ir Lietuvoje. Pavieniai vartotojai klausėsi klasikinės, populiariosios muzikos, ieškojo žymių kompozitorių muzikos įrašų. Didesnio aktyvumo ir poreikio naudotis šia baze nepastebime.

Bibliotekos interneto svetainė. Bibliotekos interneto svetainėje www.psvb.lt teikiamos elektroninės paslaugos, leidžiančios vartotojams neišeinant iš namų naudotis bibliotekos paslaugomis ir informaciniais resursais:

- Elektroniniame bibliotekos kataloge susirasti norimą knygą ir ją užsisakyti arba rezervuoti, jei knyga paimta kito skaitytojo. 2020 m. užsakyti 729 dokumentai, rezervuoti 1174 dokumentai.
- Pasinaudoti bibliotekos prenumeruojamomis duomenų bazėmis.
- Susirasti visą reikalingą informaciją apie biblioteką: jos darbo laiką, darbuotojų kontaktus, teikiamas paslaugas ir pan.
- Sekti bibliotekos naujienas, informaciją apie naujas knygas.
- Pasinaudoti paslauga „Klausk bibliotekininko“ ir operatyviai gauti atsakymus į visus rūpimus klausimus.
- Pasinaudoti bibliotekos tinklalapiu kaip vartais į kitų Lietuvos ar užsienio šalių bibliotekų katalogus.
- Naudotis tikslinėmis paslaugomis vaikams, verslininkams, jaunimui, bibliotekininkams.
- Naudotis bibliotekos parengtais elektroniniais leidiniais (Pasvalio krašto istorijos ir kultūros žurnalo „Šiaurietiški atsivėrimai“ elektroninė versija).

2020 m. bibliotekos interneto svetainėje apsilankė 2923 (2019 m. – 126; 2018 m. – 252) virtualūs lankytojai.

Interneto svetainė edukatoriams. Interneto svetainė edukacinės programos <http://edukacija.psvb.lt>, yra skirta Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos sukurtoms edukacinėms programoms ir užsiėmimas viešinti. 2020 metais svetainėje apsilankė 3369 (2019 m. – 5070; 2018 m. – 6678) virtualūs lankytojai.

Interneto svetainė vaikams. <http://vaikai.psvb.lt>

Bibliotekos vaikų svetainėje talpinama daug lankytojams naudingos informacijos, apie bibliotekos vykdomus projektus, konkursus, knygų pristatymus ir kitus įvairius renginius. Nuolat pildomos skiltys: „Gaudyk naujieną“, „Siūlome skaityti“, „Apsilankyk“, „Kūryba“, „Sveikiname“, „Tai įdomu“.

Svetainėje taip pat rasite nuotraukų, vaizdo įrašų, virtualių parodų galerijas. Skelbiama svarbi informacija „Ką veikti bibliotekoje“ ir „Kaip tapti skaitytoju“. Skiltyje „Naujos knygos“ – informacija apie gautas knygas. 2020 m. paskelbta: 12 renginių, 8 virtualios parodos, bibliotekos skaitytojų vaikų eilėraščiai.

Svetainė nėra pritaikyta neįgaliesiems, todėl ateityje reikėtų ją atnaujinti.

2020 metais:

- Virtualių apsilankymų – 1125 (2019 m. – 976);
- Unikalių lankytojų – 833 (2019 m. – 700);
- Svetainės puslapiai peržiūrėti – 3610 kartų (2019 m. – 3006);

Anglų kalbos forumas. Nuo 2014 m. bibliotekos lankytojai gali nemokamai mokytis anglų kalbos. Bibliotekos kuriamoje interneto svetainėje <http://edukacija.psvb.lt/> buvo sukurtas anglų kalbą besimokantiems vartotojams skirtas forumas „Pasvalys Library Goes English“. Forumo moderatorius – metodininkė viešiesiems ryšiams ir rinkodarai Juratė Genytė. Ji savanoriškais pagrindais moko ir padeda tobulinti kalbos įgūdžius, atlikti namų darbus, gauti įvairios naudingos informacijos apie anglų kalbos gramatiką ar leksiką.

VII. METODINĖ VEIKLA

Pasvalio rajono miesto ir kaimo bibliotekų darbuotojų profesionalumui ugdyti rengiami seminarai, į kuriuos kviečiami ir mokyklų bibliotekininkai. Sausio – birželio ir rugsėjo – gruodžio mėnesiais vyksta viešosios bibliotekos ir jos padalinių darbuotojų pasitarimai – metodinės dienos. Jų metu aptariamos visos bibliotekų veiklos aktualijos, pagal kompetenciją sprendžiamos išskylančios problemos, dalinamasi gerąja patirtimi, skaitomi pranešimai įvairiomis bibliotekų veiklos temomis. Darbuotojai aktyviai dalyvauja įvairiuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose – mokymuose, kursuose, seminaruose, kuriuos organizuoja ir apskrities bibliotekos, mokymo įstaigos, kitos viešosios įstaigos ir organizacijos. 2020 m. rajono bibliotekų darbuotojai savo žinias tobulino šiose pagrindinėse srityse: informacinių technologijų naudojimo ir naujų,

interaktyvių paslaugų bibliotekose kūrimo, komunikacijos, darbo su autizmo spektro ir kitų kalbos ir elgesio sutrikimų turinčiais asmenimis, biblioterapijos, skaitymo skatinimo, kraštotyrinės veiklos, psichologinės ir emocinės sveikatos, laiko planavimo, biudžetinių įstaigų darbo apmokėjimo, vidaus kontrolės, darbų saugos, viešųjų pirkimų, nuotolinio darbo ir mokymosi galimybių ir kt.

2020-ieji metai buvo ypatingi bibliotekų veikloje dėl pandemijos ir dviejų karantino laikotarpių: keitėsi bibliotekų veiklų pobūdis, nemažai paslaugų ir renginių kėlėsi į virtualią erdvę, o tai bibliotekoms tapo nemenku iššūkiu. Į virtualią erdvę kėlėsi ir kvalifikacijos kėlimo renginiai. Antra vertus, sumažėjus darbų apimčiai, bibliotekų darbuotojai turėjo daugiau laiko ir didesnes galimybes ugdyti savo profesinius įgūdžius, įgyti daugiau bendrakultūrinių žinių, dalyvaudami nuotoliniuose kvalifikacijos kėlimo, skaitymo skatinimo bei kituose renginiuose ir kursuose.

Metodinėse dienose, seminaruose, nuotoliniuose mokymuose ir kursuose savo kvalifikaciją kėlė visi VB ir padalinių darbuotojai specialistai, iš viso 60 darbuotojų. Per 2020 metus darbuotojai dalyvavo daugiau kaip 83 kvalifikacijos renginiuose, iš jų – apie 68 vyko nuotoliniu būdu. Įvairiuose mokymuose ir kituose kvalifikacijos kėlimo renginiuose darbuotojai iš viso praleido apie 520 val.

Pasvalio M. Katiliškio VB surengti seminarai, konferencijos, mokymai:

Darbuotojams per 2020 metus suorganizuoti 2 kvalifikacijos kėlimo seminarai. Sausio 31 d. viešosios bibliotekos Edukacijų ir kūrybos erdvėje įvyko seminaras kartu su PAVB specialistais „Sensorinės įrangos naudojimas ir galimybės bibliotekoje“. Rugsėjo 25 d. Pasvalio krašto muziejuje VB specialistai surengė seminarą „Biblioterapijos taikymas bibliotekose“, kuriame dalyvavo kraštietė psichoterapeutė, biblioterapijos specialistė J. Sučylaitė.

Kvalifikacinės kelionės.

Rajono bibliotekininkai kasmet dalyvauja bent keliose kvalifikacinėse kelionėse. Vasario mėn. organizuota jau tradicija tapusi kvalifikacinė išvyka į tarptautinę Vilniaus knygų mugę, kurioje dalyvavo 45 viešosios bibliotekos ir padalinių darbuotojai.

Rugsėjo 17 d. viešosios bibliotekos lėlių teatras „Kaukutis“ dalyvavo XXIV Aukštaitijos regiono lėlių teatrų festivalio „Kai atgyja lėlės“ programoje. Kartu su „Kaukučio“ teatro spektaklio dalyviais vyko ir 4 VB darbuotojai – festivalyje dalintasi patirtimi darbo su lėlėmis bibliotekoje temomis.

Dėl karantino laikotarpių neįvyko numatyta kvalifikacinė kelionė į Zarasų ir Rokiškio viešąsias bibliotekas.

Kiti kvalifikacijos kėlimo renginiai. Nuotoliniai mokymai.

Pasvalio rajono bibliotekų darbuotojai savo profesines kompetencijas tobulino ir kituose kvalifikacijos kėlimo renginiuose. Didesnė dalis jų vyko nuotoliniu būdu.

Visus metus toliau vykdytos projekto „Prisijungusi Lietuva“: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ veiklos ir mokymai. Padalinių darbuotojai dalyvavo 36 val. nuotoliniuose mokymuose pagal informacinio raštingumo pažengusiems temas – „Pristatymų rengimas“, „Būkime saugūs internete“, „Sumaniau apsipirkime ir atsiskaitykime internetu“, „Planuokime laisvalaikį internetu“, „Efektyvus laiko planavimas ir bendravimas“, „Viešosios paslaugos internetu kiekvienam“ (mokėsi 16 darbuotojų). Taip pat vyko nemažai projekto mokymų ir kitomis temomis: „Vaikų apsauga nuo interneto grėsmių“, „Microsoft Teams“ pagrindų video pamokos, „Kaip istoriją paversti žaidimu?“, mokymai „Programavimo, inžinierinio ir kūrybinio bei aklųjų ir silpnaregių skaitmeninių technologijų paketų įrangos panaudojimas mokant bibliotekų lankytojus“ ir kt. Projekto koordinatoriai organizavo apskritojo stalo diskusijas, einamųjų metų veiklų aptarimus, skaitmeninio raštingumo mokymų organizavimo problemų nagrinėjimo ir gerosios patirties sklaidos renginius, kuriuose dalyvavo visi VB ir padalinių darbuotojai – skaitmeniniai konsultantai bei mokymų lektoriai.

Nemažas dėmesys ataskaitiniais metais buvo skirtas darbuotojų kvalifikacijai kelti darbo su neįgaliaisiais srityje. Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka kartu su kitomis Lietuvos bibliotekomis dalyvaudama Autizmo spektro ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems žmonėms draugiškų bibliotekų tinklo diegimo Lietuvoje iniciatyvoje tapo autizmui draugiška biblioteka. VB ir padalinių darbuotojai, tiesiogiai susiję su bibliotekos paslaugų vartotojų aptarnavimu, dalyvavo SVB specialistų mokymuose – „Sensorinės įrangos panaudojimas ir galimybės“ (01-30, 14 dalyvių), projekto „Autizmo spektro ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims draugiškų bibliotekų tinklo diegimas“ pristatymas/seminaras (11-18, ZOOM platformoje, 14 dalyvių), virtuali diskusija iš Vilniaus apskr.. VB „Ar biblioteka atvira visiems?“, PAVB mokymuose „Bendravimo etiketas su žmonėmis, turinčiais negalią“, „ASS ir edukacija bibliotekoje: sensoriniai skaitymai“ ir kt. VB ir padalinių darbuotojai – apie 40 dalyvių nuotoliniu būdu išklausė paskaitų ciklą iš LNB „Biblioterapija iš namų“ (5 vaizdo įrašai), dalyvavo nuotolinėje konferencijoje „Biblioterapija. Knyga gali prakalbinti ir gydyti“, Lietuvos aklųjų bibliotekos paskaitoje „Autorių teisės ir vartotojų, negalinčių skaityti įprasto spausdinto teksto, informacinis aprūpinimas“.

Vykdamas Skaitymo skatinimo programą, LNB organizavo nemažai nuotolinių priemonių bibliotekininkams, kuriose dalyvavo ir Pasvalio bibliotekų specialistai: nuotolinis seminaras „Kaip sudominti paauglį knyga?“ (06-18, 39 dalyviai), 2-jų dalių PAVB nuotoliniai mokymai „Pasakojimo menas bibliotekose. Įvadiniai mokymai Panevėžio regiono savivaldybių

viešųjų bibliotekų specialistams“, 1 dalis – „Žodinis pasakojimas. Istorija, pasakotojas ir klausytojas“ (12-1,3 d. d., 30 dalyvių), nuotoliniai mokymai „Vaikų ir paauglių literatūra: tarp stabilumo ir kismo“ (12-07, 37 dalyviai), mokslinis-praktinis nuotolinis seminaras „XXXI Prano Mašiotto skaitymai. Ar knygos gydo?“ (12-14, 40 dalyvių), nuotoliniai LNB mokymai „Ugdome jaunąjį skaitytoją. Ką reikia žinoti?“ ir kt. Visi VB ir padalinių darbuotojai stebėjo „Metų knygos rinkimų 2020“ tiesiogines transliacijas, virtualius susitikimus su nominuotais autoriais.

Nemažai darbuotojų dalyvavo nuotolinėse priemonėse, skirtose kraštotyrai: seminaras „SIAURUKAS: prarasti ar išsaugoti?“, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos seminaras „Kultūros keliai: bendradarbiavimo projektas kūrybingam kultūros paveldo interpretavimui“, IV-oji nuotolinė konferencija „Iškilios Panevėžio krašto moterys“, konferencija „Kalba – tautos stiprybė ir gyvastis“, tarptautinė LNB konferencija „Audiovizualinis paveldas ir jo potencialas“, Panevėžio kraštotyros muziejaus konferencija „Iš Panevėžio praeities: antisovietiniai ir alternatyvūs judėjimai“, skirta Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 30-mečiui, seminaras „Kultūros paveldo išsaugojimas pagal naujausių standartų reikalavimus“ ir kt.

Dirbant ir gyvenant sudėtingomis sąlygomis, bibliotekų darbuotojams tenka atlaikyti nemažus iššūkius, todėl svarbu rūpintis ir savo psichologine bei emocine savijauta, išmokti tvarkytis stresinėje situacijoje. Dėl to darbuotojai išklaušė nemažai psichologijos mokymų ir paskaitų: psichologės Ievos Lingienės nuotolinis seminaras „Emocijų raiška ir svarba“, 2-jų dalių lektoriaus V. Arvasevičiaus seminaras „Patyčių anatomija“, psichologės D. Čeponienės paskaita „Pažaboti stresą“, mokymai „Savižudybių rizikos ir pirmos psichologinės pagalbos teikimas“, PAVB paskaita „Dėl pavienių asmenų destruktivaus elgesio įstaigose“ ir kt.

Taip pat VB ir padalinių darbuotojai išklaušė nemažai savarankiškai pasirinktų paskaitų, mokymų kitomis temomis – nuotolinio mokymosi ir darbo galimybės, virtuali realybė, ERASMUS + programos, galimi projektai ir paraiškų ruošimas, įrankiai ir metodika darbui su jaunimu, AJC veikla, savanorystė, investavimas, kalbėjimo menas, švietimo inovacijos, meno terapija, laiko planavimas, darbo sauga ir apmokėjimas bei kt.

Kaimo padalinių darbuotojai aktyviai dalyvauja ir bendruomenių, VVG, NVO bei kitų organizacijų rengiamuose mokymuose, seminaruose bei paskaitose. Taip pat ženkliai prisideda ir prie bendruomenių, kitų vietos visuomeninių organizacijų rengiamų ir įgyvendinamų projektų, kartu vykdo įvairias veiklas – dalyvauja pažintiniuose, mokomuosiuose, edukaciniuose, etninio paveldo, kraštotyryniuose, sveikatinimo renginiuose, bendruomenių šventėse ir kt.

Ataskaitiniais metais direktorė dalyvavo 5 kvalifikacijos kėlimo renginiuose: tarptautinėje konferencijoje Slavskėje (Ukraina) „Šiuolaikinė biblioteka ir informacinis tęstinis mokymas: bendros kūrybos ženklai“ (24 val.). Joje perskaitė pranešimą „Savivaldybių viešųjų bibliotekų

erdvių įveiklinimas, įgyvendinant Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansuojamus projektus“ ir pristatė Lietuvos viešųjų bibliotekų įgyvendinamų projektų atlikto tyrimo medžiagą ir Pasvalio bibliotekos naujas vaikų ir edukacijų erdves, šeimos kambarį. Sausio-vasario mėn. dalyvavo apskrito stalo 6 diskusijose (Panevėžyje, Šiauliuose, Kaune, Kretingoje, Alytuje, Vilniuje) ir pristatė Pasvalio bibliotekos patirtis organizuojant skaitmeninio raštingumo mokymus gyventojams, birželio mėn. dalyvavo viešojoje 8 val. konsultacijoje-diskusijoje Vilniuje medijų ir informacinio raštingumo modelio kūrimo viešosiose bibliotekose tema, rugsėjo mėn. dalyvavo 8 val. renginyje Rokiškyje „Lietuvos e. skautai ir biblioteka“, spalio mėn. – 8 val. darbinėje sesijoje „Bendradarbiavimo poreikių diagnostika: SVB veiklos prioritetai“, lapkričio mėn. – 8 val. nuotoliniuose mokymuose „Vidaus kontrolės kūrimas ir užtikrinimas viešajame sektoriuje“. Įgytos žinios ir kompetencijos yra pritaikytos ruošiant Viešosios bibliotekos strateginį planą 2021–2025 metams, vidaus kontrolės politiką, kitus bibliotekos veiklą reglamentuojančius dokumentus, ruošiant ir skaitant pranešimus Lietuvos ir užsienio bibliotekininkų bendruomenei nuotolinėje tarptautinėje konferencijoje „Kaip mes pasikeitėme per 20 metų“, metodinėje dienoje rajono bibliotekininkams „Naujausi teisės aktai ir bibliotekų veiklos 2021 metams aktualijos“.

Studijos aukštosiose mokyklose.

2020 metais trys rajono bibliotekų darbuotojai studijavo aukštosiose mokyklose: J. Genytė – Kauno kolegijoje, Technologijų fakulteto Multimedijos technologijos programą, J. Janonė ir A. Brazauskaitė-Velmunskienė – Panevėžio valstybinėje kolegijoje, socialinių mokslų programas. J. Janonė 2020 m. studijas kolegijoje baigė ir įgijo socialinio darbuotojo specialybę.

Naujų darbuotojų mokymai.

2020 metais į kaimo padalinius buvo priimtas 1 naujas darbuotojas (į Meškalaukio kaimo padalinį, išėjus ilgametei šios bibliotekos darbuotojai). Naujiems padalinių darbuotojams yra organizuojami mokymai viešojoje bibliotekoje, taip pat VB darbuotojai vyksta į padalinius apmokyti naujų darbuotojų vietoje. Iš viso 2020 m. suorganizuoti 3 mokymai atskiruose VB skyriuose pagal darbo pobūdį (darbas su LIBIS skaitytojų aptarnavimo posisteme, bibliografinis-informacinis darbas ir jo apskaitos vedimas, darbas su skaitytojais vaikais) ir mokymai Meškalaukio kaimo padalinyje 2 išvykų metu. Kadangi naujas darbuotojas (ne bibliotekininkas) buvo mokomas visų bibliotekinio darbo pagrindų: skaitytojų registracija į bibliotekos paslaugų vartotojus; skaitytojų formuliarių pildymas, apskaita, tvarkymas; el. dienoraščio pildymas; VRSS apskaita, vaikų darbo su kompiuteriais taisyklės, laiko fiksavimas; mokymų ir konsultacijų apskaita, lentelių pildymas; darbo grafiko pildymas; pareigybės, padalinio nuostatai, taisyklės ir tvarkos; asmens duomenų apsauga; mokamų ir nemokamų paslaugų sąrašas, atsiskaitymo už

mokamas paslaugas tvarka; bibliotekos renginių, edukacinių, kultūrinių užsiėmimų, parodų organizavimas; informacijos apie veiklas teikimas ir viešinimas; darbo planavimas ir atskaitomybė.

Darbuotojų pasitarimai – metodinės dienos.

2020 metais įvyko 4 darbuotojų pasitarimai – metodinės dienos, kuriuose dalyvavo Viešosios bibliotekos ir jos padalinių darbuotojai. Du iš jų – nuotoliniu būdu. Jų metu buvo aptariami aktualūs rajono bibliotekų veiklos klausimai, bibliotekų darbo naujienos, teikiamos metodinės rekomendacijos, dalintasi gerosios praktikos pavyzdžiais, vyko profesinės spaudos straipsnių pristatymai, nuotolinių kvalifikacijos kėlimo galimybių viešinimas, aktualią informaciją teikė VB direktorė, IMIIC darbuotojai, kiti VB darbuotojai. Pasitarimų metu nagrinėtos šios temos:

- bibliotekų veiklos naujovės ir aktualijos einamaisiais metais; bibliotekų erdvių įveiklinimas, panaudojant ES struktūrinius fondus.

- VB padalinių veiklos planų ir ataskaitų, atskirų bibliotekų veiklų vykdymo, analizės ir aptarimai. Pagrindinių metinių renginių planavimas, vykdymas ir jiems skirtų lėšų panaudojimas;

- 2019 m. konkurso VB padaliniams, skirto Vietovardžių metams aktualizuoti, rezultatai. 2020 m. konkurso VB padaliniams, skirto skatinti bibliotekų veiklos aktyvumą vasaros laikotarpiu „Vasara bibliotekoje“ eiga ir rezultatai;

- Dalyvavimas Panevėžio apskr. G. Petkevičaitės-Bitės VB nuotoliniuose mokymuose bibliotekininkams ir kitų kvalifikacijos kėlimo renginių organizavimas;

- naujovės LIBIS sistemoje, UDK pasikeitimai;

- bibliotekų fondų tvarkymas, spaudinių nurašymas, fondų patikrinimai;

- kompiuterinės ir programinės įrangos VB padaliniuose būklė, tvarkymas ir atnaujinimas;

- dalyvavimas tarpregioninio projekto „Skaitymo iššūkis: vasara su knyga“ veiklose, jų aptarimas, rezultatai;

- projekto „Prisijungusi Lietuva“ veiklos, akcijos, skaitmeninio raštingumo mokymų programos ir mokymų organizavimas, viešinimas;

- darbuotojų supažindinimas su dėl pandemijos ir karantino bei darbo organizavimo nuotoliniu būdu pasikeitusiais dokumentais, dokumentų formomis, reglamentuojančiais bibliotekos veiklą, vidaus darbo tvarką, teikiamas paslaugas ir kitus darbus, renginių ir parodų organizavimo ir viešinimo tvarką. Bibliotekų darbo nuotoliniu būdu problemos ir iššūkiai;

- naujausia profesinė ir metodinė literatūra; darbuotojų profesinio tobulinimosi nuotoliniu būdu galimybės;

- Inventoriaus apskaitos aktualijos, metinė turto inventorizacija.

Pranešimai. Metodinės rekomendacijos, veiklų analizė.

Siekiant užtikrinti, kad bibliotekų darbuotojai neatsilikytų nuo bibliotekininkystės aktualijų, bibliotekų veiklos, literatūros renginių ir knygų naujienų bei svarbių įvykių, 2020 metais metodinių dienų metu buvo rengiami pranešimai, metodinės rekomendacijos, naujų leidinių pristatymai.

Bibliotekos direktorė D. Abazoriuvienė sausio mėn. skaitė pranešimus „2020 metų savivaldybių viešųjų bibliotekų veiklos gairės“, Savivaldybių viešųjų bibliotekų erdvių įveiklinimas, panaudojant ES struktūrinių fondų lėšas“.

Gruodžio mėn. VB direktorė D. Abazoriuvienė skaitė pranešimą „Naujausi teisės aktai, reglamentuojantys bibliotekų veiklą ir 2021 m. svarbiausios bibliotekų veiklos kryptys ir uždaviniai“.

IMIIC vedėja A. Likienė atliko 2019 m. konkurso VB padaliniams, skirto Vietovardžių metams aktualizuoti, rezultatų analizę ir aptarė ją metodinės dienos metu sausio mėn.

Rugsėjo mėn. IMIIC vedėja A. Likienė atliko tarpregioninio projekto „Skaitymo iššūkis: vasara su knyga“ veiklų Pasvalio rajone analizę ir pristatė skaitymo iššūkio rezultatus.

IMIIC vyriausioji metodininkė R. Baltrukienė atliko 2020 m. konkurso VB padaliniams, skirto skatinti bibliotekų veiklos aktyvumą vasaros laikotarpiu „Vasara bibliotekoje“ analizę ir aptarė metodinės dienos metu gruodžio mėn.

Taip pat gruodžio mėn. R. Baltrukienė pateikė metodines rekomendacijas „Darbuotojų profesinio ir bendrakultūrinio lygio tobulinimosi nuotoliniu būdu galimybės“.

VAC vyriausioji bibliotekininkė R. Milerienė rugsėjo mėn. skaitė pranešimą „Žaislotekos ir Šeimos erdvės paslaugos lankytojams ir padalinių darbuotojams“.

Gruodžio 4 d. IMIIC vyriausioji metodininkė R. Baltrukienė ir Vaikų erdvės vyriausioji bibliotekininkė L. Markevičienė skaitė pranešimą „Autizmas ir biblioteka: misija įmanoma“ nuotoliniame seminare „Ilgalaikės programos „Autistiško vaiko pažinimas ir pagalba jam“ IV modulio „Nuo teorijos iki praktikos. Savirefleksija“, kurį organizavo Pasvalio rajono ŠPT rajono ikimokyklinio ir pradinio ugdymo specialistams, padėjėjams, logopedams.

Kadangi bibliotekų veikla buvo priversta keltis į virtualią erdvę, visus metus el. paštu ir socialinių tinklų platformose, daugiausiai facebook paskyrose, dalinamasi aktualiomis nuorodomis į straipsnius, apžvalgas, interviu su rašytojais, dailininkais, knygų recenzijas, nuotolinius renginius, akcijas, seminarus ir mokymus, kitus šaltinius, gaunamus iš Lietuvos Nacionalinės, apskričių ir rajonų viešųjų bibliotekų, leidyklų, autorių, kitų kultūros ir meno įstaigų, VŠĮ. Esant būtinybei, prie siunčiamos informacijos pridedami pasiūlymai ir rekomendacijos, kaip galima panaudoti gautą informaciją savo kvalifikacijai kelti, viešinti ją savo skaitytojų tarpe, pagal

galimybes nuotoliniu būdu organizuoti veiklas, prisidėti prie konkursų ir akcijų, rengti juos patiems.

Metų pabaigoje bibliotekų darbuotojams buvo pateikta aktuali informacija apie LR Seimo nutarimus dėl minėtinų datų ir įvykių paskelbimo. Gruodžio pradžioje IMIIC vyriausioji metodininkė R. Baltrukienė sudarė ir išsiuntė el. paštu tris 2021 m. žymių datų ir sukakčių kalendorius: 2020 metais minėtinų datų ir sukakčių Lietuvoje ir pasaulyje; 2020 m. vaikų literatūros datų; Pasvalio krašto 2020 m. įžymių datų ir sukakčių.

Gera metodinė pagalba ir edukatoriaus D. Vareikos sukurti filmai:

1. Vaidybinis filmas vaikams "SKUDURINUKŲ VIEŠNAGĖ PAS KAUKUTĮ". Trukmė – 27:59. Nuoroda: https://youtu.be/_78_nT4VO8.
2. Spektaklis „Raudonkepuraitė iš Pasvalio“. Trukmė – 19:43. Nuoroda: <https://youtu.be/BnH4Y3vshxs>.
3. „Viešųjų bibliotekų projektai“ filmukas, skirtas Savivaldybių viešųjų bibliotekų įgyvendintiems projektams, finansuojami Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų fondų lėšomis: Trukmė – 30:56. Nuoroda: <https://youtu.be/QDQ8dE3egzA>.

Gerosios praktikos pavyzdžiai.

2020 m. IMIIC vyriausioji metodininkė R. Baltrukienė kaimo padaliniais el. paštu ir per socialinius tinklus (facebook paskyroje) viešino bibliotekų veiklos naujienas įvairiose darbo srityse, edukacinių užsiėmimų, projektinių veiklų, susitikimų su kūrėjais pavyzdžius, nuotolinių renginių, savišvietos ir kvalifikacijos kėlimo pasiūlymus, dalinosi rajono bibliotekininkių ir kitų Lietuvos bibliotekų gerosios praktikos naujienomis. Elektroninis paštas, virtualūs susitikimai, socialiniai tinklai 2020 metais buvo bene pagrindinė susisiekiimo, naujienų ir veiklų viešinimo priemonė, sėkmingai išnaudota mūsų bibliotekininkių.

Gruodžio 11 d. nuotolinio metodo VB ir padalinių darbuotojų pasitarimo metu gerosios praktikos pavyzdžiais dalinosi Krinčino kaimo bibliotekos bibliotekininkė Rima Kubiliūnienė ir Meškalaukio kaimo bibliotekos vyresnioji bibliotekininkė Daiva Vasauskienė. Jos pasakojo apie sėkmingą dalyvavimą 2020 metų skaitymo iššūkyje „Vasara su knyga“ ir kokių veiklų, priemonių ėmėsi, kad šis konkursas taptų populiarius bendruomenėse, pritrauktų daugybę dalyvių ir užtikrintų sėkmingus rezultatus.

Dėl pandeminės situacijos tiek metodinių darbuotojų pasitarimų, kiek buvo suplanuota 2020 metais, neįvyko, todėl ir gerosios praktikos pavyzdžių daugiau nebuvo nagrinėta ir viešinta.

Metodinės išvykos į VB padalinius.

Dėl pandemijos ir dviejų karantino laikotarpių – nuo kovo 16-os iki gegužės 11-os bei nuo spalio 26-os iki metų pabaigos – susidarė gana nepalanki situacija 2020 m. plane numatytoms metodinėms išvykoms į VB padalinius organizuoti ir vykdyti. Nežiūrint į tai, buvo aplankyti visi viešosios bibliotekos kaimo padaliniai ir Joniškėlio miesto biblioteka. Lankėsi VB specialistai R. Baltrukienė, A. Likienė, V. Skvireckas, I. Frankienė, D. Vareika ir kt. Nežiūrint išvykos tikslo (informacinių technologijų priežiūra ir atnaujinimas, naujų paslaugų diegimas, informacinio raštingumo mokymai, edukacinių programų ir užsiėmimų vykdymas, metinė turto inventorizacija ir kt.) visų jų metu pagal galimybes tikrinta ir bibliotekų veikla. Meškalaukio kaimo padalinyje apmokyta 1 naujas darbuotojas. Vidutiniškai kiekvienas VB padalinys aplankytas po 3 kartus, atlikta daugiau kaip 90 išvykų. Metodinių išvykų metu tikrinti šie bibliotekų darbo aspektai:

- bibliotekų darbo apskaitos dokumentų vedimas;
- darbas su LIBIS sistema, LIBIS skaitytojų aptarnavimo posistemės duomenų atitikimas su dienoraščio duomenimis;
- bibliotekos fondo būklė – tvarkymas, apipavidalinimas, savalaikis susidėvėjusios literatūros nurašymas;
- bibliotekos renginiai ir parodos, planuose numatytų veiklų vykdymas;
- vartotojams skirtų informacinių technologijų panaudojimas bibliotekoje, mokamų ir nemokamų paslaugų teikimas, jų apskaita;
- darbą reglamentuojančių dokumentų laikymasis, skaitytojams reikalingų dokumentų (taisyklių, tvarkų aprašų, paslaugų sąrašų ir kt.) pateikimas bibliotekoje;
- naujai priimtų darbuotojų apmokymas ir konsultavimas vietoje;
- patikrinimų metu duotų įpareigojimų ir darbų įvykdymas;
- bibliotekos inventoriaus tvarkymas ir apsauga;
- bendras bibliotekos estetinis vaizdas, tvarka ir švara.
- skaitytojų lankymasis bibliotekoje, jų atsiliepimai apie bibliotekos darbą.

Metodinių išvykų metu bibliotekų darbuotojams buvo teikiamos konsultacijos, reali metodinė bei praktinė pagalba, reikalinga tuo laiku, sudaromos veiklos užduotys artimiausiam laikotarpiui, atsižvelgus į patikrinimo rezultatus ir nustatius veiklos trūkumus. Buvo atliekami informacinių technologijų atnaujinimo darbai, naujų informacinių technologijų paketų ir paslaugų diegimas, kompiuterinės ir dauginimo technikos gedimų šalinimas, apsaugos sistemų tikrinimas. Vykdomi fondų perdavimo darbai (Meškalaukio kaimo padalinyje), esant galimybei, išvežami nurašyti spaudiniai. Metų pabaigoje visuose VB padaliniuose atlikta metinė turto inventorizacija, jos metu taip pat teiktos konsultacijos, praktinė pagalba, tikrinama kita bibliotekos veikla.

Konkursas VB padaliniams.

Siekiant VB padalinių darbuotojų aktyvumo, iniciatyvumo, darbuotojų profesionalumo ugdymo, 2020 metais VB padaliniams buvo organizuotas konkursas „Vasara bibliotekoje“, kuriuo buvo siekiama skatinti Pasvalio rajono bibliotekų darbuotojų kūrybiškumą ir originalumą, naujų idėjų ir darbo formų paiešką, organizuojant tradicines ir inovatyvias veiklas įvairioms amžiaus grupėms. Rajono bibliotekų darbuotojai iškeltų konkurso tikslų ir uždavinių įgyvendinimui turėjo plėsti bibliotekos ir vietos bendruomenių, įvairių įstaigų, organizacijų bendradarbiavimą, partnerystę, siekti kokybiško bei prasmingo lankytojų užimtumo vasaros laikotarpiu. Konkursui skirtas veiklas turėjo panaudoti bibliotekos paslaugų populiarinimui, bibliotekos įvaizdžio gerinimui, vaikų, jaunimo ir kitų amžiaus grupių lankytojų užimtumui, naujų paslaugų vartotojų į bibliotekas pritraukimui, savanorystės bibliotekos veikloje skatinimui, informacijos apie konkurso „Vasara bibliotekoje“ veiklas viešinimui žiniasklaidoje bei virtualioje erdvėje. 2019 m. pabaigoje buvo parengti konkurso nuostatai, vertinimo kriterijai, sudaryta vertinimo komisija.

Konkurse dalyvavo 27 VB padaliniai. Dėl ilgalaikio nedarbingumo, bibliotekos uždarymo nesant įdarbintam specialistui ir kitų priežasčių konkurse nedalyvavo Diliauskų, Kraštų, Nairių, Ustukių kaimo bibliotekos. Konkurso dalyvių veiklos buvo vertinamos pagal tokius kokybinius kriterijus: kūrybiškumas, išradingumas, originalumas; vietos gyventojų (tame tarpe vaikų ir jaunimo) įtraukimas į veiklas, savanorystės bibliotekoje skatinimas; skaitymo skatinimas ir skaitymo, kaip prasmingos ir kūrybiškos veiklos, populiarinimas; bendradarbiavimas, partnerystė su kitomis institucijomis ir vietos bendruomenėmis; veiklos viešinimas ir sklaida. Kiekybiniai veiklų vertinimo kriterijai buvo šie: veiklų, vykdytų per vasaros laikotarpį, skaičius; laikotarpio, per kurį vykdytos konkursinės veiklos, trukmė; partnerių skaičius; veikloms vykdyti pasitelktų savanorių skaičius, straipsnių apie veiklas spaudoje ir soc. tinkluose skaičius.

Suvedus konkurso rezultatus, I vietą laimėjo Pušaloto kaimo bibliotekos vyresnioji bibliotekininkė Vera Mašalienė; antrą vietą – Vaškų Vandos Zaborskaitės bibliotekos vyriausioji bibliotekininkė Aldona Oniūnienė ir Krinčino kaimo bibliotekos bibliotekininkė Rima Kubiliūnienė; trečią vietą nutarta skirti Meškalaukio kaimo bibliotekos vyresniajai bibliotekininkei Daivai Vasauskienei, Nakiškių kaimo bibliotekos vyresniajai bibliotekininkei Dovilei Grybei ir Mikoliškio kaimo bibliotekos vyresniajai bibliotekininkei Violetai Balčėtienei.

Už įdomią idėją ir sėkmingus bandymus per socialinius tinklus suburti kraštiečius visame pasaulyje ir įsiamžinti su knyga paskatinamuoju prizu apdovanota Kriklinių kaimo bibliotekos bibliotekininkė Rita Vasiliauskienė.

Rajono bibliotekininkės puikiai padirbėjo ir kitame jau tradicija tapusiame tarpreigioniniame konkurse – skaitymo iššūkyje „Vasara su knyga“. 2020 m. Pasvalio bibliotekos Panevėžio regione pasirodė kaip aktyviausios iššūkio dalyvės, pasiekusios geriausių rezultatų. Todėl nutarta paskatinti 5 kaimo padalinių darbuotojus, geriausiai pasirodžiusius skaitymo iššūkyje: Žilpamūšio kaimo bibliotekos bibliotekininkę Dainą Goštautienę, Gulbinėnų kaimo bibliotekos vyresniąją bibliotekininkę Rimą Mačiukienę, Švobiškio kaimo bibliotekos vyresniąją bibliotekininkę Rasą Kaveckienę, Jurgėnų kaimo bibliotekos vyresniąją bibliotekininkę Astą Salučkienę, Grūžių kaimo bibliotekos vyresniąją bibliotekininkę Danutę Ratinskienę.

Atsižvelgus į dabartines bibliotekų veiklos aktualijas, 2021 metais nutarta organizuoti konkursą „Savanoriai bibliotekoje“, kuriuo siekiama skatinti ir aktyvinti savanorystę rajono bibliotekose, telkiant įvairaus amžiaus savanorius ir įtraukiant juos į bibliotekų veiklas. Konkurso uždaviniuose akcentuojamas bibliotekų darbuotojų aktyvumas, telkiant savanorius bibliotekoje, panaudojant savanorių kūrybiškumą, ieškant naujų idėjų bei organizuojant tradicines ir inovatyvias veiklas, per savanorių veiklą stiprinant bibliotekos ir vietos bendruomenių, mokyklų, kitų įstaigų ir organizacijų bendradarbiavimą, partnerystę, savanorių veiklas panaudojant bibliotekos paslaugų populiarinimui, bibliotekos paslaugų vartotojų užimtumui, naujų paslaugų vartotojų pritraukimui, informacijos žiniasklaidoje ir virtualioje erdvėje sklaidimui. Metų pabaigoje buvo parengti ir patvirtinti konkurso nuostatai su rekomendacijomis, vertinimo kriterijais, paskirta vertinimo komisija.

Bibliotekininko darbo aktualijos talpinamos bibliotekos tinklalapyje www.psvb.lt. Bibliotekininkų profesionalumui kelti komplektuojamas metodinės literatūros fondas: literatūra bibliotekininkystės, bibliografijos, informatikos, vadybos, projektų rengimo, veiklos planavimo ir atskaitomybės, bibliotekų istorijos ir statistikos, edukacinės veiklos klausimais, žinynai, profesinių periodinių ir tęstinių leidinių rinkiniai, supažindinantys su bibliotekų veiklos naujienomis ir viskuo, kuo gyvena Lietuvos ir užsienio bibliotekos (žurnalas „Tarp knygų“, „Šiandien aktualu“ ir kt.). 2020 m. atliktas metodinės literatūros fondo patikrinimas. Per metus fondas papildytas 18 egz. spaudinių ir sudaro 791 egz. Nurašyta 2020 m. 16 egz. spaudinių.

Biblioteka dalyvauja Nacionalinėje savanorystės programoje, yra akredituota ir įtraukta į duomenų bazę www.buk-savaniu.lt. Ataskaitiniais metais neatsirado norinčių savanoriauti. Viešojoje bibliotekoje ir jos padaliniuose. Tačiau organizuojant renginius ir kitas veiklas daug padeda vietiniai savanoriai. Viso rajono bibliotekose sutelkta – 257 savanoriai.

Nuo 2014 metų VB ir kaimo bibliotekose pildomas elektroninis bibliotekos dienoraštis.

VIII. DALYVAVIMAS PROJEKTUOSE IR PROGRAMOSE

2020 metais biblioteka iš įvairių finansuojančių institucijų gavo dalinį finansavimą 6 projektams. Jų įgyvendinimui iš viso gauti 32121 euras lėšų. Dalinį finansavimą skyrė Lietuvos Kultūros taryba prie LR kultūros ministerijos ir Pasvalio rajono savivaldybė.

2020 metais biblioteka pateikė 1 projekto (įgyvendinamo 2021 m.) paraišką Lietuvos kultūros tarybai, šiuo metu laukiamas sprendimas dėl finansavimo.

Dalyvauta projekto „Tarptautinis bibliotekų tinklas patrauklios aplinkos sukūrimui ir pažeidžiamų grupių socialinės sanglaudos stiprinimui (Communicity Hub)“ (finansuojamas iš 2014–2020 metų Europos kaimynystės priemonės Latvijos, Lietuvos, Baltarusijos bendradarbiavimo per sieną programos) paraiškos rengime.

2020 M. ĮGYVENDINTI PROJEKTAI

Lietuvos kultūros tarybos Kultūros rėmimo fondo lėšomis finansuojamos programos:

1. „Inovatyvių paslaugų kūrimas“ projektas „Per kraštiečių raštą pažink savo kraštą“.
2. „Tolygi kultūrinė raida“ projektas „Krašto galerija Lietuvai ir pasauliui“
3. „Tolygi kultūrinė raida“ projektas „Kaukučio kelionės ir draugai“
4. „Kultūros paveldo sritis: Kultūros ir meno organizacijų naujų produktų ir (ar) paslaugų kūrimas“ projektas „Virtualus rašytojo Mariaus Katiliškio atminimo kambarys“.

Atviras jaunimo centras įgyvendino du Pasvalio rajono savivaldybės remiamus projektus:

1. „Kūrybinė stovykla: aplink Pasvalį per 4 dienas“
2. „Prisijunk, pajudėk ir keiskis“

Taip pat 2020 metais baigti įgyvendinti projektai:

1. „Paslaugų ir asmenų kokybės gerinimas Pasvalio savivaldybėje 2019-2020 m“: sukurta Vieno langelio paslauga, įdiegta Savitarnos sistema, taikomi Kaizen, 5S, PDCA metodai bibliotekos veikloje.
2. „Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos infrastruktūros modernizavimas“. Atnaujinta dalis bibliotekos patalpų, įsigyti nauji baldai, įranga.

TĘSTINIŲ PROJEKTŲ VEIKLOS

Buvo tęsiamos 5 tęstinių projektų veiklos. Bibliotekos darbuotojai prisidėjo įgyvendinant Pasvalio rajono savivaldybės tęstinį projektą „Business Bag“ (2014–2020 m. INTERREG V-A Latvijos ir Lietuvos programa).

„Libr-A: Į pagalbą Pasvalio ūkininkams“. 2011–2012 m., finansuotas tarptautinės organizacijos EIFL.

„Tarpvalstybinio verslui palankių bibliotekų tinklo kūrimas“. 2012 m. gegužė – 2014 m. lapkritis, dalinai finansuotas Europos regioninės plėtros fondo lėšomis iš Lietuvos ir Latvijos bendradarbiavimo per sieną 2007–2013 m. programos.

„Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka – skaitmeninės kompetencijos centras“. 2013 m., dalies finansuotas Lietuvos Kultūros ministerijos (Bibliotekų plėtros programa).

E. bibliotekos „Pasvalia“ kūrimas.

Pasvalio M. Katiliškio biblioteka padeda įgyvendinti tęstinį projektą „Šiaurės verdenės“.

Priedas Nr. 5 „Projektinė vaikla“

IX. PERSONALAS

Darbuotojų skaičius

Bibliotekoje viso darbuotojų – 66 (2–motinystės atostogose). Etatų – 53: profesionalių bibliotekininkų – 40,25 et.; kvalifikuotų specialistų – 9,25 et.; techninių darbuotojų – 3,5 et.

Viešojoje bibliotekoje ne visą darbo laiką dirba 3 bibliotekininkai. Kaimo bibliotekose – 24. Dviem kaimo bibliotekininkams yra sudarytos sąlygos dirbti dviejose bibliotekose: dirba po 0,25 etato vienoje ir po 0,75 etato kitoje bibliotekoje. Keturiuose kaimo bibliotekose dirba pilnu etatu. 2020 metais į Valakėlių kaimo biblioteką nebuvo priimtas naujas darbuotojas.

Kiekvienų metų pradžioje, pagal patvirtintus „Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos padalinių etatų nustatymo normatyvus“, peržiūrimi kaimo bibliotekų darbuotojų darbo krūviai ir nustatomi etatai. Kriterijai: konkrečios aptarnaujamos teritorijos gyventojų skaičius, vartotojų, lankytojų bei išduotiems rodikliai, renginių skaičius. Peržiūrėjus bibliotekos veiklos rodiklius pagal normatyvus, ataskaitiniais metais bibliotekose rodikliai mažėjo.

Vadovaujantis Darbo kodeksu, darbuotojai kasmet vertinami ir jiems formuojamos naujos veiklos užduotys.

Profesionalių bibliotekininkų išsimokslinimas

	Aukštasis	Aukštesnysis	Kitas
	2020	2020	2020
Viešojoje bibliotekoje	13	7	1
Joniškėlio miesto bibliotekoje	0	2	0
Kaimo bibliotekose	10	15	3
Iš viso SVB	23	24	4

2020 metais tęsė studijas Panevėžio kolegijoje – Dagių kaimo bibliotekininkė Alvita Brazauskaitė-Velmunskienė ir Kauno kolegijoje – Juratė Genytė.

Diliausų kaimo bibliotekos bibliotekininkė Jurgita Janonė baigė studijas Šiaulių valstybinėje kolegijoje.

Darbuotojų kaita

2020 metais keitėsi 3 darbuotojai: 1 Meškalaukio kaimo bibliotekoje (bibliotekininkas) ir 2 viešojoje bibliotekoje (darbininkas ir personalo administratorius).

Bibliotekoje dirba 1 pensinio amžiaus darbuotojas – vyr. buhalteris.

Darbuotojų veiklos efektyvumo rodikliai

Vartotojų skaičius vidutiniškai vienam bibliotekininkui tenka **125** (2019 m. – 136; 018 m. – 134; 2017 m. – 129; 2016 m. – 133 ; 2015 m. – 140; 2014 m. – 149);

Lankytojų skaičius vienam bibliotekininkui tenka **2881** (2019 m. – 4543; 2018 – 4231; 2017 m. – 3928; 2016 m. – 3979 ; 2015 m. – 3905; 2014 m. – 4237);

Išduotų dokumentų vienam bibliotekininkui tenka **3391** (2019 m. – 5994; 2018– 5805; 2017 m. – 5423; 2016 m. – 5387; 2015 m. – 5333; 2014 m. – 5854);

X. MATERIALINĖ BAZĖ

Patalpų būklė

2020 m. Pasvalio Mariaus Katiliškio viešojoje bibliotekoje buvo įgyvendintas „Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos infrastruktūros modernizavimas“ pagal Valstybės investicijų programą. Šio projekto metu buvo įrengtos IV aukšto patalpos: rašytojo M.Katiliškio atminimo kambarys, rašytojo Jono Mikelinso biblioteka, poilsio zonos svečiams, tualetai, dušinė, virtuvė, knygų saugykla. Suremontuotos III aukšto patalpos: kabinetai administracijai, įrengti 3 nauji tualetai. Suremontuotos II aukšto patalpos: garso ir vaizdo įrašų studija, skaitykla, serverinė, pagalbinė patalpa ir tualetas neįgaliesiems. Suremontuota oranžerija ir koridoriai (tilteliai jungiantys du bibliotekos korpusus), laiptinė. Taip pat bibliotekoje įrengtas liftas neįgaliesiems, rekuperacinė vėdinimo sistema. Įsigyti nauji baldai ir įranga poilsio zonoje, virtuvėje, knygų saugykloje, archyve, dušinėje ir tualetuose, administracinėse patalpose, skaitykloje, serverinėje, oranžerijoje. Iš viso bibliotekos plotas padidėjo 441,0 kv. metrais. Suremontuotų patalpų plotas – 825,79 kv. metrai. Pastato vertė padidėjo 819718 Eur. Gauta per rajono savivaldybės administraciją ilgalaikio materialaus turto (Europos Sąjungos ir Valstybės biudžeto lėšos) už 200886 Eur, nematerialaus ilgalaikio turto už 8639 Eur (Europos Sąjungos, Valstybės biudžeto lėšos), trumpalaikio materialaus turto už 11685 Eur (Europos Sąjungos, Valstybės, savivaldybės biudžetų lėšos). Iš viso 2020 metais gauta turto už 1 040 929 Eur.

II aukšto Garso ir vaizdo įrašų studijoje įsigyta nauja įranga, skirta kurti, redaguoti ir išsaugoti vaizdo ir garso įrašus. Foto studijai įsigyta: Fotoaparatas Nikon Z6, fotoaparato objektyvai, vaizdo stabilizatorius DJI RONIN-SC PRO COMBO KIT, fono tvirtinimo sistema su popieriniais fonais, studijiniai šviestuvai ir studijinė blykstė, stalas 360. Garso įrašų studijai įsigyta: akustinių užuolaidų komplektas, studijinis stalas, kondensatorinis mikrofonas Rode NT2-A, garso korta,

akustinis filtras, ausinės, mikrofoniai, monitorinės kolonėlės, mikšerinis pultas Behringer X32 Producer, MIDI klaviatūra Native Instruments Komplete Kontrol S88 MK2, klaviatūros, mikrofono ir mikšerinio pulto stovai, programinė įranga Steinberg Cubase Pro 10.5 EDU, patefonas, belaidžiai mikrofoniai, ausinių stiprintuvas. Filmų peržiūrai įsigyta garso atkūrimo sistemos komplektas: 7.2 kanalų AV imtuvas – stiprintuvas Denon AVR X2600H; kolonėlės Wilson, žemų dažnių kolonėlė Wilson. Bibliotekos oranžerijoje įsigyta: 86 colių įstrižainės profesionalus lietimui jautrus ekranas su OPS kompiuteriu, kavos virimo aparatas ir elektroninio rašalo skaityklės. Naujai įrengtuose tualetuose įsigyti: greitaeigiai rankų džiovintuvai, muilo putų ir tualetinio popieriaus dozatoriai, veidrodžiai, šiukšliadėžės.

Įgyvendinant projektą „Kaukčio kelionės ir draugai“ buvo įsigyta mobilios pakylos renginiams konstrukcija – penkios pakylos su reguliuojamomis paaukštinimo kojomis ir sujungimo detalėmis, įgyvendinant projektą „Krašto galerija Lietuvai ir pasauliui“ įsigyti stendai ekspozicijoms, sukurtas Pasvalio krašto interaktyvus žemėlapis.

Iš kaimo padalinių – suremontuotos Girsūdų kaimo bibliotekos patalpos (seniūnijos lėšomis).

Bendras bibliotekų patalpų plotas

Bendras bibliotekų patalpų plotas yra 4371 m², naudingas plotas bibliotekos funkcijoms atlikti – 3526m². Viešosios bibliotekos patalpų plotas 2019 m. – 1735,69 m², iš jų naudingas – 1322,72 m²; po rekonstrukcijos bibliotekos patalpų plotas padidėjo, tačiau neturime tikslių perskaičiavimų, kol nepriduotas objektas.

Viso fondo lentynų metrų skaičius 6483, atviro fondo lentynų metrų skaičius – 5836; 647 m. lentynų yra uždaroje patalpose – saugykloje; uždaroje patalpoje yra ir bibliotekos Rankraštynas.

Techninis aprūpinimas

	Kompiuterių skaičius			Dauginimo priemonių skaičius		
	Iš viso	Vartotojams	Darbuotojams	Iš viso	Vartotojams	Darbuotojams
Viešojoje bibliotekoje	87	51	36	11	2	9
Joniškėlio miesto bibliotekoje	13	11	2	2	1	1
Kaimo bibliotekose	154	120	34	31	31	0
Iš viso sistemoje	254	182	72	44	34	10

Telefonai

Viešojojoje bibliotekoje, naujuose darbuotojų kabinetuose, buvo atsisakyta laidinio ryšio (telefono) paslaugų, ir įsigyti nauji mobilūs telefonai su įdiegta „Išmaniųjų pokalbių valdymo“ sistema.

Fiksuoto ryšio telefonai yra Joniškėlio miesto ir 11 kaimo bibliotekų.

Transportas

Biblioteka turi lengvąjį automobilį Renault Espace ir autobusą VOLVO, kuriame įrengta mobilioji biblioteka.

XI. FINANSAVIMAS

Gauta lėšų

2020 m. viešosios bibliotekos biudžetą sudarė:

savivaldybės – **728400** (2019 m. – 689600; 2018 m. – 619370; 2017 m. – 545900)

valstybės – **67246** (2019 m. – 20304; 2018 m. – 33354; 2017 m. – 38168), iš jų:

programų, projektų **27300** (2019 m. – 28324; 2018 m. – 12707; 2017 m. – 18100);

už mokamas paslaugas **1280** (2019 m. – 1497; 2018 m. – 1844; 2017 m. – 1505);

juridinių ir fizinių asmenų parama **416** (2019 m. – 286; 2018 m. – 1233; 2017 m. – 614)

Išlaidos

Darbo užmokesčiui – **641700** (2019 m. – 596100; 2018 m. – 413600; 2017 m. – 365600);

Dokumentų įsigijimui – (2019 m. – 32386; 2018 m. – 20647; 2017 m. – 20068), iš jų:

spaudiniams – (2019 m. – 20263; 2018 m. – 20502; 2017 m. – 19915);

periodikai – **12300** (2019 m. – 12000; 2018 m. – 11400; 2017 m. – 9000);

elektroniniams ir kt. dokumentams – (2019 m. – 123; 2018 m. – 145; 2017 m. – 152).

Automatizacijai, kompiuterinei programinei įrangai – **17650** (2019 m. – 13100; 2018 m. – 7870; 2017 m. – 11511)

Kitos bibliotekos išlaidos (įmokos SODRAI, komunalinės paslaugos, ryšiai, smulkus patalpų remontas ir kt.) sudarė **85327** (2019 m. – 97875; 2018 m. – 202284; 2017 m. – 179322).

XII. IŠVADOS

Pasiekimai

- 2020 metai buvo ypatingi visiems savo iššūkiais dėl Covid-19 pandemijos ir jos pasekmių: karantinas, nuotolinis darbas, pasikeitusi psichologinė ir emocinė aplinka. Tačiau susitelkėme, suradome vidinių papildomų resursų, perskirstėme darbuotojų funkcijas, atsakomybes ir, pasitelkus socialines medijas, kultūrinę veiklą perkėlėme į virtualią erdvę.
- Nors ir mažėjant gyventojų skaičiui, išliko stabilus bibliotekų tinklas. Rajone veikia 32 viešosios bibliotekos padaliniai: 31 kaimo ir 1 miesto biblioteka. Atokių kaimų gyventojus aptarnauja mobili biblioteka.
- Bibliotekų paslaugomis naudojasi 27,0 proc. gyventojų. 2020 m. bibliotekose sutelkta 6395 vartotojai, 146935 lankytojų, išaugo virtualių apsilankymų skaičius iki 74968, išduota 172960 egz. dokumentų.

- Vystant kultūrinę-educacinę veiklą rajono bibliotekose surengti 1252 renginiai (fiziniai ir virtualūs), iš jų 481 dokumentų paroda. Renginiuose apsilankė 34814 lankytojų.
- Rajono bibliotekos pakankamai aprūpintos informacinėmis technologijomis ir šiuo metu atitinka sparčiai augančius vartotojų poreikius. Atnaujinta kompiuterinė ir programinė įranga, įkurtos ir atnaujintos darbo vietos, pritaikytos dirbti su vaizdo, garso, grafine medžiaga, robotikos ar virtualios realybės įrenginiais, konstruktoriais, lavinančiais skaitmeninius gebėjimus. Kaimo bibliotekos gavo 64 kompiuterius, 16 daugiafunkcinių įrenginių, 7 projektorius, 9 televizorius, 16 maršrutizatorių, atnaujintas interneto ryšys, daugumoje užtikrinantis ne mažiau 300 Mbps. Rajono bibliotekose yra 254 kompiuterizuotos darbo vietos, 182 skirtos vartotojams ir 72 – darbuotojams.
- 2020 metais naujų dokumentų įsigijimui Kultūros ministerija skyrė papildomai lėšų (16952,00 eurų), kurie suteikė galimybę papildyti ir atnaujinti rajono bibliotekų fondus, atitinkančius bendruomenės poreikius.
- Dalyvaujant įvairiuose bibliotekų vystymo projektuose ir programose – 2020 m. buvo įgyvendinti 6 projektai, tęsiamos 5 tęstinių projektų veiklos.
- Įgyvendinti projektai ženkliai pagerino vartotojų naudojimosi bibliotekos paslaugomis galimybes. Biblioteka dalyvauja projekto „Tarptautinis bibliotekų tinklas patrauklios aplinkos kūrimui ir pažeidžiamų grupių socialinės sanglaudos stiprinimui (Community Hub)“ (finansuojamas iš 2014-2020 metų Europos kaimynystės priemonės Latvijos, Lietuvos, Baltarusijos bendradarbiavimo per sieną programos) paraiškos rengime.
- Bibliotekoje įgyvendintas projektas „Paslaugų ir asmenų aptarnavimo kokybės gerinimas Pasvalio rajono savivaldybėje: Pasvalio M. Katiliškio VB paslaugų procesų modernizavimas ir patobulintų procesų modernizavimo užtikrinimas“: sukurta Vieno langelio paslauga, įdiegta savitarnos sistema, taikomi Kaizen, 5S, PDCA metodai bibliotekos veikloje.
- Bibliotekoje vyksta įvairūs mokymai: aktyviai įsijungėme į projekto „Prisijungusi Lietuva“ veiklas; Vyksta gyventojų kompiuterinio raštingumo, anglų kalbos mokymai, edukaciniai užsiėmimai.
- Biblioteka įsijungė į projekto „Autizmo spektro ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims draugiškų bibliotekų tinklo diegimas“ veiklas, įsigijo priemonių rinkinius ir tapo *Biblioteka visiems*.
- Įrengta „Krašto galerija“, ekspozicinė erdvė ir informacinis – edukacinis kompiuterinis terminalas; atnaujinta rašytojo Mariaus Katiliškio atminimo kambario ekspozicija.
- Tęsiamas virtualios Pasvalio krašto kultūros paveldo informacijos sistemos www.pasvalia.lt kūrimas. Per 2020 m. e. bibliotekoje apsilankė 19411 vartotojas iš 76 šalių, jie peržiūrėjo 27161 puslapių rodinių.

- Bibliotekos veiklos kokybė priklauso nuo darbuotojų išsimokslinimo, profesionalumo. 2020 m. kvalifikaciją kėlė 60 bibliotekos specialistų. 3 bibliotekininkai neakivaizdiniu būdu studijuoja kolegijose.
- Biblioteka glaudžiai bendradarbiauja su rajono įvairiomis kultūros, švietimo institucijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis. 2020 m. ypač sustiprėjo bendradarbiavimas, išryškėjo vieno kitų palaikymas. Vykdamas projektus, bibliotekos veikloje dalyvauja per 50 partnerių. Rajono bibliotekose sutelkta 257 savanoriai.
- Įgyvendinus projektą „Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos infrastruktūros modernizavimas“ suremontuota dalis viešosios bibliotekos patalpų ir į naujas erdves persikėlė Administracija, Informacijos išteklių formavimo padalinys, rašytojo Mariaus Katiliškio atminimo kambarys, rašytojo Jono Mikelinsko biblioteka, Skaityklos, Saugykla, Garso ir vaizdo įrašų studija, kūrybinės dirbtuvės, išsiplėtė Atviro jaunimo erdvės. Bendradarbiaujant su rajono savivaldybe, seniūnijomis – Suremontuotos Girsūdų kaimo bibliotekos patalpos. Visos kaimo bibliotekos įsikūrę jaukiose, šiltose patalpose.

Problemos

Pandemijos laikotarpis ir blogėjanti demografinė situacija rajone išryškino šias problemas: mažėjant gyventojų skaičiui, bibliotekose buvo fiksuojamas vartotojų skaičiaus mažėjimas. Ataskaitiniais metais, dirbant karantino sąlygomis ir aptarnaujant vartotojus bekontakčiu būdu, organizuojant įvairias veiklas nuotoliniu būdu – mažėjo fizinių apsilankymų skaičius, tačiau labai išaugo virtualių apsilankymų skaičius (2019 m – 25919, 2020 m – 74968). Sumažėjo knygų išduotis – 132.000 egz., taip pat ir renginių – 400.

Rodiklių mažėjimą įtakojo tai, kad 4 kaimo bibliotekų darbuotojos ilgą laiką turėjo nedarbingumo pažymą, į Valakėlių kaimo biblioteką nepriimtas darbuotojas. Daugumoje kaimo bibliotekose dirbama ne pilnu etatu. Ataskaitiniais metais Mobilioji biblioteka dirbo ne pilnu pajėgumu dėl techninių bibliobuso problemų (Mobilios bibliotekos-autobuso gamybos metai – 1995), Viešojoje bibliotekoje vyko remonto darbai.

Bibliotekininko profesija neatrodo patraukli dėl mažų atlyginimų (didėjantys darbo krūviai, profesinės kompetencijos reikalavimai), ypač juntamas jaunų specialistų trūkumas. Joniškėlio miesto, Kriklinių, Raubonių kaimo bibliotekoms reikalingas patalpų remontas, neiškus projekto su Baltarusija finansavimas, stabdantis tolimesnę Pasvalio viešosios bibliotekos renovaciją.

Ataskaitą parengė:

Inovacijų, metodikos ir informacijos išteklių (IMIIC) centro vedėja Audronė Likienė;

Duomenis tekstinei ataskaitai pateikė:

Vartotojų aptarnavimo centro vedėja Rita Bedulytė;

IMIIC vyriausioji metodininkė Rita Baltrukienė;

IMIIC Informacijos išteklių formavimo padalinio vedėja Ingrida Frankienė;

Atviro jaunimo centro (AJC) vyriausioji specialistė Akvilė Angilienė;

Miesto ir kaimo padalinių darbuotojai.

Finansinius duomenis – vyriausioji buhalterė Biruta Baronienė